

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Світлана Скворцова
Оксана Онопрієнко

1 КЛАС

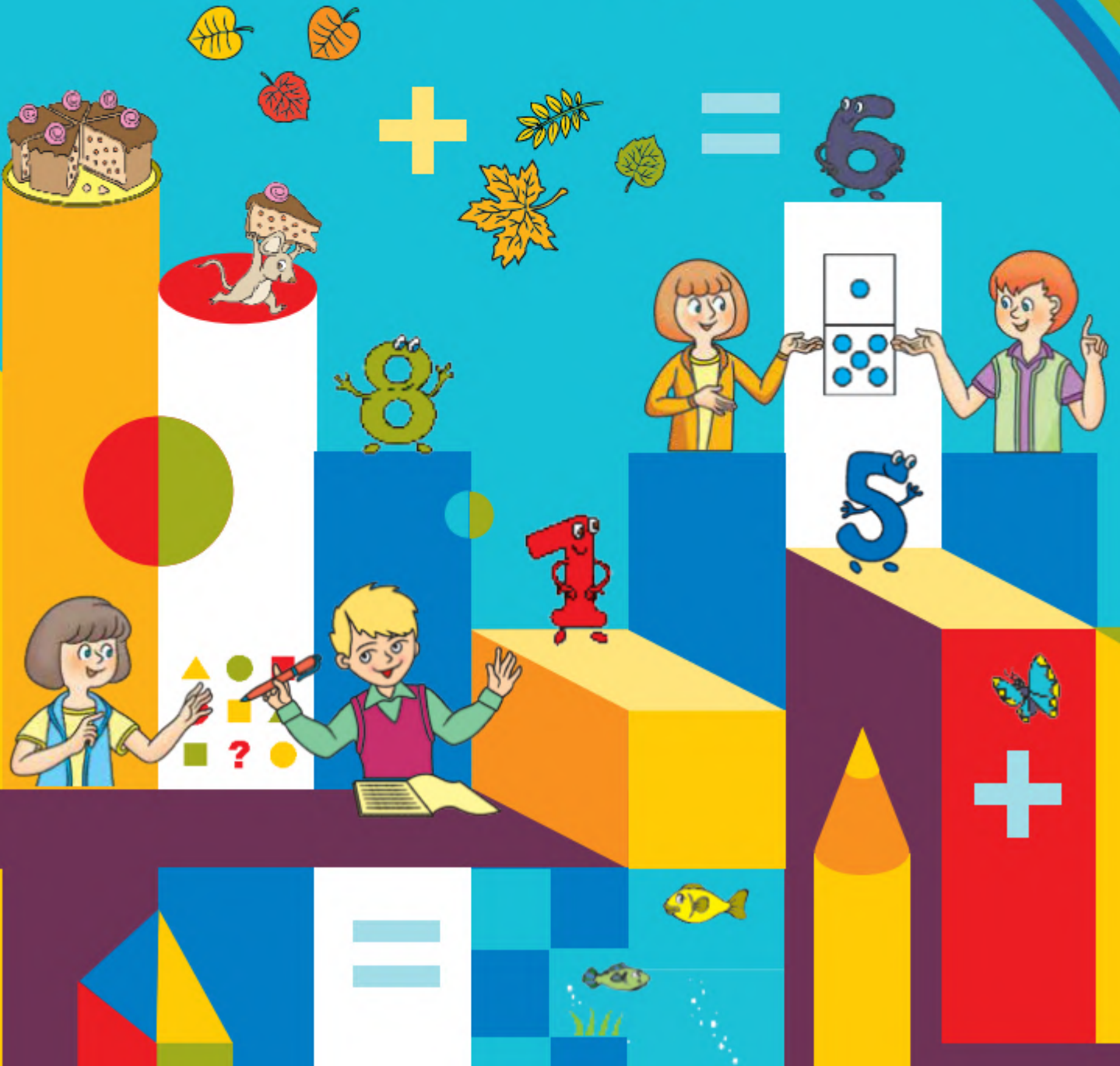

НАВЧАННЯ
БЕЗ МЕЖ

МАТЕМАТИКА

ЧАСТИНА 2

Світлана Скворцова
Оксана Онопрієнко

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

Частина 2

Схвалено для використання в освітньому процесі

Електронний
інтерактивний додаток
до навчального
посібника

Харків
Видавництво «Ранок»
2023

Дорогі друзі!

Уже відбулося ваше перше знайомство з математикою. Ви працювали із числами, які позначають кількість предметів, з геометричними фігурами, які передають форми навколишніх предметів.

Складно уявити життя людини без математики. Пофантазуйте, що сталося б, якби всі забули математику. Поміркуйте, як допоможе в житті гарне знання цієї науки. Пропонуємо вам відкрити нові можливості математики разом із нашим посібником.

У посібнику використано позначки:

— візьми до уваги

— досліді

— випробуй себе

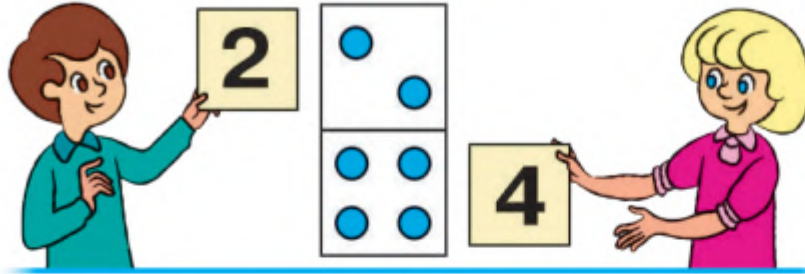

— учись писати

ВІДКРИВАЄМО ПЕРЕСТАВНИЙ ЗАКОН ДОДАВАННЯ

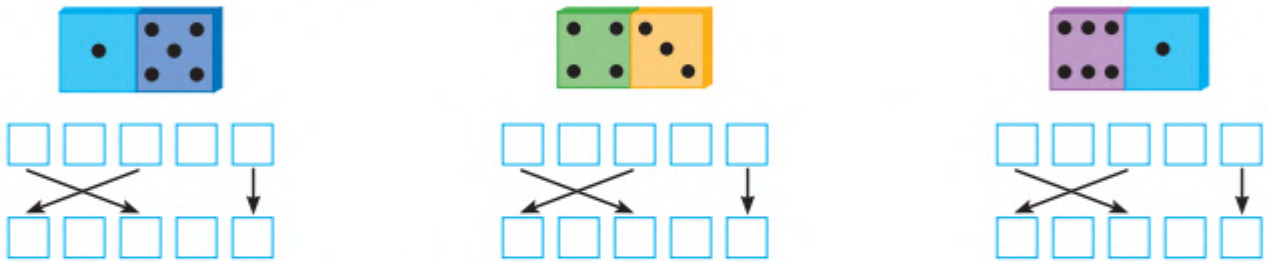
$$a + b = b + a$$

1 Попрацюй із кісточками доміно.

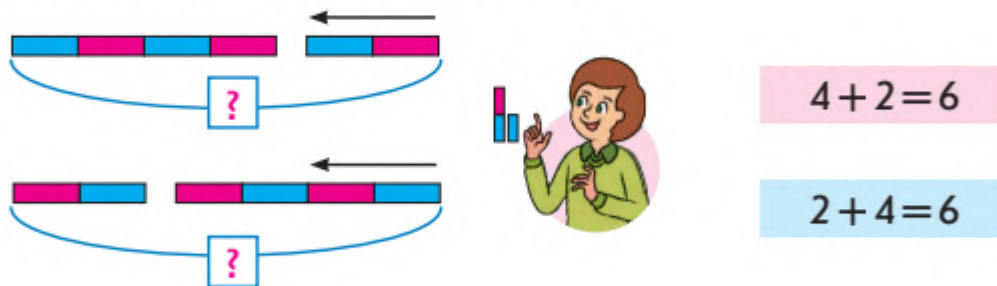

4	+	2	=	6
2	+	4	=	6

2 До кожної кісточки доміно склади рівності на додавання за схемами. Прочитай їх із назвами компонентів і результату. Зістав записи. Чи змінилося значення суми?

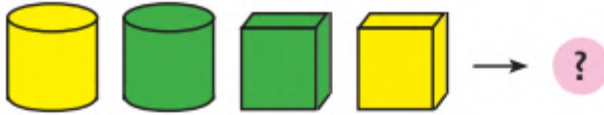
3 Попрацюй з арифметичними штангами.

4 У Христини та Аліси було по 3 сині та по 2 червоні кульки. Скільки всього кульок було в кожній дівчинки? Перевір, чи правильно складено схеми та рівності.

Від переставлення доданків значення суми не змінюється.

5 Розглянь вирази в кожному стовпчику. Що цікаве можна помітити?

$$5 + 2$$

$$2 + 5$$

$$3 + 4$$

$$4 + 3$$

$$7 + 1$$

$$1 + 7$$

$$3 + 6$$

$$6 + 3$$

6 Доповни істинні рівності.

$4 + 3 = 3 + \dots$	$7 + 1 = 1 + \dots$
$5 + 4 = 4 + \dots$	$6 + 2 = 2 + \dots$

7 Розглянь вирази в кожному стовпчику. Згадайся, у чому «підказка», та заповни порожні клітинки.

$$6 + 3 = 9$$

$$3 + 6 = \square$$

$$5 + 3 = 8$$

$$3 + 5 = \square$$

$$8 + 2 = 10$$

$$2 + 8 = \square \square$$

$$4 + 3 = 7$$

$$3 + 4 = \square$$

8 Знайди значення першого виразу в кожному стовпчику. Що є «підказкою» для того, щоб знайти значення другого виразу?

$$5 + 1 = \square$$

$$1 + 5 = \square$$

$$4 + 1 = \square$$

$$1 + 4 = \square$$

$$8 + 1 = \square$$

$$1 + 8 = \square$$

$$3 + 2 = \square$$

$$2 + 3 = \square$$

9 Знайди значення виразів за схемами.

$$7 + 2 = \square + \square = \square$$

↙ ↘
1+1

$$7 - 2 = \square - \square = \square$$

↙ ↘
 $\square + \square$

$$6 + 2 = \square + \square = \square$$

↙ ↘
 $\square + \square$

$$6 - 2 = \square - \square = \square$$

↙ ↘
 $\square + \square$

10 Виконай арифметичні дії за числовим променем.

11 У дівчинки є 8 повітряних кульок — рожевих та синіх. Скільки серед них може бути рожевих, а скільки синіх кульок? Заповни таблицю.

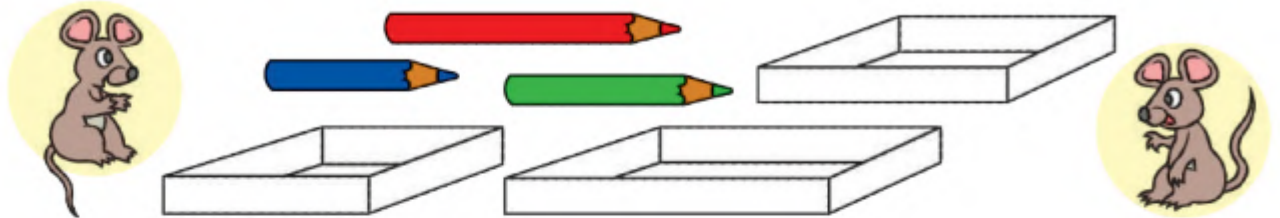
8	Рожеві	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Сині	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ВИМІРЮЄМО ДОВЖИНИ ВІДРІЗКІВ

➤ 1 сантиметр — 1 см

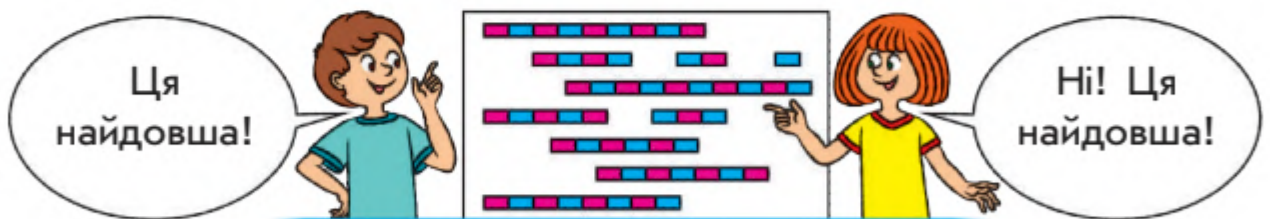
- 1 «Розклади» олівці по коробочках. Зафарбуй коробочки в кольори відповідних олівців.

- 2 На кожному малюнку порівняй відрізки за довжиною. Який відрізок найдовший? найкоротший?

- 3 Попрацюй з арифметичними штангами.

- 4 Порівняй відрізки за довжиною кроками. Чи можна їх порівняти «на око»? прикладанням?

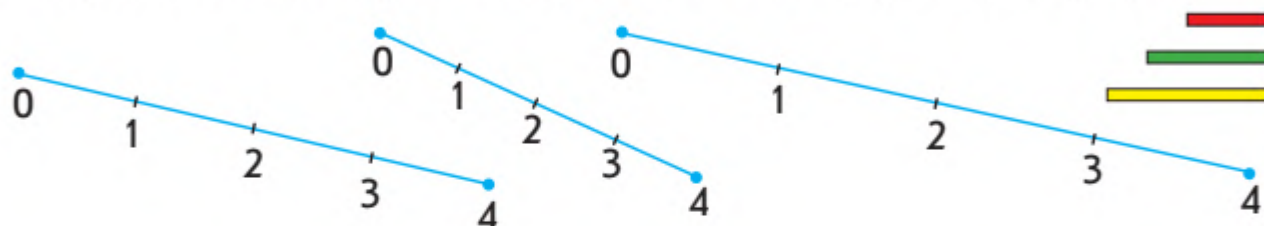

5 Скільки мірок уміщується в кожному відрізку?

6 Як ти вважаєш, якою міркою — червоною, зеленою чи жовтою — виміряли кожний відрізок? Що позначають цифри: 0, 1, 3, 4, 5?

Для вимірювання довжин **мірки можуть бути різні**.
 Для зручності вимірювання довжини люди домовилися користуватися **міркою 1 см**.

7 Розглянь, як виміряли довжину відрізка способом укладання моделей сантиметра.

8 Вимірай довжини відрізків за допомогою моделі сантиметра крокуванням.

9 Вимірай довжини відрізків способом укладання моделей сантиметра або способом крокування.

10 Знайди спочатку значення першого виразу в стовпчику, а потім — другого. Яким законом можна скористатися?

$8 + 1 = \square$	$7 + 1 = \square$	$6 + 1 = \square$	$5 + 1 = \square$
$1 + 8 = \square$	$1 + 7 = \square$	$1 + 6 = \square$	$1 + 5 = \square$

ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ

$$\begin{aligned} > a + b = c \\ > c - a = b \\ > c - b = a \end{aligned}$$

1

Знайди значення сум; запиши їх ручкою. У кожному випадку підкресли перший доданок однією рисою, другий доданок — двома рисками, а значення суми обведи в кружок. Значення решти виразів запиши олівцем.

$6 + 1 = \square$

$4 - 1 = \square$

$0 + 9 = \square$

$7 - 7 = \square$

$9 - 1 = \square$

$1 + 6 = \square$

$7 - 1 = \square$

$4 + 1 = \square$

$1 + 3 = \square$

$5 + 0 = \square$

$1 + 8 = \square$

$2 + 1 = \square$

2

Запиши суми та знайди їх значення.

$5 + 1$

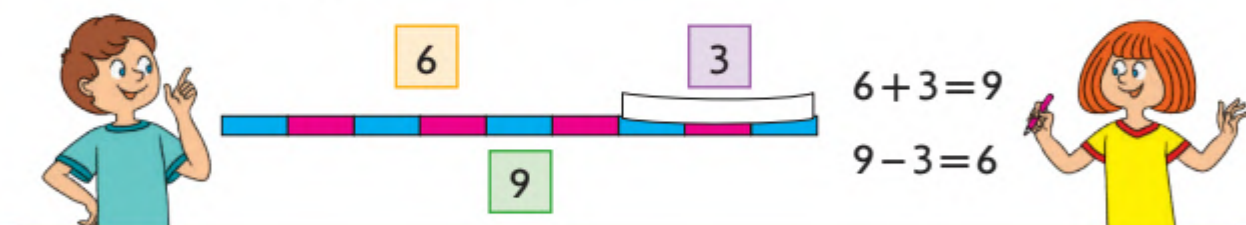
$7 + 1$

$1 + 9$

$1 + 1$

3

Попрацюй з арифметичними штангами.

4

Яка смужка ілюструє перший доданок? другий доданок? Що є сумою? Прикрий аркушем спочатку перший доданок, а потім — другий доданок. Що залишається?

Якщо від суми двох доданків відняти один доданок, то одержимо інший доданок.

5

Розглянь, як у кожному випадку склали другу рівність із першої.

$$\begin{array}{r} 5 + 3 = 8 \\ \hline 8 - 5 = 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 + 3 = 8 \\ \hline 8 - 3 = 5 \end{array}$$

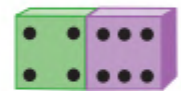

З кожної рівності на додавання можна скласти дві рівності на віднімання.

6

Склади рівності за зразком.

$$\begin{array}{l} 6 + 3 = 9 \\ 9 - 6 = 3 \\ 9 - 3 = 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 6 + 2 = . \\ . \\ . \\ . \end{array}$$

$$\begin{array}{l} . \\ . \\ . \\ . \end{array}$$

$$\begin{array}{l} . \\ . \\ . \\ . \end{array}$$

7

У Богдана є карамельки та шоколадні цукерки. Усього в хлопчика 9 цукерок. Скільки серед них може бути карамельок, а скільки — шоколадних цукерок? Заповни таблицю.

9	Карамельки	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Шоколадні	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8

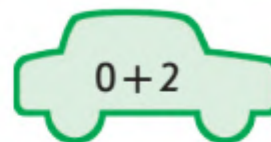
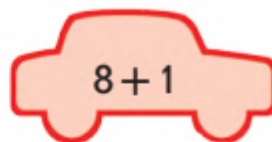
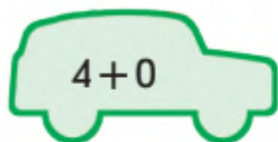

У будинку 10 поверхів. Миколка стоїть на 5 поверсі, якщо лічити зверху, а Оленка — на 5 поверсі, якщо лічити знизу. Чи стоять вони на одному поверсі?

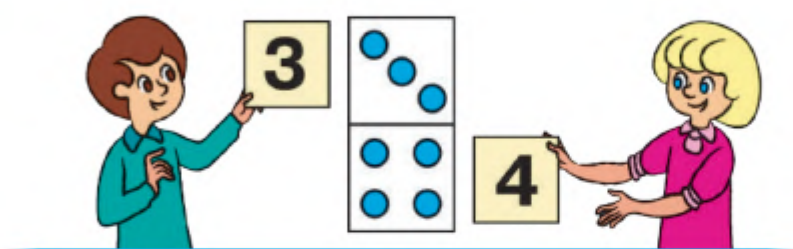

ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ

- 1 Знайди значення виразів усно. Назви значення сум у порядку збільшення.

- 2 Попрацюй із кісточками доміно.

3	+	4	=	7
7	-	3	=	4
7	-	4	=	3

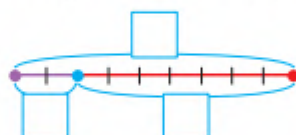
- 3 Доповни схеми й склади за ними рівності. Згадай, що одержимо, якщо від суми двох чисел віднімемо один доданок.

$$5 + 4 = \square$$

$$\square - 5 = \square$$

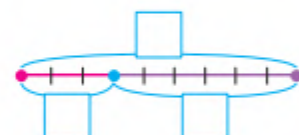
$$\square - 4 = \square$$

$$2 + 7 = \square$$

$$\square - 2 = \square$$

$$\square - 7 = \square$$

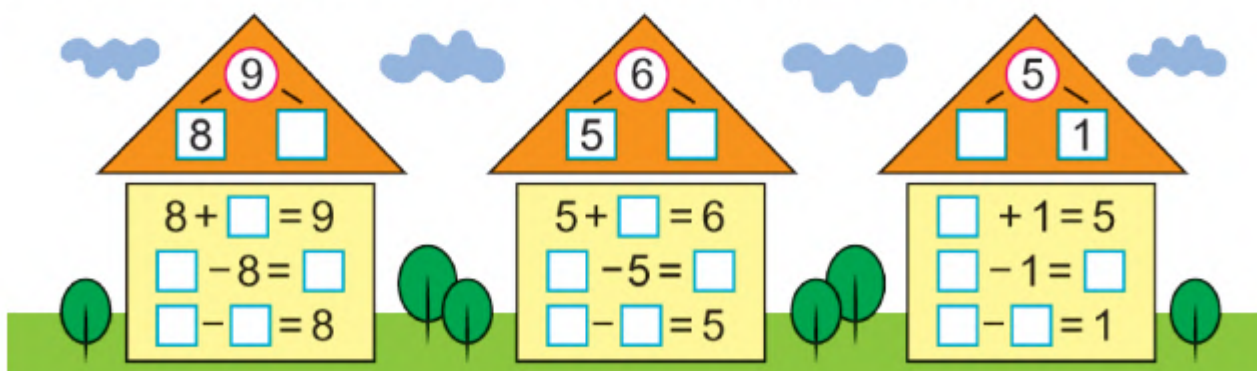

$$3 + 6 = \square$$

$$\square - 3 = \square$$

$$\square - 6 = \square$$

- 4 Згадай склад поданих чисел і заповни порожні віконця.

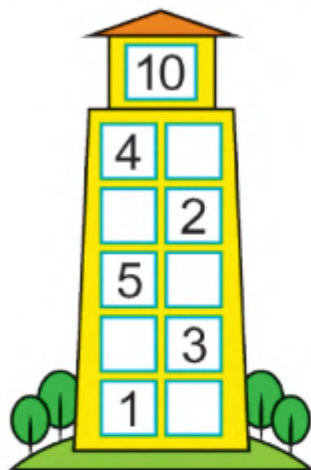
- 5 Вимірай довжини відрізків за допомогою моделі сантиметра.

6

Запиши склад числа 10. Встав пропущені числа.

$6 + \square = 10$

$\square + 5 = 10$

$8 + \square = 10$

$\square + 3 = 10$

$4 + \square = 10$

$\square + 2 = 10$

$10 - 7 = \square$

$10 - 9 = \square$

$10 - 2 = \square$

$10 - 4 = \square$

$10 - 5 = \square$

$10 - 3 = \square$

7

Прочитай рівності в кожному стовпчику. Перевір, істинні вони чи хибні. Виправ помилки.

$5 + 2 = 7$	$2 + 4 = 6$	$8 - 2 = 10$	$1 + 9 = 10$
$7 - 5 = 2$	$6 - 2 = 4$	$10 - 2 = 8$	$10 - 1 = 9$
$7 - 2 = 5$	$6 - 4 = 2$	$8 - 2 = 6$	$10 - 9 = 1$

8

Перестав доданки місцями та знайди значення сум.

$1 + 4 = \square + \square = \square$

$1 + 6 = \square + \square = \square$

$1 + 5 = \square + \square = \square$

$2 + 4 = \square + \square = \square$

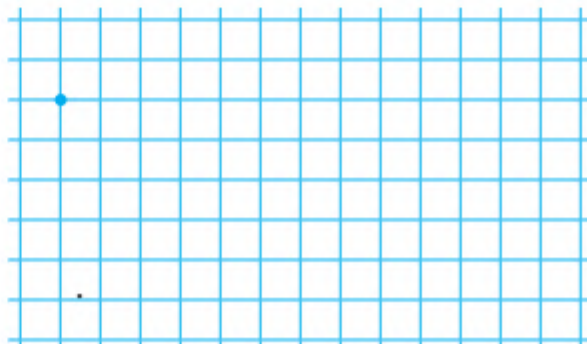
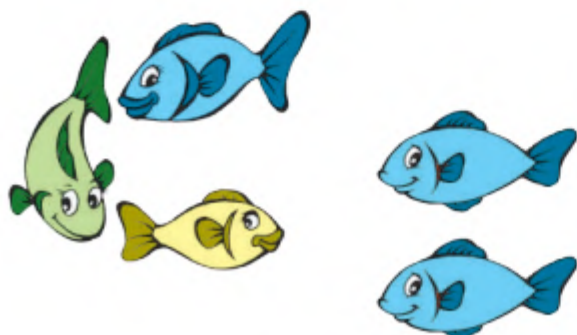
$2 + 6 = \square + \square = \square$

$2 + 5 = \square + \square = \square$

9

Виконай схему до малюнка. Запиши відповідну рівність.

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 2

1 Склади рівності, переставивши доданки місцями. У якому випадку значення виразу обчислити легше?

$$1 + 4 = \square + \square$$

$$1 + 7 = \square + \square$$

$$1 + 9 = \square + \square$$

$$2 + 4 = \square + \square$$

$$2 + 7 = \square + \square$$

$$2 + 5 = \square + \square$$

2 Які вирази мають однакове значення? Чи обов'язково для відповіді на запитання знаходити значення виразів? Поясни чому.

3 Знайди значення виразів за схемами.

$$7 + 2 = \square + \square = \square$$

$\swarrow$ $\searrow$
 $\square + \square$

$$9 - 2 = \square - \square = \square$$

$\swarrow$ $\searrow$
 $\square + \square$

4 Знайди значення виразів за схемами. Прокоментуй розв'язання.

$$5 + 2 = \square$$

$\swarrow$ $\searrow$
 $\square + \square$

$$10 - 2 = \square$$

$\swarrow$ $\searrow$
 $\square + \square$

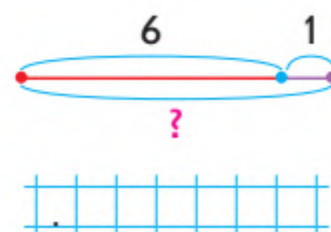
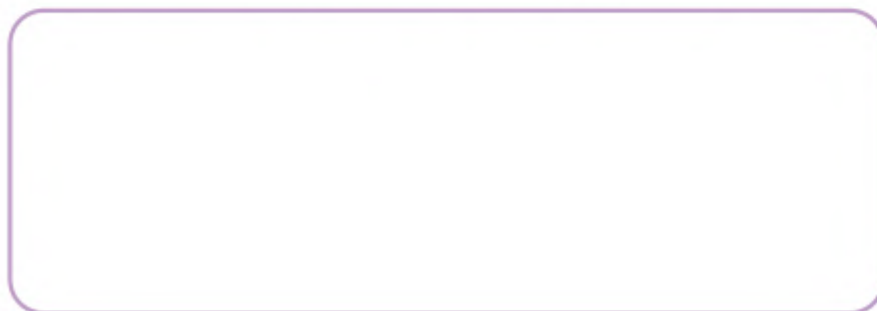
$$8 - 2 = \square$$

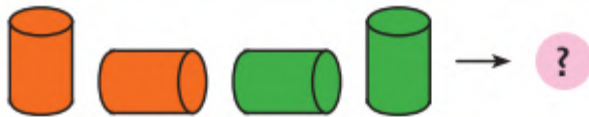
$\swarrow$ $\searrow$
 $\square + \square$

$$6 + 2 = \square$$

$\swarrow$ $\searrow$
 $\square + \square$

5 Виконай малюнок до схеми. Запиши рівність.

6

Знайди значення сум. З кожної рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

$$\begin{array}{l} 3 + 2 = \square \\ \square - 3 = \square \\ \square - 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 + 1 = \square \\ \square - \square = \square \\ \square - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 + 1 = \square \\ \square - \square = \square \\ \square - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 + 1 = \square \\ \square - \square = \square \\ \square - \square = \square \end{array}$$

7

Запиши склад числа 7. Виконай віднімання на основі взаємозв'язку дій додавання і віднімання.

$$7 - 6 = \square, \text{ тому що } \square + 6 = 7$$

$$7 - 4 = \square, \text{ тому що } \square + 4 = 7$$

$$7 - 5 = \square, \text{ тому що } \square + 5 = 7$$

8

Запиши склад числа 8. Встав пропущені числа в істинних рівностях.

$$6 + \square = 8$$

$$\square + 3 = 8$$

$$8 - 2 = \square$$

$$8 - 8 = \square$$

$$5 + \square = 8$$

$$\square + 4 = 8$$

$$8 - 3 = \square$$

$$8 - 4 = \square$$

$$4 + \square = 8$$

$$\square + 2 = 8$$

$$8 - 5 = \square$$

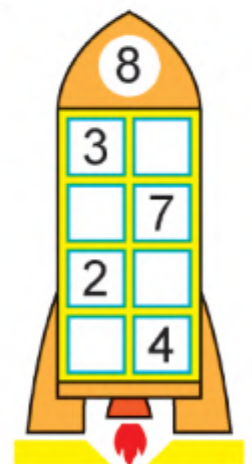
$$8 - 1 = \square$$

$$1 + \square = 8$$

$$\square + 7 = 8$$

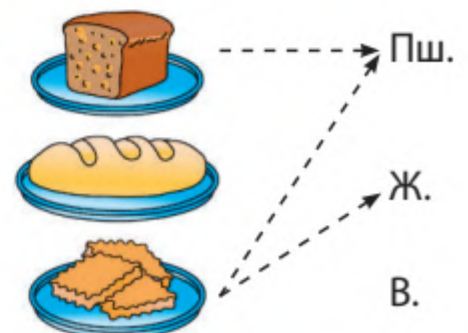
$$8 - 6 = \square$$

$$8 - 7 = \square$$

9

Із пшеничного, житнього й вівсяного борошна випекли хлібину, батон і печиво. Відомо, що хлібину випекли не з пшеничного борошна, печиво — не з пшеничного і не з житнього. З якого борошна випекли кожен продукт?

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 0, 1, 2

1 Знайди значення виразів. Прочитай вирази, які мають значення 0.

$9 - 1 = .$	$3 + 0 = .$	$4 - 4 = .$	$7 + 1 = .$
$6 + 1 = .$	$7 - 0 = .$	$0 + 6 = .$	$8 - 8 = .$
$1 - 0 = .$	$4 + 1 = .$	$8 - 0 = .$	$5 + 1 = .$
$2 + 1 = .$	$10 - 1 = .$	$8 + 1 = .$	$5 - 1 = .$

2 Обведи вирази, значення яких менше від 5.

3 Запиши суми чисел. Знайди значення виразів.

7 і 1

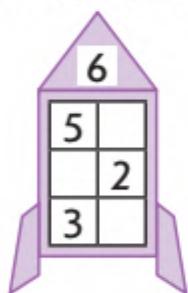
4 і 2

2 і 5

8 і 2

$7 + 1 = .$

4 Запиши склад числа 6. Склади відповідні рівності на додавання. З кожної рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

$\square + \square = \square$

$\square + \square = \square$

$\square + \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

5 Знайди значення виразів за схемами.

$8 + 2 = \square \square$

$8 - 2 = \square$

$7 + 2 = \square$

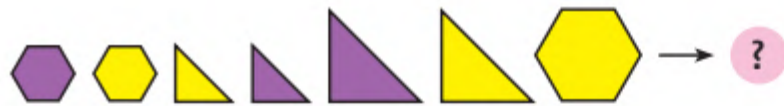
$6 - 2 = \square$

$5 + 2 = \square$

$4 - 2 = \square$

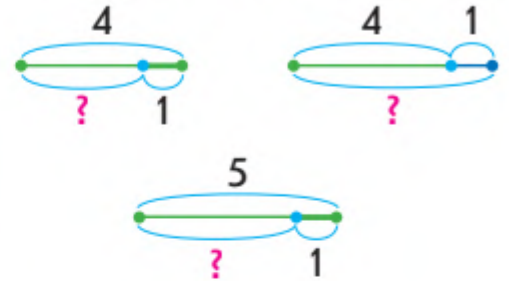
$6 + 2 = \square$

$9 - 2 = \square$

Геометрична хвилинка

6 Прокоментуй малюнок. Добери до малюнка схему та вираз.

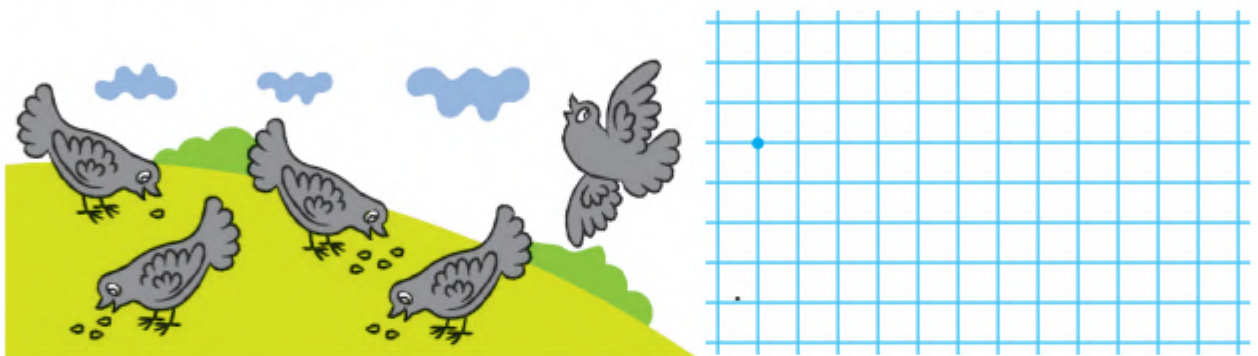

$5 - 1$

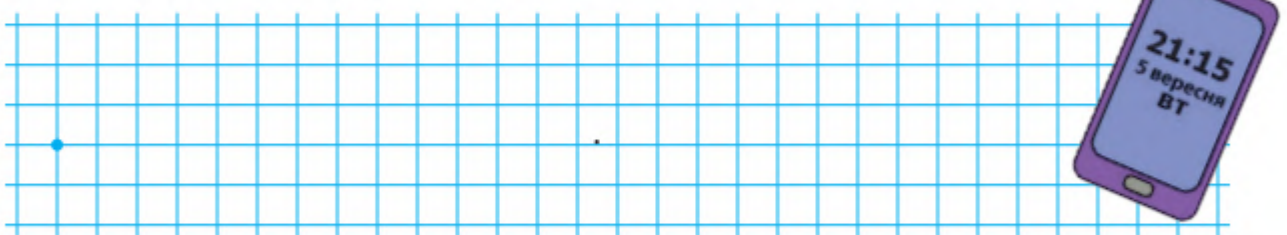
$5 + 1$

$4 + 1$

7 Склади до малюнка схему. Запиши відповідну рівність.

8 На полиці в магазині лежало 10 смартфонів, продали 2 смартфони. Допоможи Улянці з'ясувати, скільки смартфонів залишилося. Виконай схему, запиши рівність.

9 Виміряй довжини відрізків.

10 Знайди значення виразів за схемами.

$$4 + 2 = \square$$

$$\square + \square$$

$$5 - 2 = \square$$

$$\square + \square$$

$$7 + 2 = \square$$

$$\square + \square$$

$$7 - 2 = \square$$

$$\square + \square$$

» ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 2

1 Розбий вирази на дві групи. Запиши значення виразів першої групи ручкою, а значення виразів другої групи — олівцем.

$2 - 2 = .$	$3 + 2 = .$	$4 - 2 = .$	$5 + 2 = .$
$2 + 2 = .$	$3 - 2 = .$	$4 + 2 = .$	$5 - 2 = .$
$6 - 2 = .$	$7 + 2 = .$	$8 - 2 = .$	$9 - 2 = .$
$6 + 2 = .$	$7 - 2 = .$	$8 + 2 = .$	

2 Склади таблицю додавання числа 2. Як змінюється перший доданок? На скільки? Як змінюється значення суми? На скільки? Зроби висновок. Склади та прочитай таблицю віднімання числа 2.

1	+ 2 =		2	- 2 =	
2			3		
3			4		
4			5		
5			6		
6			7		
7			8		
8			9		
			10		

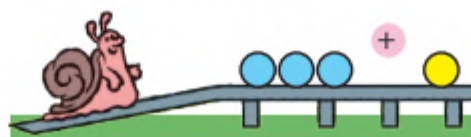

Якщо доданок збільшити на 1,
то значення суми теж збільшиться на 1.

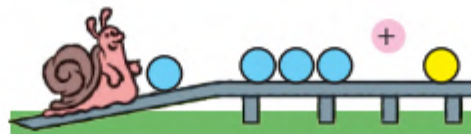
3 Розглянь рівності в стовпчиках. Поміркуй, як змінюється перший доданок; як зміниться значення суми.

+1 $\left(\begin{array}{l} 3 + 2 = 5 \\ 4 + 2 = \square \end{array} \right) ?$

-1 $\left(\begin{array}{l} 7 + 2 = 9 \\ 6 + 2 = \square \end{array} \right) ?$

-1 $\left(\begin{array}{l} 8 + 2 = 10 \\ 7 + 2 = \square \end{array} \right) ?$

+1 $\left(\begin{array}{l} 5 + 2 = 7 \\ 6 + 2 = \square \end{array} \right) ?$

4 Перестав доданки місцями та знайди значення виразів.

$$1 + 4 = \square + \square = \square$$

$$1 + 6 = \square + \square = \square$$

$$2 + 6 = \square + \square = \square$$

$$1 + 5 = \square + \square = \square$$

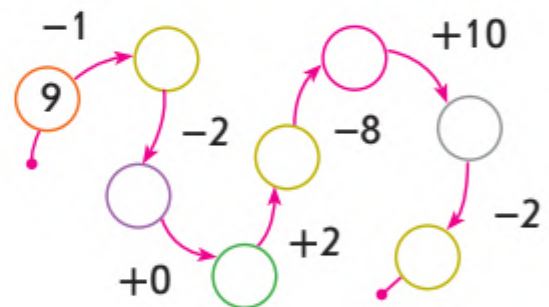
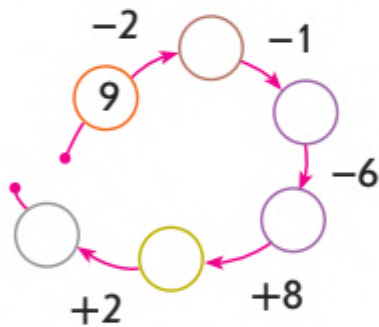
$$2 + 4 = \square + \square = \square$$

$$2 + 5 = \square + \square = \square$$

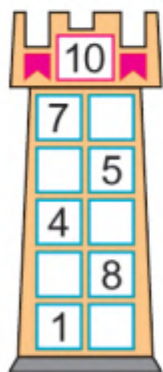
5 Знайди значення виразів.

$6 - 0 = .$	$3 + 1 = .$	$6 + 0 = .$	$7 - 0 = .$
$6 + 2 = .$	$9 - 2 = .$	$2 - 1 = .$	$8 + 2 = .$
$4 - 4 = .$	$4 + 2 = .$	$3 + 2 = .$	$6 - 2 = .$
$3 + 0 = .$	$8 - 8 = .$	$5 - 2 = .$	$4 - 2 = .$

6 Виконай арифметичні дії за стрілками.

7 Запиши склад числа 10. Встав пропущені числа.

$$6 + \square = 10$$

$$\square + 3 = 10$$

$$10 - 2 = \square$$

$$5 + \square = 10$$

$$\square + 4 = 10$$

$$10 - 3 = \square$$

$$7 + \square = 10$$

$$\square + 2 = 10$$

$$10 - 5 = \square$$

$$1 + \square = 10$$

$$\square + 8 = 10$$

$$10 - 7 = \square$$

8 Згадай, що означає відняти. Доповни та поясни обчислення.

$$8 - 6 = \square, \text{ тому що } 6 + \square = 8$$

$$7 - 5 = \square, \text{ тому що } 5 + \square = 7$$

$$10 - 8 = \square, \text{ тому що } 8 + \square = 10$$

$$9 - 7 = \square, \text{ тому що } 7 + \square = 9$$

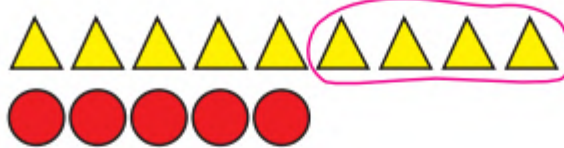

ДОСЛІДЖУЄМО РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

- на скільки більше?
- на скільки менше?

1

Попрацюй із геометричними фігурами.

$$9 > 5$$

2

Попрацюй з арифметичними штангами.

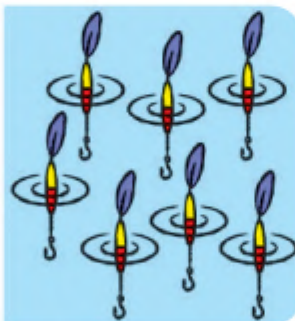
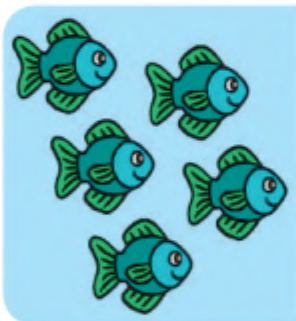

$$6 > 4$$

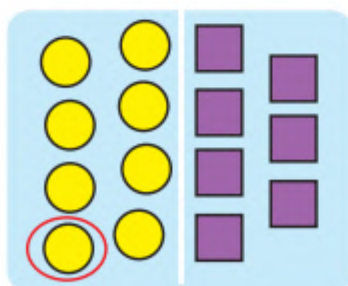
3

Порівняй кількість елементів множин способом складання пар. Обведи об'єкти, яким не вистачило пари. Запиши відповідні нерівності.

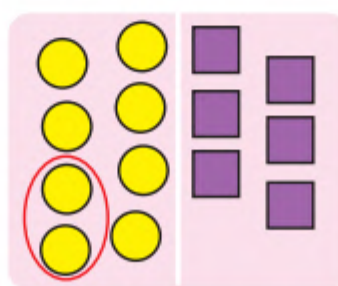

4

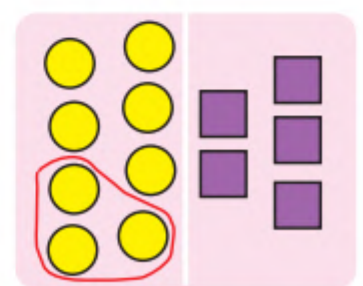
Розглянь дві групи об'єктів на кожному малюнку. Яке число більше? яке — менше? На скільки більше або менше?

$$\square \circ \square \text{ на } \square$$

$$\square \circ \square \text{ на } \square$$

$$\square \circ \square \text{ на } \square$$

5

Порівняй кількість яблук і кількість черв'ячків. На скільки яблук більше? На скільки черв'ячків менше? Доповни записи.

на

на

6

Склади пари «бабка — мак». Скільки об'єктів мають пару? Яка різниця між кількістю бабок і маків? Що означають числа в рівності?

$$6 - 4 = 2$$

Щоб дізнатися, **на скільки** одне число **більше** або **менше**, ніж інше, треба **від більшого числа відняти менше**.

7

З'єднай комах у пари «гусениця — метелик». Яка різниця в кількості комах? Склади відповідну рівність.

$$\square - \square = \square$$

8

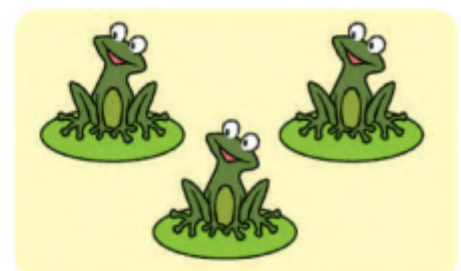
За допомогою якого виразу дізнаємось, на скільки равликів більше, ніж жаб, і на скільки жаб менше, ніж равликів? Обведи цей вираз.

$$3 + 7$$

$$7 + 3$$

$$7 - 3$$

МОДЕЛЮЄМО РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

різницеve відношення — різниця

- 1 Попрацюй із геометричними фігурами. Утвори пари. Покажи, на скільки більше чи менше одних фігур, ніж інших. Склади рівності, щоб дізнатися різницю між кількостями фігур.

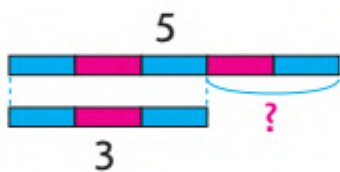
$$10 - 7 = 3$$

- 2 На скільки лимонів більше, ніж апельсинів? Склади подібні запитання для однокласників.

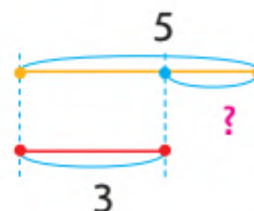
- 3 Попрацюй з арифметичними штангами.

$$5 - 3 = 2$$

- 4 На скільки бабок більше, ніж жабок? На скільки жабок менше, ніж бабок? Розглянь, як це позначено на схемі. Добери відповідний вираз. Знайди різницю між кількостями істот.

$$5 + 3$$

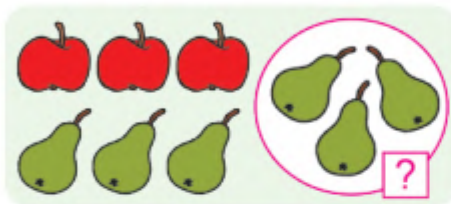
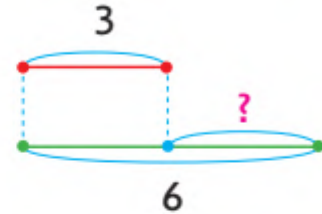
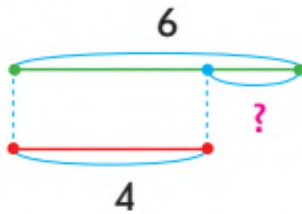
$$5 - 3$$

5

Добери до кожної схеми малюнок. Знайди різницю між кількістю яблук і кількістю груш у кожному випадку. Запиши відповідні рівності.

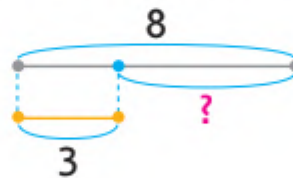

Яблук на менше, ніж груш

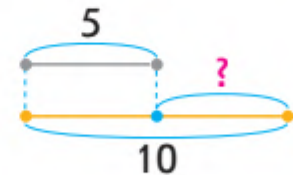
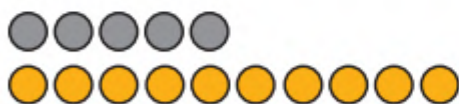
Яблук на більше, ніж груш

6

Золоті та срібні монети розкладено так, як показано на малюнках. Перевір, чи правильно складено схеми до малюнків. Склади рівності.

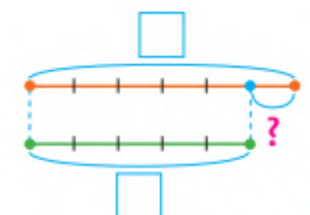
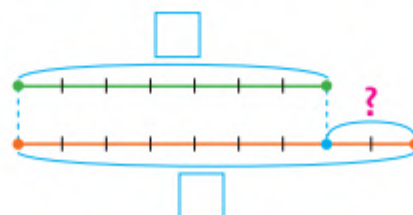
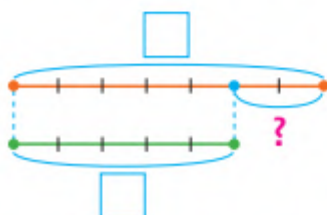
$$8 \square - 3 = \square$$

$$\square \square \square \square = \square$$

7

Доповни схеми. Склади рівності за схемами.

ЗБІЛЬШУЄМО АБО ЗМЕНШУЄМО НА КІЛЬКА ОДИНИЦЬ

- більше на...
- менше на...

1

Попрацюй із геометричними фігурами.

5   стільки ж
5

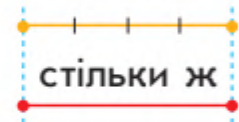
5   стільки ж і ще 1
5   на 1

5   стільки ж, але без 1
5   на 1

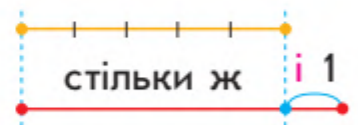
2

Що можна сказати про кількість метеликів і кількість квіток? Розглянь, як це показано на схемі.

3

Розглянь, як виконали схему до малюнка. Кого більше? На скільки?

На 1 більше — це означає стільки ж і ще 1.
Стільки ж і ще 1 знаходять дією додавання.

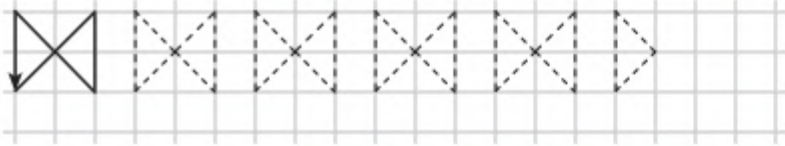

4

Чого більше? На скільки більше? Що позначають схема та вираз?

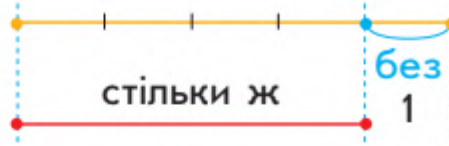
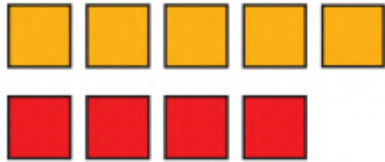

6 + 2

5

Розглянь схему до малюнка. Яких квадратів менше? На скільки?

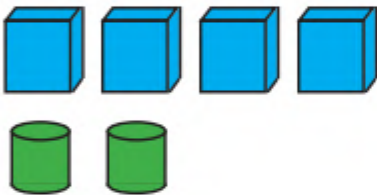

На 1 менше — це означає стільки ж, але без 1. Стільки ж, але без 1 знаходять дією віднімання.

6

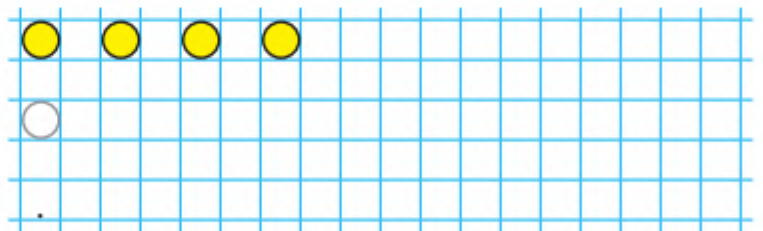
Чого менше? На скільки менше? Поясни, що позначають схема та вираз.

4-2

7

Квочка вивела 4 жовтих курчат, а рудих — на 2 менше. Намалюй схематично, скільки рудих курчат. Склади відповідну рівність.

8

Розглянь малюнки. Що можна сказати про кількість крокодилів на кожному малюнку? Добери відповідні вирази.

стільки ж

3-2

4+2

стільки ж, але без 2

3+2

4-2

»» ЗБІЛЬШУЄМО АБО ЗМЕНШУЄМО НА КІЛЬКА ОДИНИЦЬ

1 Попрацюй із геометричними фігурами.

6   ?, на 1 більше

$$\boxed{6} + \boxed{1} = \boxed{7}$$

7   ?, на 2 менше

$$\boxed{7} - \boxed{2} = \boxed{5}$$

2 Вибери вираз, за яким дізнаємося про число, яке на 1 більше, ніж 8; про число, яке на 2 менше, ніж 5.

$$8 - 1$$

$$8 + 1$$

$$5 + 2$$

$$5 - 2$$

Якщо до числа **додати 1**, то число **збільшиться на 1**.

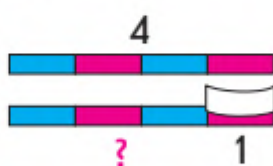

Якщо від числа **відняти 2**, то число **зменшиться на 2**.

3 Попрацюй з арифметичними штангами.

$$\boxed{4} + \boxed{1} = \boxed{5}$$

$$\boxed{4} - \boxed{1} = \boxed{3}$$

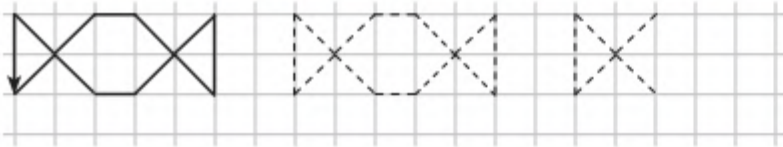

4 У Тимофія було 4 роботи. Йому подарували на 1 робота більше, ніж у нього було. Як змінилася кількість роботів? Поясни, що позначають схема та рівність.

$$4 + 1 = 5$$

На 1 більше — це означає стільки ж і ще 1.
Стільки ж і ще 1 знаходять дією додавання.

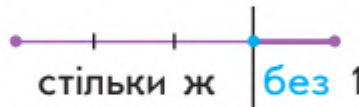
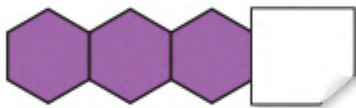
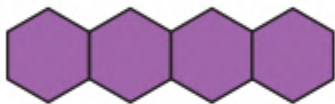

Збільшити на 1 — це означає додати 1.

5

Скільки шестикутників у верхньому рядку? У нижньому рядку шестикутників на 1 менше. Поясни, що позначають схеми та рівність.

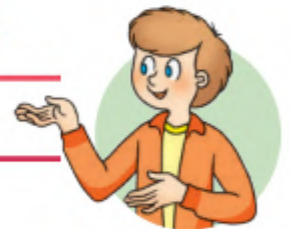
$$4 - 1 = 3$$

На 1 менше — це означає стільки ж, але без 1.
Стільки ж, але без 1 знаходять дією віднімання.

Зменшити на 1 — це означає відняти 1.

6

Розглянь малюнки. Скільки м'ячів у кошику? Скільки бананів у коробці? До кожного малюнка добери вираз, знайди його значення.

?, на 1 більше

$$7 - 1 = \square$$

$$7 + 1 = \square$$

?, на 2 менше

$$5 - 2 = \square$$

$$5 + 2 = \square$$

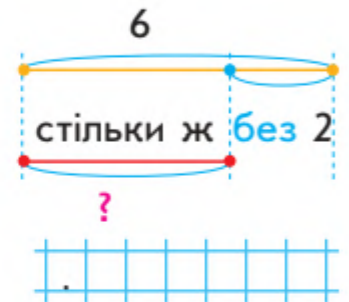
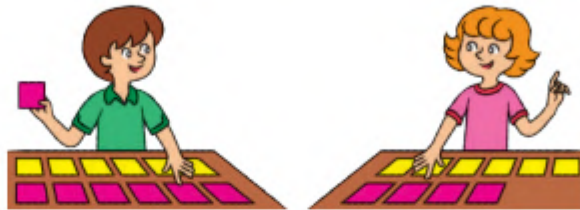

ДІЗНАЄМОСЯ ПРО МАТЕМАТИЧНИЙ ВИРАЗ «РІЗНИЦЯ»

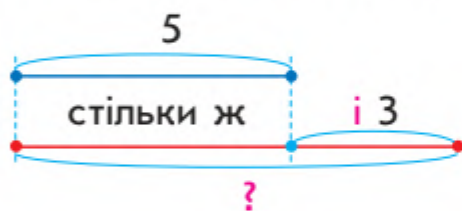
➤ сума: $a + b$

➤ різниця: $a - b$

- 1 Учень поклав на парту 6 жовтих квадратів, а червоних — на 1 більше. Учениця поклала на парту 6 жовтих квадратів, а червоних — на 2 менше. Що позначають відрізки на схемах? Скільки червоних квадратів поклав учень? поклала учениця? Склади відповідні рівності.

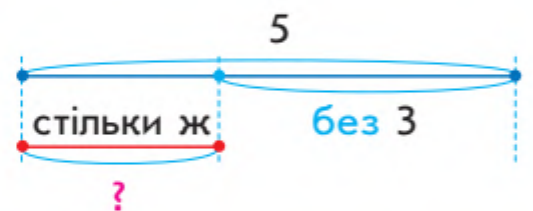

- 2 До кожної схеми добери вираз.

$5 - 3$

$5 + 3$

«Більше на...» → +

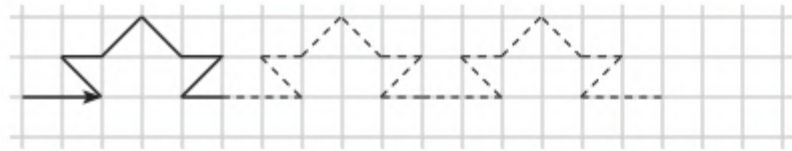
«Менше на...» → -

- 3 Кожне число збільш на 1; зменш на 1; збільш на 2; зменш на 2.

3 8 5 6 4 7

- 4 Скільки стане об'єктів, якщо їх кількість на першому малюнку збільшити на 2? на другому малюнку зменшити на 2? на третьому — зменшити на 3? Запиши відповідні рівності.

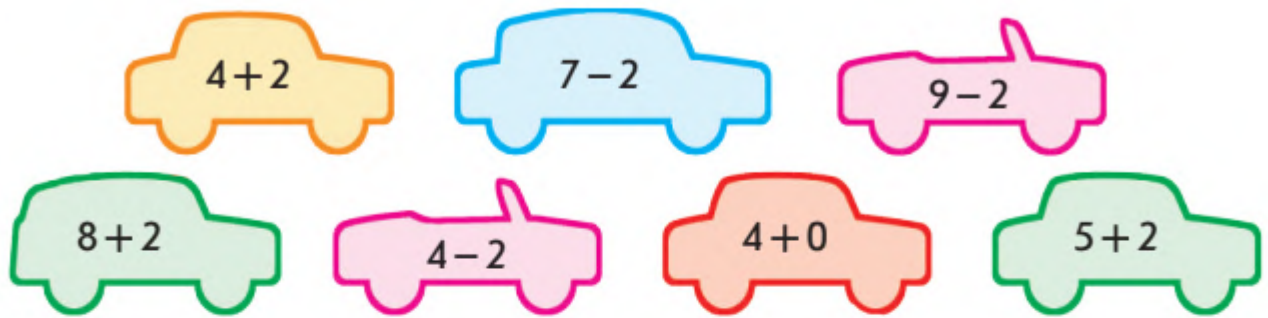

Графічна вправа

5

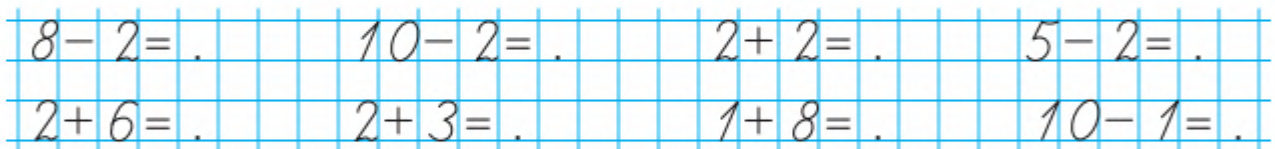
Розбий вирази на дві групи. Спочатку усно знайди значення виразів на додавання, а потім — на віднімання.

Якщо у виразі стоїть $\frac{\text{знак «+»}}{\text{знак «-»}}$, то цей вираз — $\frac{\text{сума}}{\text{різниця}}$.

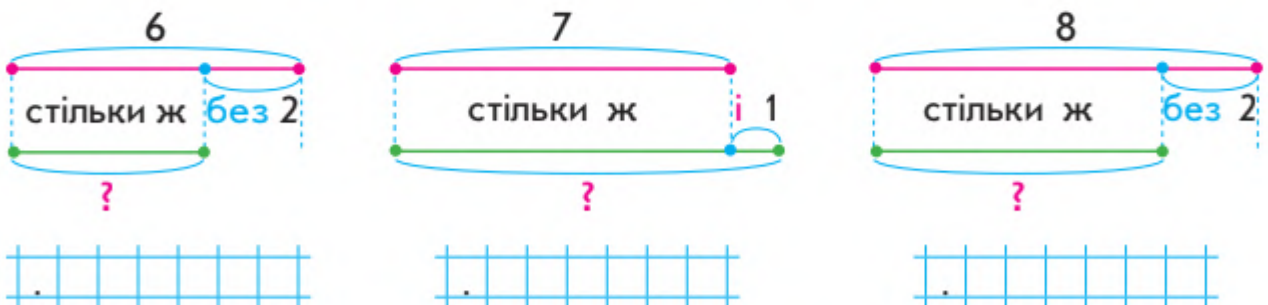
6

Спочатку знайди значення різниць, а потім — значення сум.

7

До кожної схеми придумай запитання. Склади відповідну рівність.

8

Оленка бігає швидше за Наталку, а Наталка — швидше за Тетянку. Чи зможе Оленка наздогнати Тетянку?

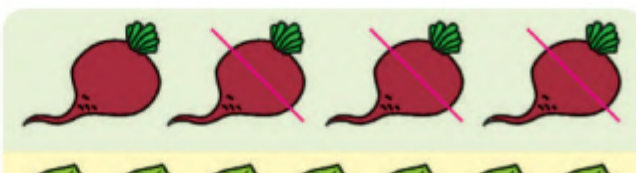

ВІДКРИВАЄМО СПОСОБИ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 3

- $+3 \rightarrow +1+2$
- $+3 \rightarrow +2+1$
- $-3 \rightarrow -1-2$
- $-3 \rightarrow -2-1$

1 Добери малюнок до вимоги. У віконцях справа запиши, скільки фруктів стало.

6 зменшити на 1

5 збільшити на 2

4 зменшити на 3

2 Знайди значення виразів за схемами.

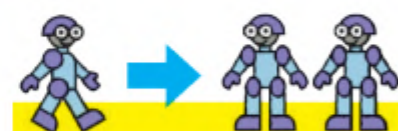
$$6+2+1 = \square + 1 = \square$$

$$3-2-1 = \square - 1 = \square$$

$$9-1-2 = \square - 2 = \square$$

$$3+2+2 = \square + 2 = \square$$

3 У кожній парі виразів усно знайди значення першого виразу. Згадайся, яке значення матиме другий вираз у парі.

$$7+1+2$$

$$9-1-2$$

$$7+3$$

$$9-3$$

Додавання і віднімання числа 3

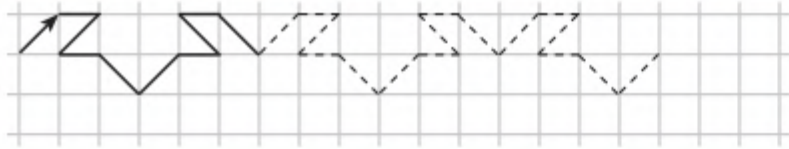
$$+3 \rightarrow +2 +1$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ 2 \overline{) 1} \\ 1 \end{array}$$

$$-3 \rightarrow -1 -2$$

$$+3 \rightarrow +1 +2$$

$$-3 \rightarrow -2 -1$$

4

Розглянь, як проілюстровано виконання арифметичних дій на числовому промені. Закінчи обчислення.

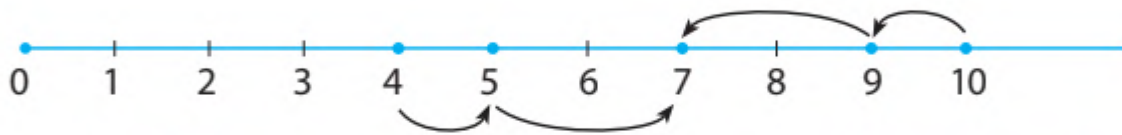
$$4 + 3 = 4 + 2 + 1 = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ 2+1 \end{array}$

$$10 - 3 = 10 - 2 - 1 = \square - \square = \square$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ 2+1 \end{array}$

$$4 + 3 = 4 + 1 + 2 = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ 1+2 \end{array}$

$$10 - 3 = 10 - 1 - 2 = \square - \square = \square$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ 1+2 \end{array}$

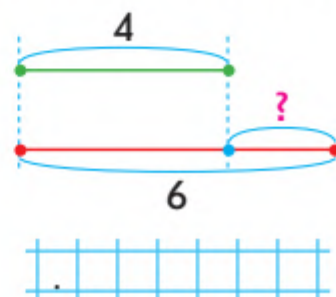
5

Знайди значення виразів двома способами за схемами.

$6 + 3 = 6 + \square + \square = \square + \square = \square$ <p style="text-align: center;">$\begin{array}{c} \wedge \\ 1+2 \end{array}$</p>	$6 - 3 = 6 - \square - \square = \square - \square = \square$ <p style="text-align: center;">$\begin{array}{c} \wedge \\ 1+2 \end{array}$</p>
$6 + 3 = 6 + \square + \square = \square + \square = \square$ <p style="text-align: center;">$\begin{array}{c} \wedge \\ 2+1 \end{array}$</p>	$6 - 3 = 6 - \square - \square = \square - \square = \square$ <p style="text-align: center;">$\begin{array}{c} \wedge \\ 2+1 \end{array}$</p>

6

Прокоментуй малюнок. Поясни схему, склади відповідну рівність.

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 3

1 Кожне число в першому рядку збільш на 1; у другому рядку — зменш на 1; у третьому рядку — збільш на 2; у четвертому — зменш на 2.

- 1) 1, 2, 4, 5, 7, 8;
- 2) 10, 8, 6, 4, 2, 9;
- 3) 1, 3, 4, 6, 7, 5;
- 4) 2, 4, 5, 8, 9, 10.

2 Склади вираз, щоб дізнатися про кількість олівців у коробці. Склади вираз, щоб дізнатися про кількість цукерок у коробці. Знайди значення виразів.

3 Знайди значення виразів за схемами.

$5 - 2 + 2 = . + 2 = .$	$9 - 2 + 1 = .$
$9 + 1 - 2 = . - 2 = .$	$6 + 2 + 2 = .$
$4 - 1 + 2 = . + 2 = .$	$8 + 1 - 2 = .$
$5 + 1 - 2 = . - 2 = .$	$6 - 2 + 2 = .$

4 Знайди значення різниць.

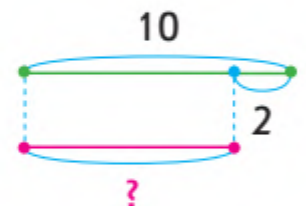
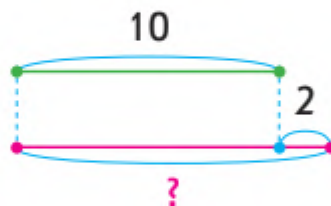
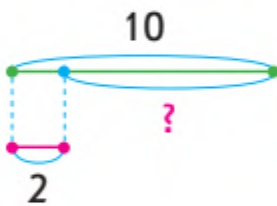
$7 - 2 = .$	$7 + 2 = .$	$9 - 2 = .$	$5 - 2 = .$
$2 + 5 = .$	$4 - 0 = .$	$2 + 8 = .$	$7 - 1 = .$

5 Знайди значення виразів двома способами за схемами.

$5 + 3 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$	$5 - 3 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$
$5 + 3 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$	$5 - 3 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$

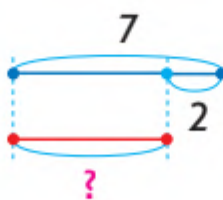
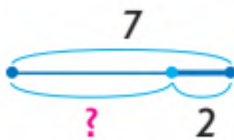
6 Сашко виконав 10 завдань, а Наталка — на 2 завдання менше. Обери схему, на якій знаком питання позначено, скільки завдань виконала Наталка. Добери відповідний вираз.

$10 + 2$

$10 - 2$

7 Придумай ситуацію, до якої можна скласти вираз: $7 - 2$. Добери до виразу схему.

8 У Домовичка були сухарики трьох видів — пшеничні, житні та вівсяні. Він розклав сухарики в три торбинки. Вийшло 5, 7 і 9 скибочок. Пшеничних сухариків було більше, ніж житніх, але менше, ніж вівсяних. Скільки було сухариків кожного виду?

ВІДКРИВАЄМО ПРАВИЛО ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

- > $a + b = c$
- > $c - a = b$
- > $c - b = a$

1

Доповни числа до 10. Запиши і прочитай рівності.

2

Що відомо? Яке число є сумою? Яке — доданком? Що невідомо? Склади рівність, щоб дізнатися, який доданок «сховався» за аркушем.

6	8	9	4

3

Мишеня знайшло 5 малинок і 3 полунички. Перевір, чи правильно воно визначило загальну кількість ягід. Із рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

?

$$5 + 3 = 8$$

$$8 - \square = \square$$

$$8 - \square = \square$$

4

Мишеня знайшло 8 ягід. Із них 3 полунички, а решта — малинки. Скільки малинок знайшло мишеня? Розглянь, як знаходили невідоме число.

<p>8</p> $\square + 3 = 8$	$8 - 3 = 5$ <p>Сума Відомий доданок Невідомий доданок</p>
----------------------------	---

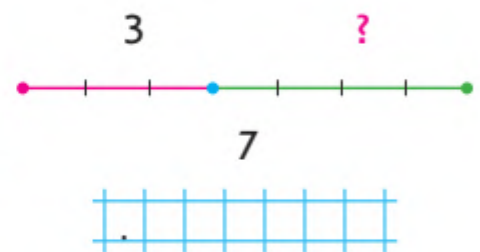
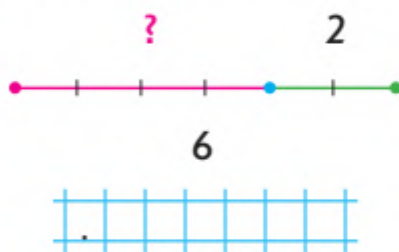

Щоб знайти **невідомий доданок**,
треба **від суми відняти відомий доданок**.

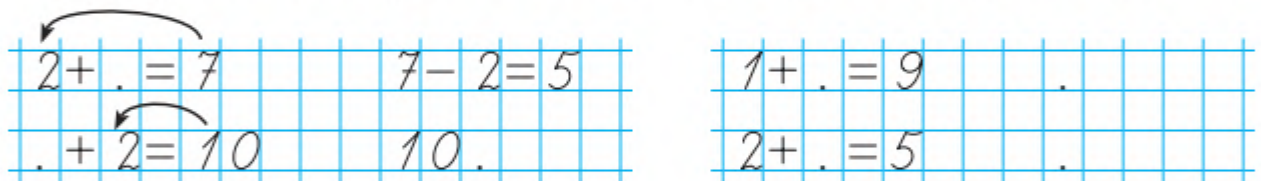
5

На кожній схемі покажи дужками доданки і суму. Знайди невідомий доданок, запиши відповідну рівність.

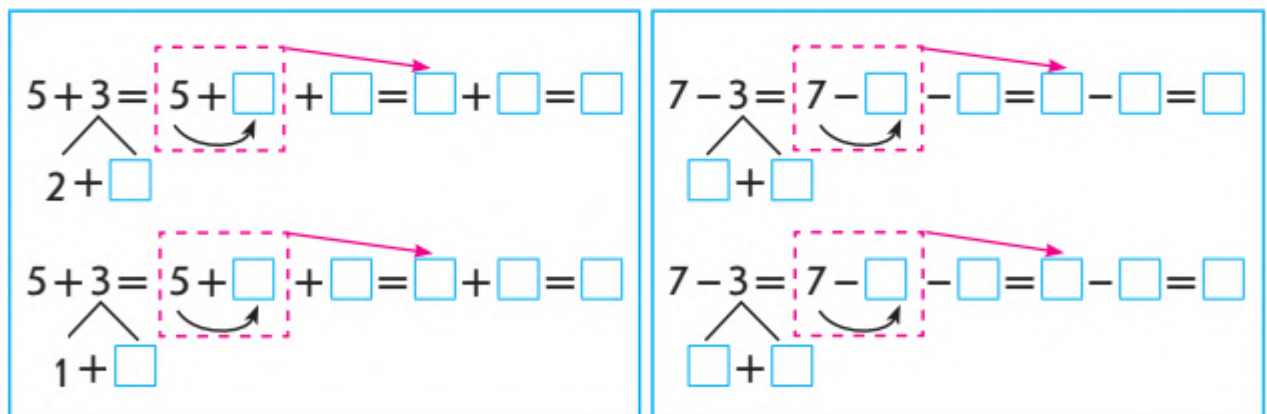
6

Склади рівності, за допомогою яких знайдемо невідомий доданок.

7

Знайди значення виразів двома способами за схемами.

8

Визнач, які знаки арифметичних дій пропущено в істинних рівностях. Поясни свою відповідь.

$8 \bigcirc 2 = 10$

$7 \bigcirc 2 = 5$

$2 \bigcirc 5 = 7$

$8 \bigcirc 2 = 6$

$9 \bigcirc 1 = 8$

$4 \bigcirc 3 = 7$

НАЗИВАЄМО КОМПОНЕНТИ ТА РЕЗУЛЬТАТ ДІЇ ВІДНІМАННЯ

- зменшуване
- від'ємник
- різниця

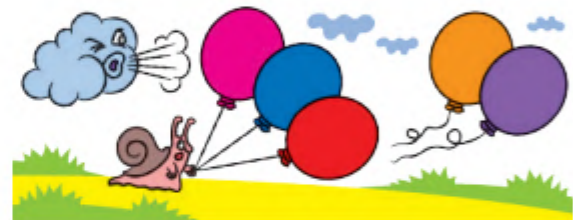
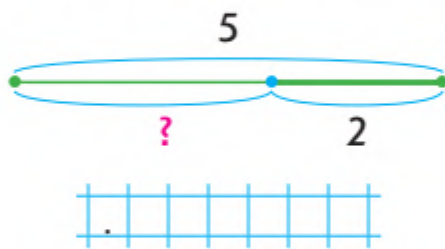
1 Кожне число першого рядка зменш на 2; кожне число другого рядка зменш на 1. Склади подібні завдання для однокласників.

- 1) 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2;
- 2) 1, 3, 5, 7, 9, 4, 10, 8, 6.

2 Знайди значення різниць. Прочитай рівності на додавання.

$6 + 1 = .$	$7 - 2 = .$	$9 - 2 = .$	$6 + 2 = .$
$8 + 2 = .$	$4 + 0 = .$	$5 + 2 = .$	$7 - 7 = .$

3 У равлика було 5 повітряних кульок. Він не втримав 2 кульки. Поясни схему. Склади рівність і дізнайся, скільки кульок залишилося.

4 Запам'ятай, як називають числа при відніманні. Що цікаве в цих назвах можна помітити? Запам'ятай, як називають результат арифметичної дії віднімання.

<p>Зменшуване 5</p> <p>Різниця Від'ємник</p>	<p>Вираз — різниця</p> <p>5 - 2 = 3</p> <p>Зменшуване Від'ємник Різниця</p>	<p>Значення виразу</p> <p>3</p> <p>Різниця</p>
--	---	--

5 Знайди значення різниць. Склади відповідні рівності.

Зменшуване	Від'ємник	Значення різниці	Рівність
8	2	<input type="text"/>	$8 - 2 = \square$
4	2	<input type="text"/>	$\square - \square = \square$
9	1	<input type="text"/>	$\square - \square = \square$

6

Підкресли однією рисою зменшуване, двома рисками — від'ємник. Знайди значення різниць.

$7 + 2 = .$	$9 - 1 = .$	$6 - 2 = .$
$4 - 2 = .$	$8 + 2 = .$	$10 - 1 = .$
$7 - 1 = .$	$10 - 2 = .$	$3 + 1 = .$

7

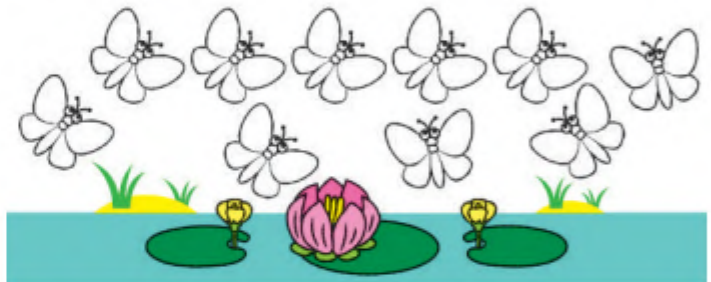
Над лататтям кружляли 10 метеликів. Із них 7 жовтих, а решта — сині. Який відрізок на схемі позначає кількість синіх метеликів? Добери відповідний вираз. Розфарбуй метеликів.

$10 + 7$

$10 - 7$

$7 + 10$

8

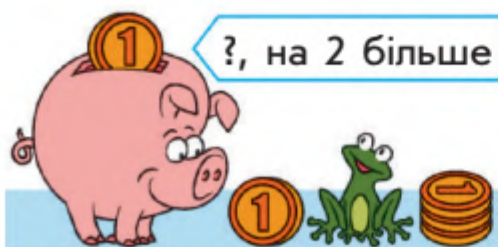
Склади рівність, щоб знайти невідомий доданок.

$2 + . = 9$	.
$1 + . = 8$	.
$. + 2 = 4$	.

$1 + . = 5$	.
$. + 2 = 6$	.
$2 + . = 7$	.

9

Склади рівність до кожного малюнка.

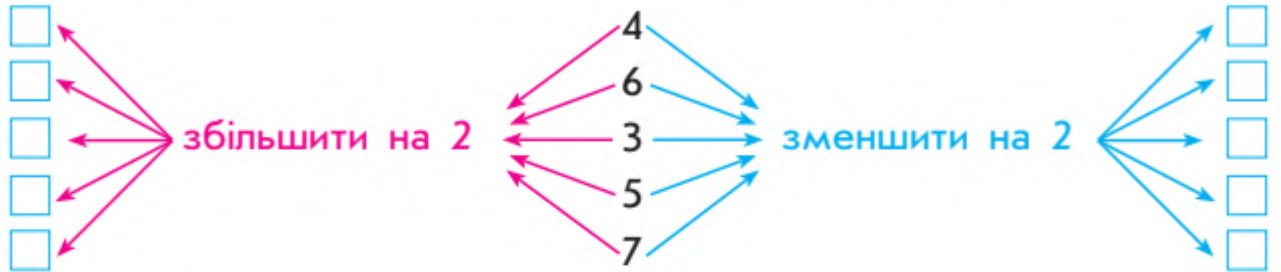
.....

.....

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

1 Виконай арифметичні дії. Запиши результат у відповідні віконця.

2 Знайди значення виразів двома способами за схемами.

$$4 + 3 = 4 + 1 + 2 = \square + \square = \square$$

1 + 2

$$9 - 3 = 9 - 1 - \square = \square - \square = \square$$

1 + \square

$$4 + 3 = 4 + 2 + \square = \square + \square = \square$$

2 + \square

$$9 - 3 = 9 - 2 - \square = \square - \square = \square$$

2 + \square

3 Знайди значення виразів за схемами.

$$3 + 2 - 1 = \square - 1 = \square$$

$$4 + 2 + 2 = \square + 2 = \square$$

$$5 + 2 + 2 = \square + 2 = \square$$

$$7 + 2 - 1 = \square - 1 = \square$$

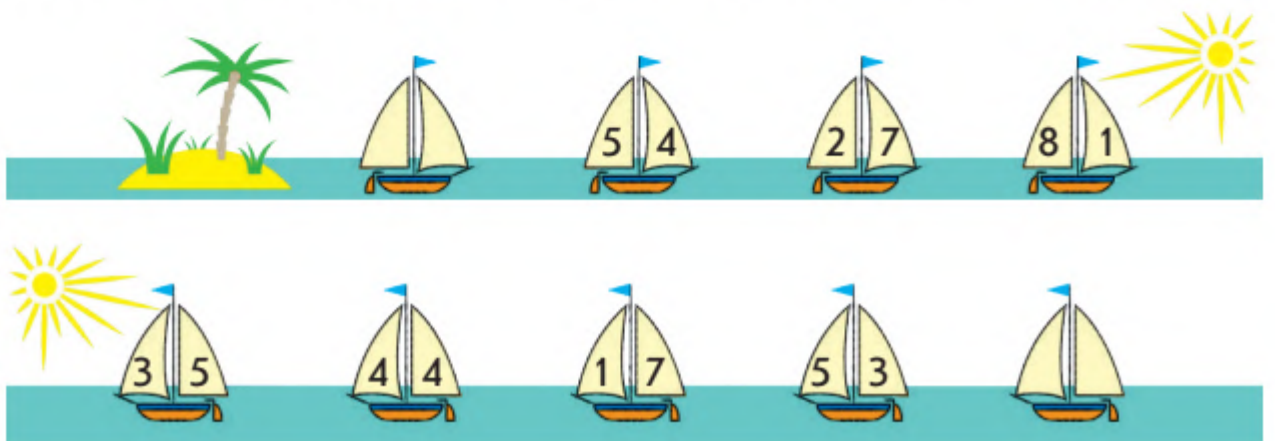
$$9 - 2 - 1 = \square - 1 = \square$$

$$8 - 1 + 2 = \square + 2 = \square$$

$$8 - 2 - 1 = \square - 1 = \square$$

$$7 - 1 - 2 = \square - 2 = \square$$

4 Згадай склад чисел. Склад якого числа записано у верхньому рядку? у нижньому рядку? Якої пари не вистачає в кожному випадку?

5

Що можна запитати про кількість солодоців у кожній ситуації? Добери відповідну схему, склади рівність.

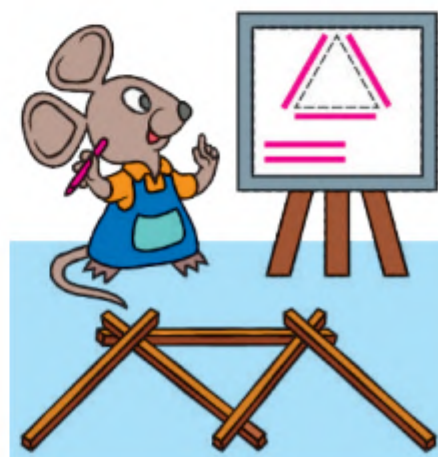
- 1) У Марійки 6 карамельок, а в Іри — на 2 більше.
- 2) В Антона 6 цукерок, а в Сашка — на 2 менше.
- 3) У Тараса 2 шоколадки і 6 цукерок.

6

Числа, які менші від 6, збільш на 2. Числа, які більші за 6, зменш на 2. Запиши результати.

7

Чи можна із п'яти паличок скласти два трикутники? Мишеня впевнене, що впорається із цим завданням. А як ти вважаєш, чи достатньо паличок? Скільки сторін у кожному трикутнику? Спробуй виконати завдання. Спробуй із шести паличок скласти три трикутники. Спробуй із дев'яти паличок скласти чотири трикутники.

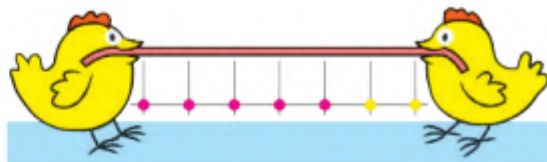

ВИМІРЮЄМО ДОВЖИНИ ВІДРІЗКІВ

вимірювання довжин відрізків за допомогою лінійки

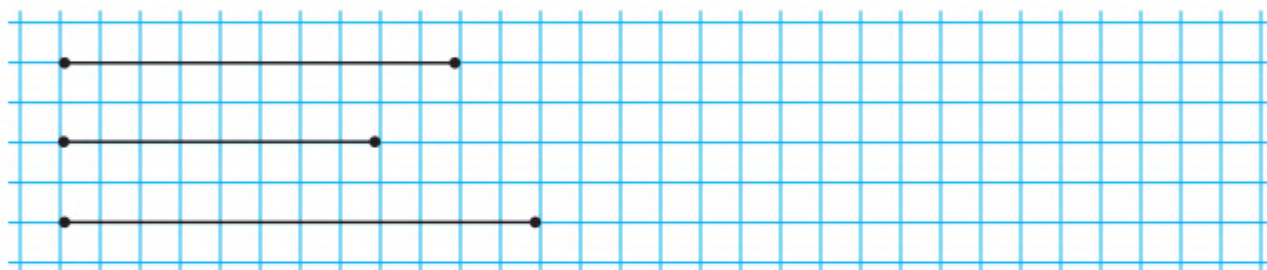
1

З'ясуй, яка стрічка довша. Як це можна перевірити?

2

Порівняй довжини відрізків «на око». Наведи відрізок, довший за перший, синім олівцем. Відрізок, коротший від першого, наведи зеленим олівцем.

3

Вимірй довжини відрізків за допомогою моделі сантиметра. Запиши результати.

4

Досліди лінійку. За допомогою моделі сантиметра визнач, якою є довжина відрізка між сусідніми найдовшими поділками.

5

Розглянь, як вимірювати довжину відрізка. Вимірй довжину якогось предмета з твого рюкзака.

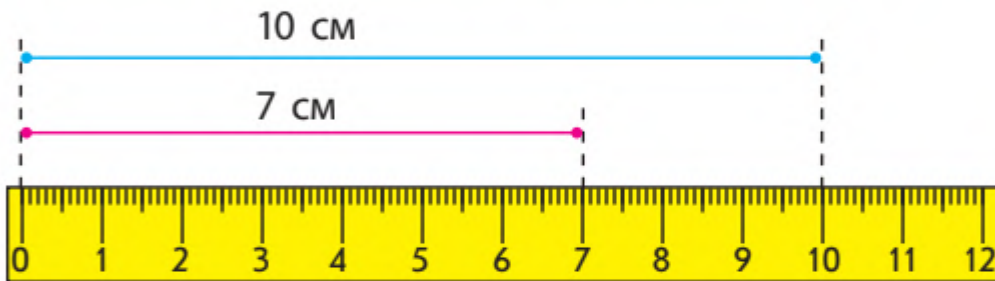
6

Розглянь, як учень приклав лінійку до відрізка. У чому він помилився?

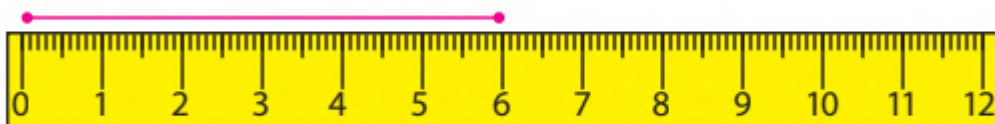
7

Перевір, чи правильно учениця визначила довжини відрізків.

8

Виміряй довжини відрізків за допомогою лінійки. Пам'ятай, що прикладати лінійку слід так, щоб із початком відрізка збігалася нульова поділка, а не початок лінійки. Запиши результати.

см

см

см

9

Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних рівностях.

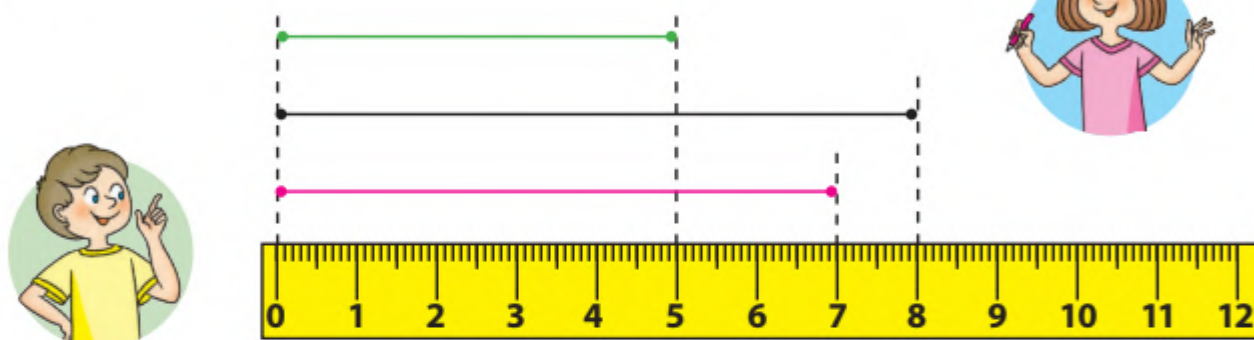
$6 \bigcirc 3 = 9$	$5 \bigcirc 2 = 7$	$9 + 1 \bigcirc 3 = 7$	
$7 \bigcirc 3 = 4$	$3 \bigcirc 3 = 6$	$7 - 3 \bigcirc 3 = 1$	
$5 \bigcirc 3 = 2$	$8 \bigcirc 3 = 5$	$5 + 2 \bigcirc 3 = 10$	
$7 \bigcirc 2 = 9$	$4 \bigcirc 1 = 5$	$8 - 1 \bigcirc 2 = 9$	

➤➤ БУДУЄМО ВІДРІЗКИ

1 Знайди відрізок. Вимірй його довжину.

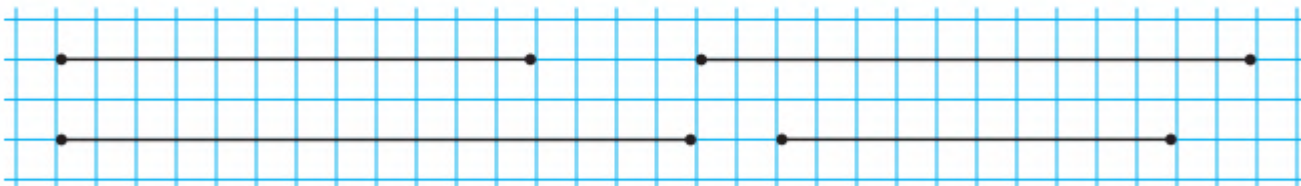
2 Визнач довжину кожного відрізка.

3 Вимірй довжини відрізків за допомогою лінійки.

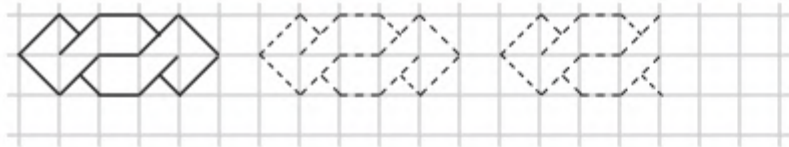
4 Наведи кольоровим олівцем відрізки, коротші від 7 см.

5 Розглянь, як слід будувати відрізок. Згадайся, якої довжини відрізок буде побудовано. Біля яких поділок треба поставити точки, що є кінцями відрізка, щоб накреслити відрізок завдовжки 3 см?

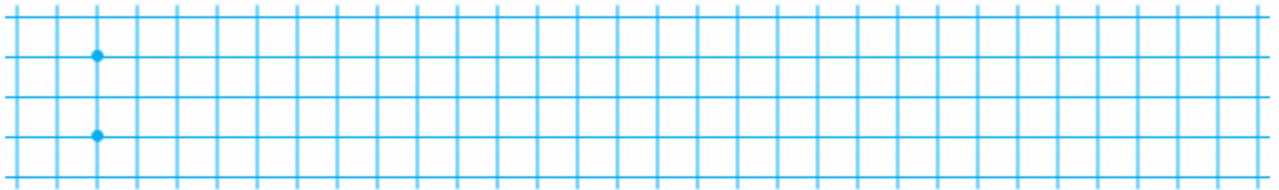

6

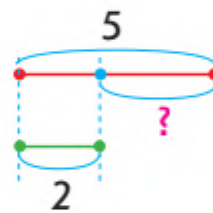
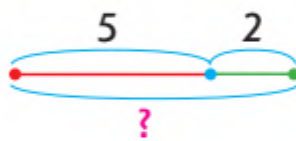
Побудуй відрізок завдовжки 8 см. Побудуй відрізок, який на 2 см довший за попередній відрізок.

7

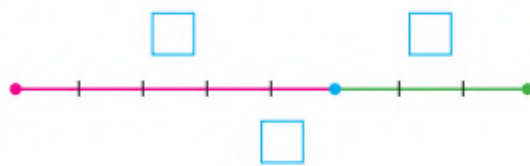
До кожної ситуації постав запитання щодо кількості банок варення. Добери відповідні схеми, склади вирази.

- 1) Карлсон з'їв 5 банок варення, а Малюк на 2 банки менше.
- 2) У Карлсона було 5 банок варення. Він подарував Малюкові 2 банки.
- 3) У Карлсона було 5 банок варення, а в Малюка — 2.

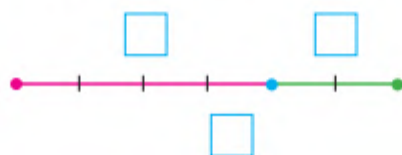
8

У парку гралися 5 хлопчиків і 3 дівчинки. Доповни схему. Покажи дужкою, скільки всього дітей. Склади відповідну рівність. Прочитай її, називаючи компоненти та результат. Які відрізки її ілюструють?

9

У парку гралися 6 дітей. 3 них 4 дівчинки, а решта — хлопчики. Доповни схему. Який відрізок ілюструє перший доданок? другий доданок? суму? Склади рівність, за якою дізнаємося, скільки гралося хлопчиків.

ВІВЧАЄМО ВИРАЗИ НА ДВІ ДІЇ

1 Знайди значення виразів за схемами.

$$5 + 3 = 5 + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$7 - 3 = 7 - \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$6 - 3 = 6 - \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$4 + 3 = 4 + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$6 + 3 = \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$10 - 3 = \underline{\quad} - \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

2 Добери до малюнка вирази. Спробуй скласти ще один.

$3 + 1 + 2$

$3 - 1 - 2$

$1 + 2 + 3$

$2 + 1 + 3$

Арифметичні дії виконують у тому порядку, у якому вони записані.

3 Знайди значення виразів за схемами.

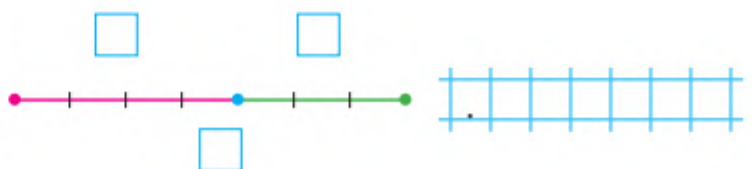
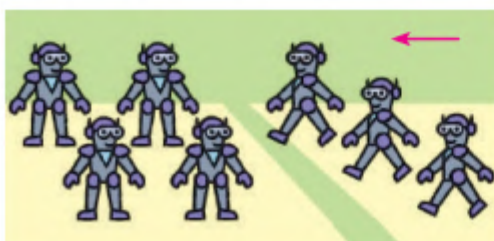
$$5 + 2 - 1 = \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

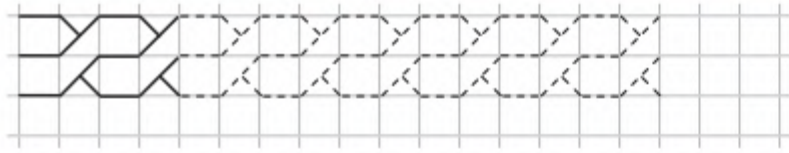
$$8 - 2 + 1 = \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$3 + 2 + 1 = \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$7 - 2 - 3 = \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

4 У Юрчика було 4 роботи. Йому подарували ще 3. Доповни схему. Склади рівність, за якою дізнаємось, скільки роботів стало в Юрчика. Прочитай рівність, називаючи компоненти та результат. Які відрізки її ілюструють?

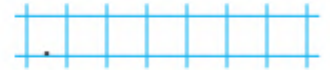
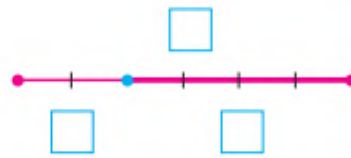
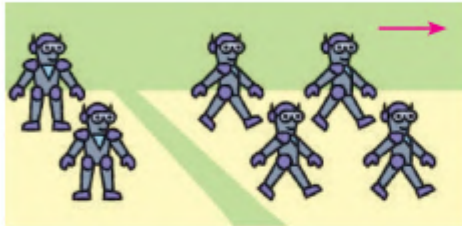

Графічна вправа

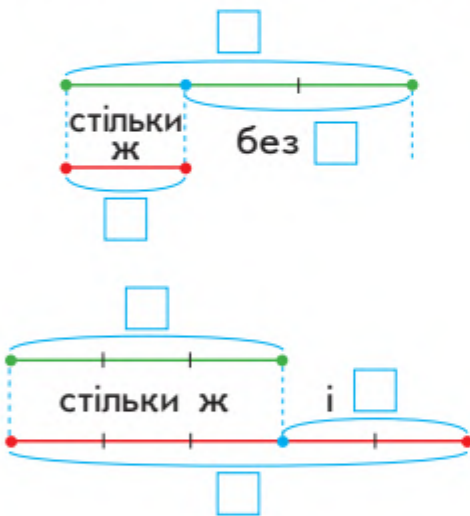
5

У Сашка було 6 роботів. Він віддав другові 4 роботи. Доповни схему. Склади рівність, за якою дізнаємось, скільки роботів залишилося в Сашка. Прочитай рівність, називаючи компоненти та результат. Які відрізки її ілюструють?

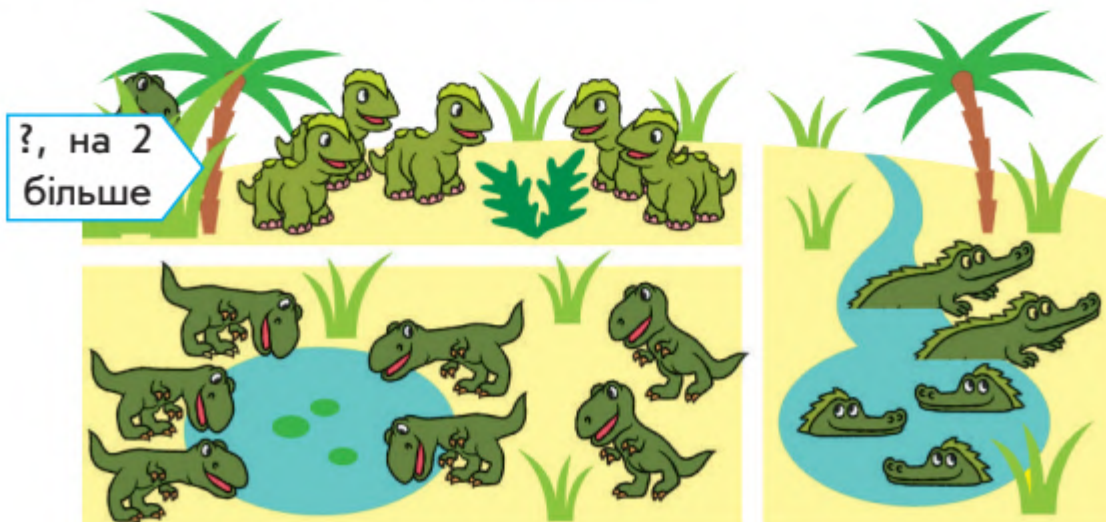
6

На озері 3 чаплі, а лебедів — на 2 більше. Доповни відповідну схему та склади до неї рівність.

7

Добери малюнок до виразу: $5 + 2$.

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 3

1 З яких двох чисел складається число 3? Знайди значення виразів двома способами за схемами.

$6 + 3 = 6 + \square + \square = \square + \square = \square$

 $6 + 3 = 6 + \square + \square = \square + \square = \square$

$7 - 3 = 7 - \square - \square = \square - \square = \square$

 $7 - 3 = 7 - \square - \square = \square - \square = \square$

2 Знайди значення кожного виразу двома способами за схемами.

$4 + 3 = \square$

$5 - 3 = \square$

$7 + 3 = \square \square$

$10 - 3 = \square$

$4 + 3 = \square$

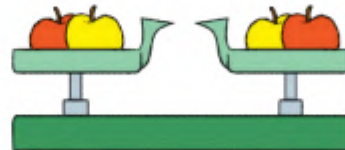
$5 - 3 = \square$

$7 + 3 = \square \square$

$10 - 3 = \square$

3 Перестав доданки місцями та знайди значення сум.

$2 + 3 = \square + \square = \square$

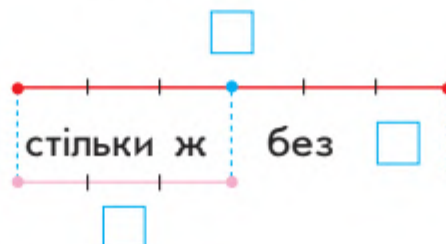
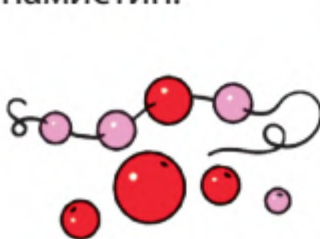

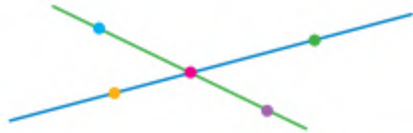
$1 + 3 = \square + \square = \square$

$2 + 8 = \square + \square = \square$

$2 + 5 = \square + \square = \square$

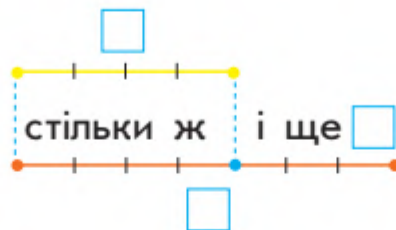
4 В Оленки 6 червоних намистин, а рожевих — на 3 менше. Доповни схему. Склади рівність, щоб дізнатися про кількість рожевих намистин.

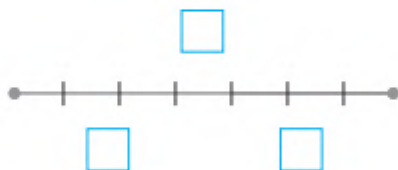
5

У Жені 4 моделі літаків, а моделей вертольотів — на 3 більше. Склади рівність, щоб дізнатися про кількість моделей вертольотів.

6

У мишки було 7 яблук. Вона з'їла 3 яблука. Доповни схему. Запиши рівність, щоб дізнатися, скільки яблук залишилось у мишки. Прочитай рівність; назви компоненти та результат. Які відрізки її ілюструють?

7

Віднови знаки арифметичних дій в істинних рівностях.

$8 \bigcirc 3 = 5$

$9 \bigcirc 1 = 10$

$6 \bigcirc 2 = 8$

$4 \bigcirc 3 = 7$

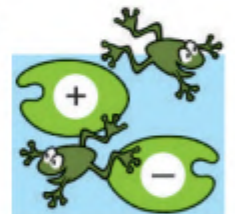
$7 \bigcirc 3 = 4$

$5 \bigcirc 2 = 3$

$3 \bigcirc 3 = 0$

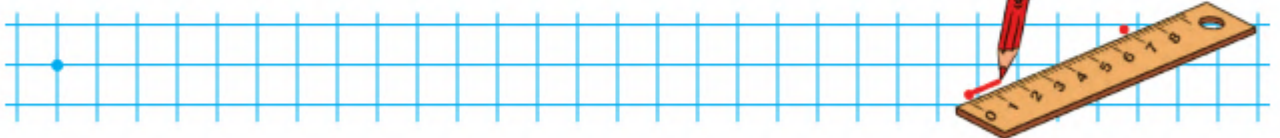
$4 \bigcirc 3 = 1$

$8 \bigcirc 0 = 8$

8

Накресли відрізок завдовжки 7 см.

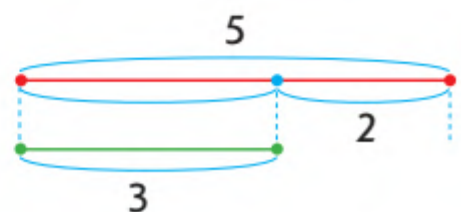

9

Користуючись схемами, знайди значення виразів. Що цікаве можна помітити?

$5 - 2$

$5 - 3$

ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 3

1 Розбий вирази на дві групи. Запиши значення виразів першої групи ручкою, а значення виразів другої групи — олівцем.

$1 + 3 = .$	$4 - 3 = .$	$4 + 3 = .$	$6 + 3 = .$
$3 - 3 = .$	$3 + 3 = .$	$6 - 3 = .$	$7 - 3 = .$
$2 + 3 = .$	$5 - 3 = .$	$5 + 3 = .$	$8 - 3 = .$
$9 - 3 = .$	$10 - 3 = .$	$7 + 3 = .$	

2 Склади таблиці додавання і віднімання числа 3. Досліди, як змінюється значення суми залежно від зміни доданка; як змінюється значення різниці залежно від зміни зменшуваного.

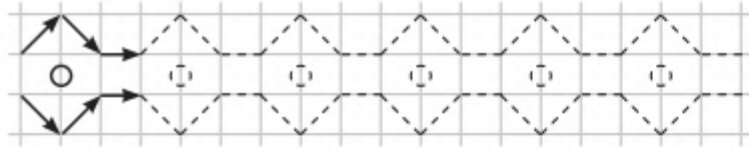
1	+3=		3	-3=	
2			4		
3			5		
4			6		
5			7		
6			8		
7			9		
		10			

3 Досліди, як зміна доданка впливає на значення суми.

-2	(	$4 + 1 = 5$	)	?		+2	(	$3 + 3 = 6$	)	?
	$2 + 1 = 3$					)	$5 + 3 = 8$			
+1	(	$6 + 3 = 9$	)	?		-1	(	$5 + 3 = 8$	)	?
	$7 + 3 = \square \square$					)	$4 + 3 = \square$			

Якщо **доданок збільшиться (зменшиться)** на кілька одиниць, то значення **суми також збільшиться (зменшиться)** на стільки ж одиниць.

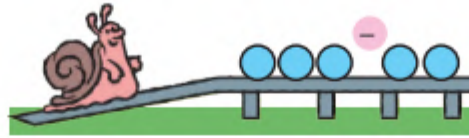

Графічна вправа

4

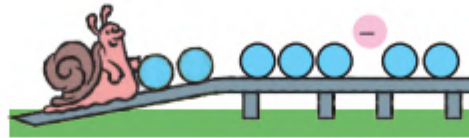
Досліди, як зміна зменшуваного впливає на значення різниці.

$$+2 \begin{cases} 8-3=5 \\ 10-3=7 \end{cases} ?$$

$$-2 \begin{cases} 7-3=4 \\ 5-3=2 \end{cases} ?$$

$$+3 \begin{cases} 6-4=2 \\ 9-4=\square \end{cases} ?$$

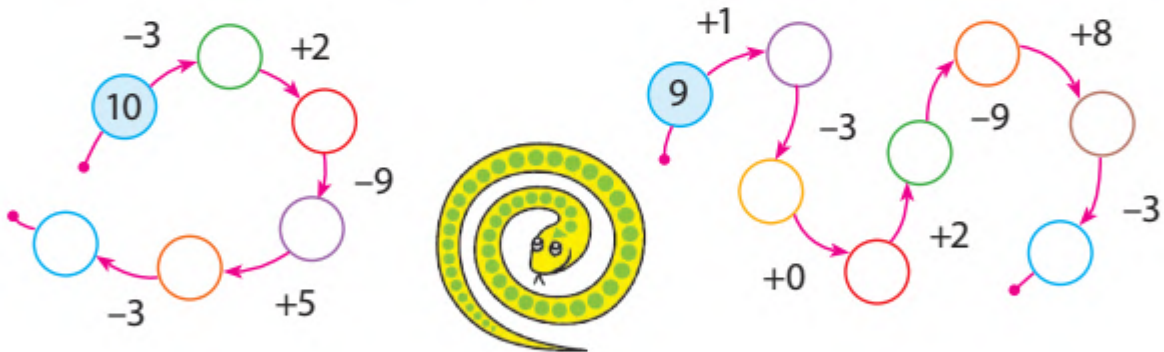
$$-1 \begin{cases} 9-3=6 \\ 8-3=\square \end{cases} ?$$

Якщо **зменшуване збільшиться (зменшиться)** на кілька одиниць, то значення **різниці також збільшиться (зменшиться)** на стільки ж одиниць.

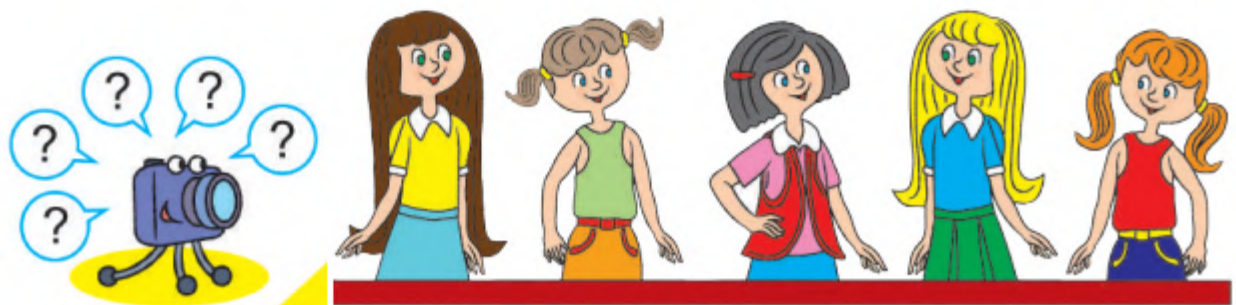
5

Виконай арифметичні дії за стрілками.

6

У Наталки волосся довше, ніж у Юлі, але коротше, ніж в Оленки.
У Тетянки волосся коротше, ніж у Юлі, але довше, ніж у Катрусі.
У кого з дівчаток волосся найдовше? найкоротше?

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 0, 1, 2, 3

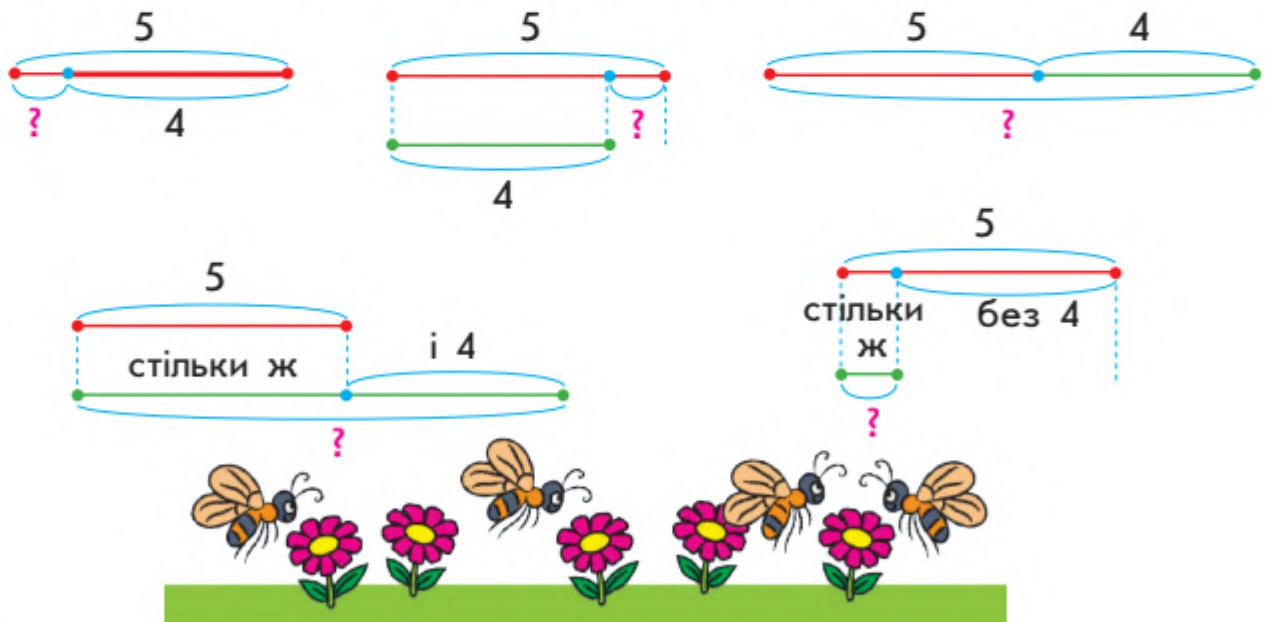
1 Знайди значення сум. З кожної рівності на додавання усно склади дві рівності на віднімання.

$5 + 3 = .$	$7 - 3 = .$	$8 + 2 = .$	$4 + 3 = .$
$4 - 3 = .$	$1 + 5 = .$	$7 + 3 = .$	$9 + 1 = .$

2 Прочитай рівності $5 + 4 = 9$, $5 - 4 = 1$ різними способами за схемами:

- 1) перший доданок — , другий доданок — , значення суми — ;
- 2) зменшуване — , від'ємник — , значення різниці — ;
- 3) збільшити на ;
- 4) зменшити на ;
- 5) більше за на ; менше від на .

Добери схеми до кожної рівності. Що цікаве можна помітити?

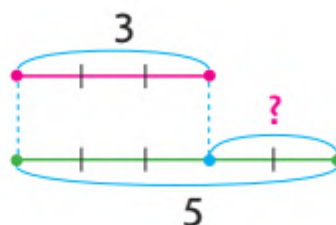
3 Порівняй числа. Дізнайся, на скільки більше або менше одне число, ніж інше, скориставшись підказками.

$5 > 2$	$5 - 2 = 3$	$2 \bigcirc 7$	.
$1 \bigcirc 9$	.	$6 \bigcirc 1$	.
$10 \bigcirc 2$	.	$4 \bigcirc 2$	.

4 Опиши за малюнком ситуацію, до якої можна скласти подану схему.

5 Чи зручно до меншого числа додавати більше? Яким законом слід скористатися? Знайди значення виразів за схемами.

$$3 + 7 = \overset{\longleftrightarrow}{\square} + \overset{\longleftrightarrow}{\square} = \square$$

$$3 + 4 = \overset{\longleftrightarrow}{\square} + \overset{\longleftrightarrow}{\square} = \square$$

$$1 + 3 = \overset{\longleftrightarrow}{\square} + \overset{\longleftrightarrow}{\square} = \square$$

$$3 + 5 = \overset{\longleftrightarrow}{\square} + \overset{\longleftrightarrow}{\square} = \square$$

$$3 + 6 = \overset{\longleftrightarrow}{\square} + \overset{\longleftrightarrow}{\square} = \square$$

$$2 + 3 = \overset{\longleftrightarrow}{\square} + \overset{\longleftrightarrow}{\square} = \square$$

6 Знайди значення виразів за схемами.

$$\overset{\curvearrowright}{7} + \overset{\curvearrowleft}{3} - 2 = . - . = .$$

$$\overset{\curvearrowright}{9} - \overset{\curvearrowleft}{3} + 1 = . + . = .$$

$$\overset{\curvearrowright}{2} + \overset{\curvearrowleft}{4} - 6 = . - . = .$$

$$\overset{\curvearrowright}{3} + \overset{\curvearrowleft}{6} + 1 = . + . = .$$

7 Виміряй довжини відрізків. Визнач, на скільки сантиметрів синій відрізок коротший від зеленого; червоний відрізок довший за синій. Запиши відповідні рівності.

см

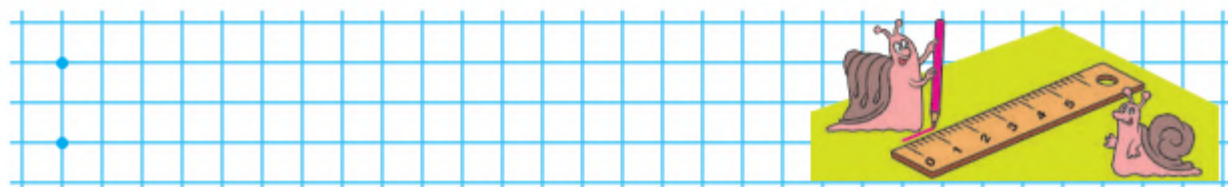
см

см

8 Накресли один відрізок завдовжки 8 см, а інший — на 2 см коротший.

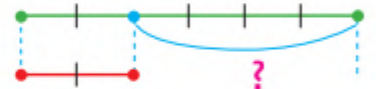

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 0, 1, 2, 3

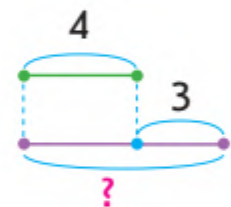
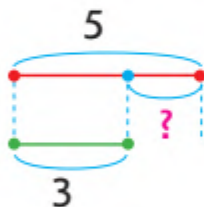
1 Доповни малюнок так, щоб скріпок стало на 2 більше. Запиши рівність, щоб дізнатися про кількість скріпок.

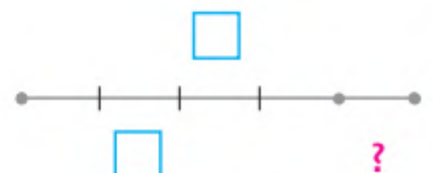
2 Яких подаруночків на малюнку більше? На скільки більше? Доповни схему. Запиши відповідну рівність.

3 Склади рівність за кожною схемою.

4 Тато розрізав торт на 5 шматочків. Він дав дітям 3 шматочки. Про що можна запитати? Доповни схему. Запиши відповідну рівність. На схемі наведи червоним олівцем зменшуване, жовтим — від'ємник; покажи їх дужками. Покажи дужкою різницю.

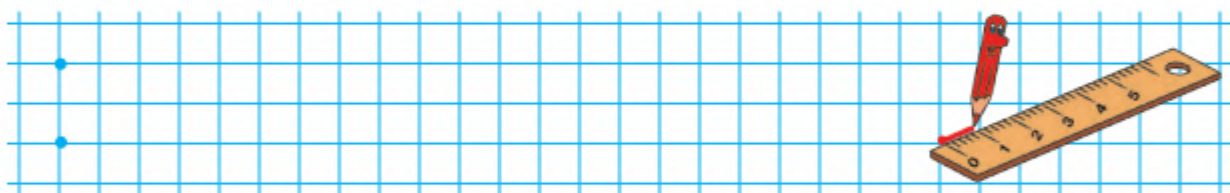

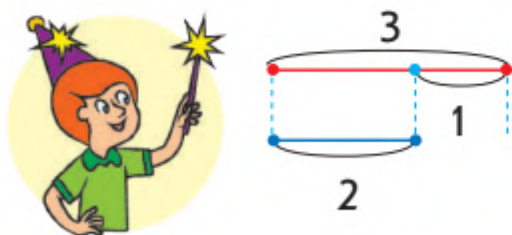
5 Що можна запитати про кількість тварин у кожному з описаних випадків? Вибери відповідні схеми та вирази.

- 1) На лузі пасуться 5 корів і 2 кози.
- 2) На лузі пасуться 5 корів, а кіз — на 2 менше.
- 3) На лузі пасуться 5 тварин, із них 2 кози, а решта — корови.

6 Накресли один відрізок завдовжки 7 см, а інший — на 2 см довший.

7 Склади за схемою усі можливі рівності.

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

8 Таня, Юля та Наталка пішли на прогулянку. Таня вища за Юлю, але нижча від Наталки. «Вишикуй» дівчаток за зростом.

Готуємося до вивчення задач

1 Закресли число, яке порушує порядок у кожному числовому ряді.

4 5 6 7 3 8 9

10 8 6 5 4 2

1 3 5 6 7 9

9 8 7 8 6 5 4 3

2 Якщо у виразі кілька дій, то в якому порядку їх слід виконувати? Знайди значення виразів за схемами.

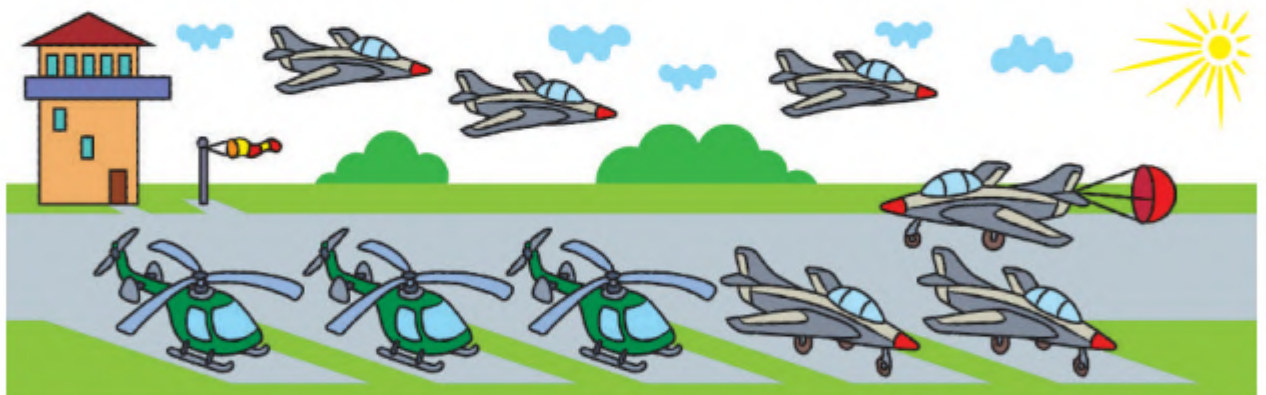
$$7 + 3 - 1 = \square - \square = \square$$

$$9 - 3 + 1 = \square + \square = \square$$

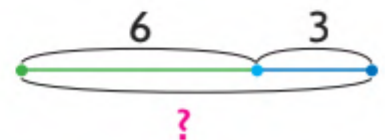
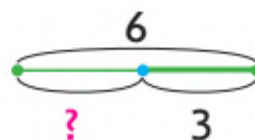
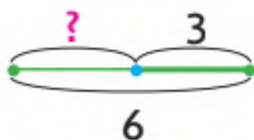
$$5 + 2 + 3 = \square + \square = \square$$

$$8 - 2 - 3 = \square - \square = \square$$

3 Що можна запитати про кількість літальних апаратів у кожному з описаних випадків? Добери схему, склади відповідну рівність.

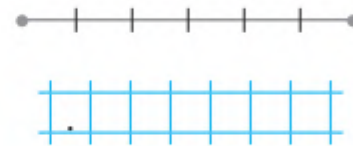
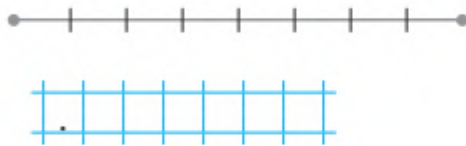
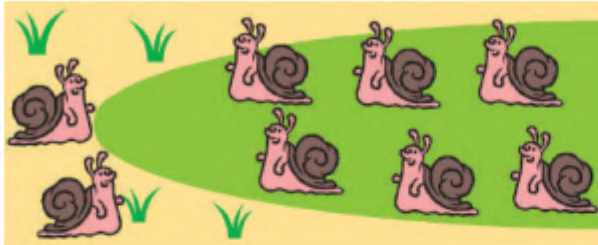
- 1) На аеродромі було 6 літальних апаратів. Згодом прилетіли ще 3 літаки.
- 2) На аеродромі було 6 літальних апаратів. Полетіли 3 літаки.
- 3) На аеродромі було 6 літальних апаратів: 3 літаки, а решта — вертольоти.

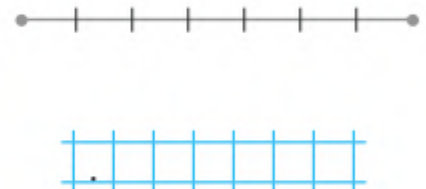
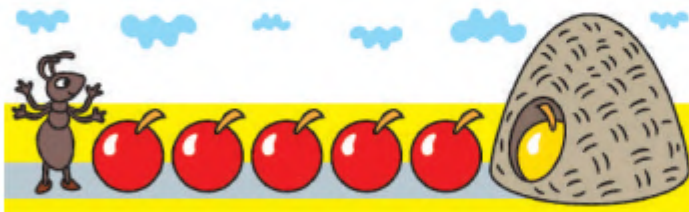

Геометрична хвилинка

4 Розглянь малюнки. Що можна запитати про кількість равликів? лебедів? Покажи на відрізках червоним олівцем, скільки стало равликів; скільки залишилося лебедів. Склади відповідні рівності.

5 Мураха знайшов 7 ягід — 5 червоних і кілька жовтих. Що можна запитати? Покажи на схемі, скільки жовтих ягід знайшов мураха. Познач дужками перший доданок, другий доданок і суму. Склади рівність.

6 У квочки було 10 яєць. Із 5 яєць вилупилися курчата. Що можна запитати про кількість яєць? Виконай схему. Склади відповідну рівність.

7 Тимко і Максим одягнені в куртки — червону та синю. Тимко не в червоній куртці. Якого кольору куртка в Максима?

➤➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 4

1 Зістав вирази в кожному стовпчику. Усно знайди значення першого виразу. Яким буде значення другого виразу?

$6 + 2 + 2$	$4 + 1 + 3$	$9 - 3 - 1$	$8 - 2 - 2$
$6 + 4$	$4 + 4$	$9 - 4$	$8 - 4$

Додавання і віднімання числа 4

$+4 \rightarrow +3 +1$	$\begin{array}{r} 4 \\ 3 \overline{) 1} \\ 2 \\ 1 \end{array}$	$-4 \rightarrow -1 -3$
$+4 \rightarrow +2 +2$		$-4 \rightarrow -2 -2$
$+4 \rightarrow +1 +3$		$-4 \rightarrow -3 -1$

2 Прокоментуй розв'язання. Закінчи обчислення за схемами.

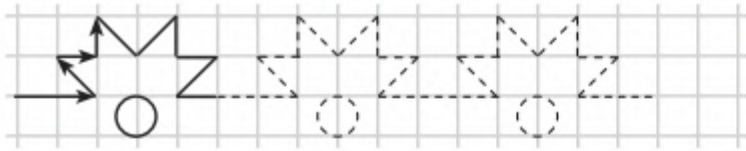
$4 + 4 = 4 + 3 + 1 = \square + 1 = \square$
$4 + 4 = 4 + 2 + 2 = \square + 2 = \square$
$4 + 4 = 4 + 1 + 3 = \square + 3 = \square$

$10 - 4 = 10 - 3 - 1 = \square - 1 = \square$
$10 - 4 = 10 - 2 - 2 = \square - 2 = \square$
$10 - 4 = 10 - 1 - 3 = \square - 3 = \square$

3 Додай і відними число 4 різними способами за схемами.

$5 + 4 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$
$5 + 4 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$

$5 - 4 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$
$5 - 4 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$

$$5 + 4 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$$

$\begin{matrix} \swarrow & \searrow \\ 1 & 3 \end{matrix}$

$$5 - 4 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$\begin{matrix} \swarrow & \searrow \\ 1 & 3 \end{matrix}$

4 Прочитай кожну рівність; назви компоненти та результат. Усно визнач невідомий доданок; знайди його серед чисел під рискою; обведи в кружок і впиши у віконце.

$$\square + 2 = 7$$

5   6   9

$$3 + \square = 9$$

3   5   6

$$2 + \square = 6$$

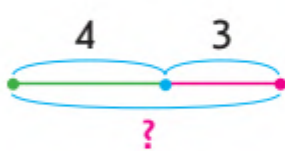
3   4   8

$$\square + 1 = 8$$

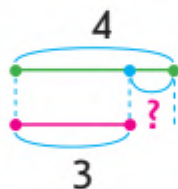
9   10   7

5 Що можна запитати про кількість елементів у кожному випадку? Добери відповідні схему та вираз.

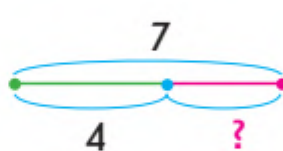
- 1) Іванка конструювала будиночок. Вона використала 4 блоки і 3 фігурки чоловічків.
- 2) Миколка конструював робота. Він використав усього 7 елементів, із них 4 — це великі блоки.

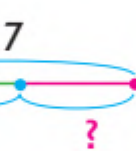
$$4 + 3$$

$$7 - 3$$

$$4 - 3$$

$$7 - 4$$

6 Наталка вирізала 5 сніжинок і 3 фігурки тварин. На схемі зліва покажи, скільки всього сніжинок і фігурок тварин вирізала Наталка. На схемі справа покажи, на скільки більше сніжинок, ніж фігурок тварин, вирізала дівчинка. Запиши відповідні рівності.

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 4

$+4 \rightarrow +3+1; +2+2; +1+3$

$-4 \rightarrow -3-1; -2-2; -1-3$

1

Знайди значення або різниць, або сум.

$7-3=.$	$7+1=.$	$9-3=.$	$6+3=.$
$1+9=.$	$8-2=.$	$2+5=.$	$9-0=.$

2

Додай і відними число 4 різними способами за схемами.

$4+4=4+\square+\square=\square+\square=\square$ 	$7-4=7-\square-\square=\square-\square=\square$
$4+4=4+\square+\square=\square+\square=\square$ 	$7-4=7-\square-\square=\square-\square=\square$
$4+4=4+\square+\square=\square+\square=\square$ 	$7-4=7-\square-\square=\square-\square=\square$

3

Що можна запитати про кількість кісточок?
Обведи вираз для відповіді на своє запитання.

Собачка Шері на сніданок згризла 3 кісточки,
а на вечерю — 2 кісточки.

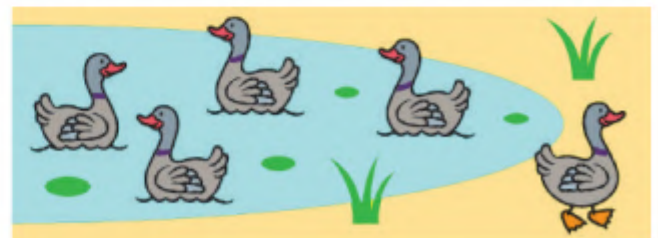
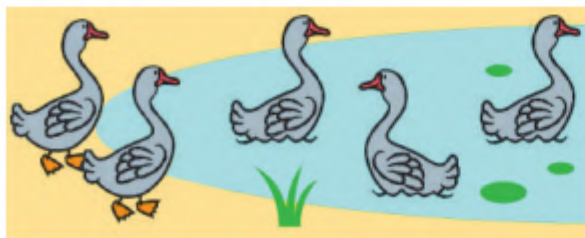
$3-2$

$3+2$

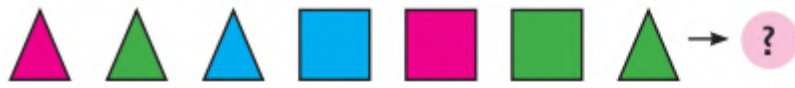

4

Склади розповідь за кожним малюнком. Що можна запитати про кількість гусей? про кількість качок? Склади відповідні схеми та рівності.

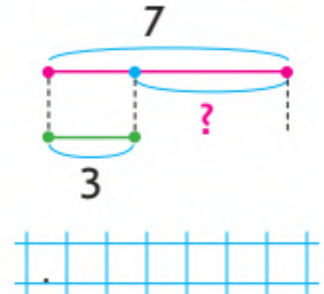
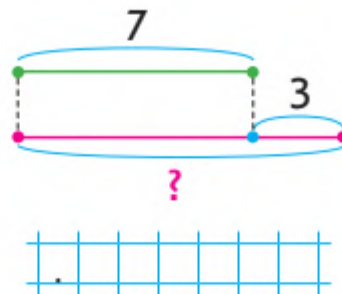
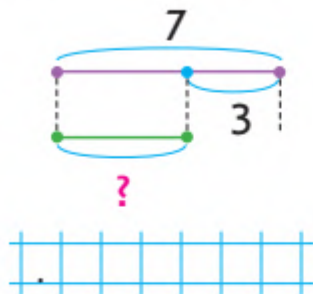

5

Склади рівність за кожною схемою.

6

Знайди значення виразів за схемами.

$$7 + 2 - 3 = \square - \square = \square$$

$$9 - 3 + 2 = \square + \square = \square$$

$$6 + 1 + 3 = \square + \square = \square$$

$$7 - 2 - 3 = \square - \square = \square$$

7

Знайди доданки, які «сховалися» за соняшниками. Запиши відповідні рівності.

$$9 + \text{☀} = 10$$

$$4 + \text{☀} = 8$$

$$7 + \text{☀} = 7$$

$$\text{☀} + 3 = 4$$

$$5 + \text{☀} = 7$$

$$6 + \text{☀} = 9$$

8

Кролик, хом'ячок і морська свинка можуть вибрати тільки по одному овочу із зображених на малюнку.

- 1) Кролик обрав капусту. Які овочі могли взяти інші тварини?
- 2) Хом'ячок обрав моркву. Які овочі могли взяти інші тварини?
- 3) Морська свинка обрала не капусту і не моркву. Які овочі могли взяти інші тварини?

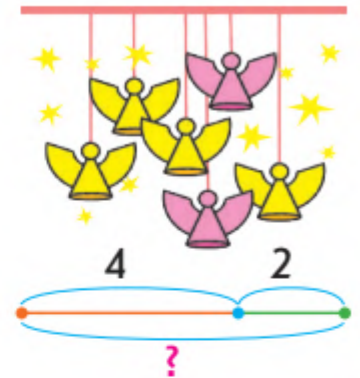
ЗНАЙОМИМОСЯ ІЗ ЗАДАЧЕЮ

- задача
- умова
- запитання

1 Постав запитання до поданого тексту.

Уляна та Левко прикрашали кімнату. Уляна зробила 4 ангели, а Левко — 2.

Поясни, що позначає кожний відрізок на схемі. Що відомо? Що невідомо?

➤➤ Про **відоме** розповідається в **умові**. На **невідоме** вказує **запитання**.

2 Прочитай текст. Перекажи умову. Назви запитання.

У Нелі , а в Миколи .

УМОВА

Скільки всього цукерок у дітей?

ЗАПИТАННЯ

➤➤ **Задача** складається з **умови** і **запитання**.

3 Прочитай задачу. Перекажи умову. Назви запитання. З'єднай лінією умову та запитання з відповідними частинами тексту.

Задача

У Марини було .
4 листівки вона подарувала друзі.

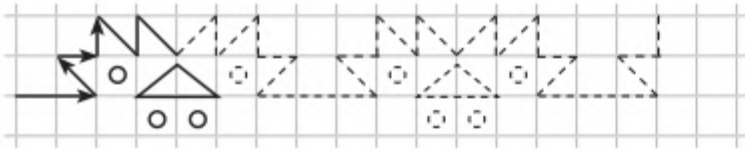
Умова

Скільки листівок залишилось у Марини?

Запитання

Виконай схему та запиши рівність для розв'язання задачі. Дай повну відповідь на запитання задачі.

4 Чим схожі подані тексти? Чим відрізняються? Чи є серед них задача? Як її розпізнати?

- 1) У парку гуляли 5 дітей. Додому пішли 2 дитини. Залишилося 3 дитини.
- 2) У парку гуляли 5 дітей. Додому пішли 2 дитини. Скільки дітей залишилося?

5 Чи можна поданий текст назвати задачею? Чому?

У класі було 7 хлопчиків і 2 дівчинки. Скільки пташок за вікном?

» Запитання задачі має бути пов'язане з її умовою.

6 Додай і відними число 4 різними способами за схемами.

$5 + 4 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$	$5 - 4 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$
$5 + 4 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$	$5 - 4 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$
$5 + 4 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$	$5 - 4 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$

7 Катерина хоче одягнути блузку та спідничку. Які костюми вона може скласти з трьох блузок і двох спідничок?

ДІЗНАЄМОСЯ ПРО СКЛАДОВІ ЗАДАЧІ

- числові дані
- шукане
- розв'язання
- відповідь

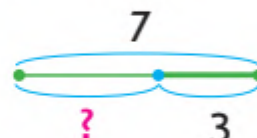
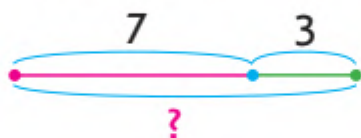
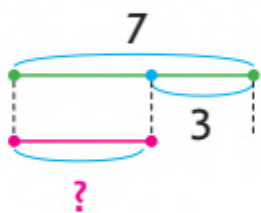
1 Прочитай задачу. Перекажи умову. Назви запитання; дай на нього відповідь.

На сонці грілися 7 жабок. Потім 3 жабки сховалися. Скільки жабок залишилося?

Відомі в задачі числа — це **числові дані** задачі. Числові дані містяться **в умові** задачі.

Добери схему до поданої задачі. Назви числові дані.

Добери рівність для відповіді на запитання задачі.

$$7 + 3 = 10$$

$$7 - 3 = 4$$

Яке число ми шукали? Що воно позначає?

Число, яке треба **знайти** в задачі, — це **шукане** задачі. На шукане вказує **запитання** задачі.

2 Прочитай задачу. Перекажи умову. Назви запитання. Назви числові дані; поясни, що вони позначають. Що є шуканим? Добери рівність, яка є розв'язанням задачі.

На озері було 4 чаплі. Прилетіли ще 2 чаплі. Скільки чапель стало на озері?

$$4 + 2 = 6$$

$$4 - 2 = 2$$

Розглянь, як записали задачу. Поясни схему.

Числові дані

4	2	?	← Шукане
4	+	2	= 6 ← Розв'язання
		6	← Відповідь

3

Доповни умову задачі. Перекажи умову. Назви запитання. З'єднай лінією кожен складову задачі та її назву. Обведи числові дані в кружок і поясни, що вони позначають. Що є шуканим задачі?

Задача

У парку гуляли
□ хлопчиків,
а дівчаток —
на 3 більше.

Запитання

Умова

Скільки було дівчаток?

Запиши числові дані задачі. Познач шукане знаком питання. Склади схему та рівність. Запиши знайдене число.

Числові дані

•	← Шукане	
•		← Розв'язання
		← Відповідь

4

Чому поданий текст не є задачею? Зміни запитання так, щоб одержати задачу. Добери рівність для її розв'язання. Назви відповідь.

На одному куці 5 ягід, а на іншому — на 2 більше. Хто ласує ягодами?

$$5 - 2 = 3$$

$$5 + 2 = 7$$

Досліджуємо задачі

- задачі з числовими даними, яких бракує
- задачі із зайвими числовими даними

1 Поміркуй, чи є цей текст задачею.

Перекажи умову. Назви запитання. Зміни запитання так, щоб текст став задачею. Зміни умову так, щоб текст став задачею.

2 Чим схожі подані тексти задач? Чим відрізняються? Яку задачу можна розв'язати? яку — ні? Чому?

- 1) У водоймі плавали бегемоти і 2 крокодили. Скільки всього тварин плавали у водоймі?
- 2) У водоймі плавали 4 бегемоти і 2 крокодили. Скільки всього тварин плавали у водоймі?

3 Чим схожі подані тексти задач? Чим відрізняються? Доповни кожен умову так, щоб можна було відповісти на поставлене запитання.

- 1) У кошику лежали яблука. Узяли 4 яблука. Скільки яблук залишилося в кошику?
- 2) У кошику було 10 яблук. Узяли кілька яблук. Скільки яблук залишилося в кошику?

4 Чим відрізняються задачі? Чи матимуть вони однакову відповідь? До задачі 2 склади таке запитання, щоб у її розв'язанні були використані всі числові дані.

- 1) У бабусі є 3 гуски і 5 курок. Скільки птахів у бабусі?
- 2) У бабусі є 3 гуски, 5 курок і 2 кролі. Скільки птахів у бабусі?

5

З'єднай лінією кожну складову задачі та її назву. Доповни умову задачі. Розв'яжи задачу, скориставшись поданою пам'яткою.

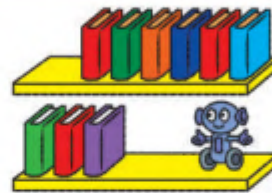
Пам'ятка
Працюю над задачею

1) Мені відомо: ...	4) Пояснюю розв'язання: ...
2) Треба дізнатися: ...	5) Розв'язую: ...
3) Складаю схему: ...	6) Відповідаю: ...

Задача

На верхній полиці книжок.

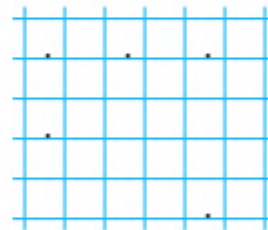
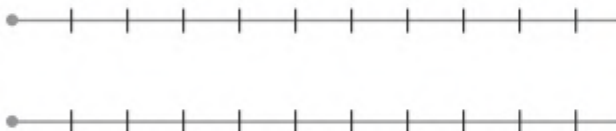
На нижній полиці книжки.

Запитання

На скільки книжок на нижній полиці менше, ніж на верхній?

Умова

Розв'язання

Відповідь

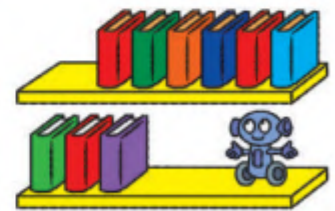
6

З'єднай лінією кожну складову задачі та її назву. Зістав подану задачу із задачею у завданні 5. Що в них спільне? Чим вони відрізняються? Доповни умову. Розв'яжи задачу.

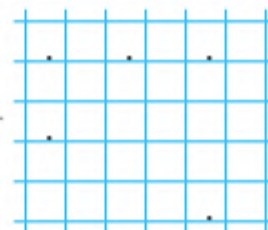
Задача

На верхній полиці книжок.

На нижній полиці книжки.

Скільки всього книжок на двох полицях?

Розв'язання

Відповідь

ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 4

1

Знайди значення виразів за схемами, скориставшись переставним законом додавання.

$$3 + 4 = \square + \square = \square$$

$$2 + 4 = \square + \square = \square$$

$$1 + 4 = \square + \square = \square$$

2

Склади таблиці додавання і віднімання числа 4. Який компонент змінюється? Як ця зміна впливає на результат?

1
2
3
4
5
6

$$+ 4 =$$

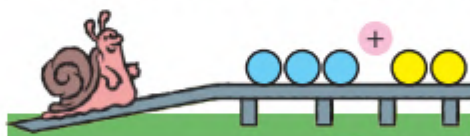

4
5
6
7
8
9
10

$$- 4 =$$

3

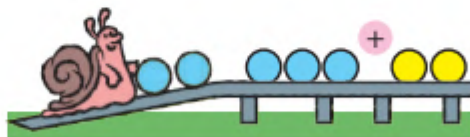
Зістав рівності в кожному стовпчику. Як змінюється доданок? На скільки? Як зміниться значення суми? Доповни рівності.

$$+2 \begin{cases} 3 + 3 = 6 \\ 5 + 3 = \square \end{cases} ?$$

$$+3 \begin{cases} 2 + 4 = 6 \\ 5 + 4 = \square \end{cases} ?$$

$$-2 \begin{cases} 5 + 4 = 9 \\ 3 + 4 = \square \end{cases} ?$$

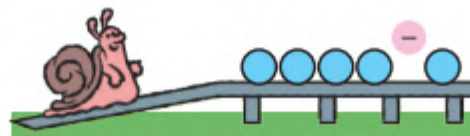

$$-2 \begin{cases} 6 + 4 = 10 \\ 4 + 4 = \square \end{cases} ?$$

4

Зістав рівності в кожному стовпчику. Як змінюється зменшуване? На скільки? Як зміниться значення різниці? Доповни рівності.

$$-2 \begin{cases} 7 - 3 = 4 \\ 5 - 3 = \square \end{cases} ?$$

$$+3 \begin{cases} 6 - 4 = 2 \\ 9 - 4 = \square \end{cases} ?$$

$$-3 \begin{cases} 9 - 4 = 5 \\ 6 - 4 = \square \end{cases} ?$$

$$-2 \begin{cases} 10 - 4 = 6 \\ 8 - 4 = \square \end{cases} ?$$

5

Знайди значення виразів.

$6 - 4 = .$	$6 + 4 = .$	$4 + 5 = .$	$5 - 4 = .$
$4 - 4 = .$	$9 - 4 = .$	$4 + 4 = .$	$4 + 0 = .$
$3 + 4 = .$	$10 - 4 = .$	$7 - 4 = .$	$4 - 0 = .$

6

Чим схожі подані тексти? Чим відрізняються? Який із поданих текстів є задачею? Доведи свою думку.

- У Сашка було 5 наклейок. Він подарував Світланці 2 наклейки. **Скільки наклейок залишилося** в Сашка?
- У Сашка було 5 наклейок. Він подарував Світланці 2 наклейки. У Сашка залишилося 3 наклейки.
- У Сашка було 5 наклейок. Він подарував Світланці 2 наклейки. **Скільки наклейок** було в Сашка?

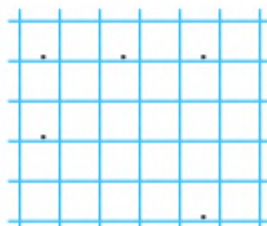
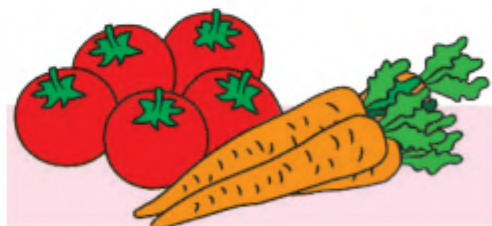
7

Доповни умову. Розв'яжи задачу.

Задача

Зібрали помідорів і 4 морквини.

Скільки всього овочів зібрали?

8

Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних рівностях.

$5 \bigcirc 4 = 9$

$6 \bigcirc 2 = 8$

$5 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 10$

$8 \bigcirc 1 = 7$

$4 \bigcirc 3 = 7$

$8 \bigcirc 4 \bigcirc 4 = 0$

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 0, 1, 2, 3, 4

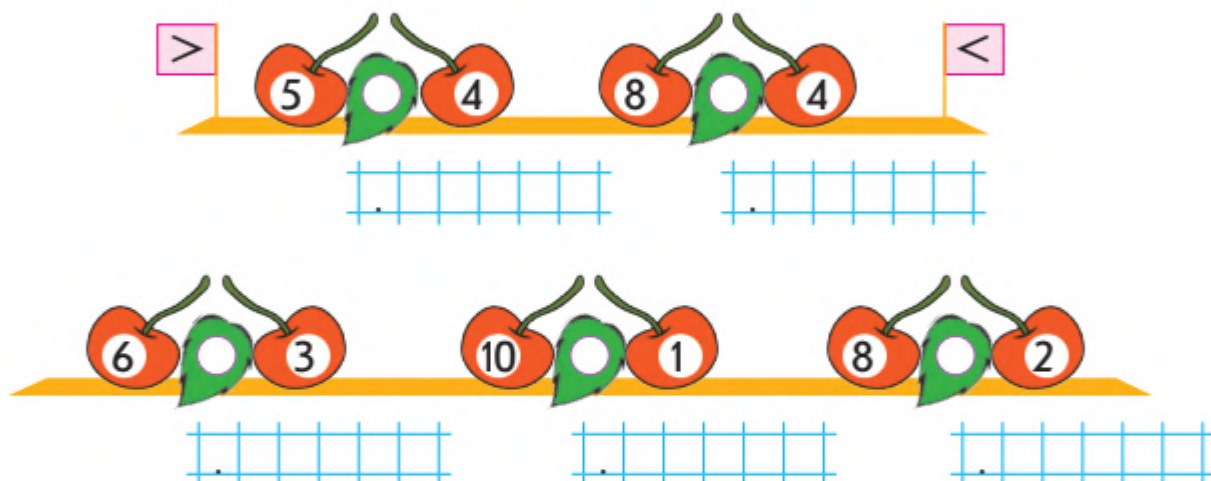
1 Зістав рівності в кожному стовпчику. Як змінюється перший компонент? На скільки? Як зміниться результат? Запиши пропущені числа.

$$\square \begin{matrix} \left(\begin{array}{l} 8 - 4 = 4 \\ 10 - 4 = \square \end{array} \right) ? \end{matrix}$$

$$\square \begin{matrix} \left(\begin{array}{l} 4 + 4 = 8 \\ 2 + 4 = \square \end{array} \right) ? \end{matrix}$$

$$\square \begin{matrix} \left(\begin{array}{l} 5 - 4 = 1 \\ 8 - 4 = \square \end{array} \right) ? \end{matrix}$$

2 Порівняй числа. Визнач, на скільки одне число в парі більше за інше, запиши відповідні нерівності.

3 Ознайомся з текстом. Чи є цей текст задачею? Чого бракує? Постав таке запитання, щоб розв'язанням задачі був вираз: $5 - 4$.

Черепаха на сніданок з'їла 5 листків, а на обід — 4.

Які ще запитання можна поставити до поданої умови?

4 Чи можна відповісти на запитання задачі? Доповни умову задачі. Усно склади рівність для розв'язання задачі. Назви відповідь.

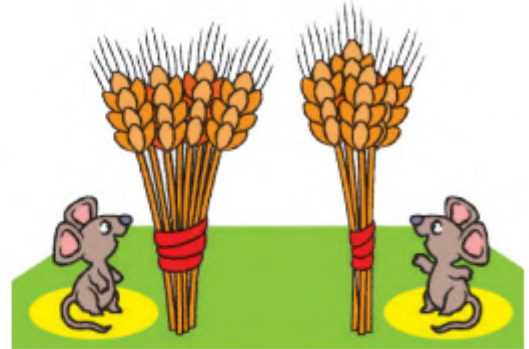
Дятел полікував два дерева. З одного дерева він прогнав 3 хробаки. Скільки хробаків прогнав дятел із двох дерев?

5 Прочитай текст. Чому цей текст не є задачею, адже він має і умову, і запитання? Зміни запитання та розв'яжи задачу.

Одна миша знайшла 9 колосків, а інша — 4 колоски. **Скільки** колосків **залишилося**?

6 Знайди в задачі помилку. Виправ цю помилку та розв'яжи задачу усно.

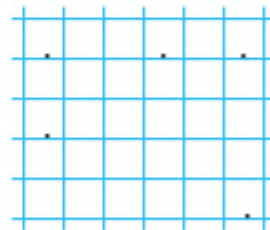
На двох гілках сидять 5 горобців, причому на одній із гілок — 7 горобців. **Скільки** горобців сидять **на іншій гілці**?

7 Доповни умову. Розв'яжи задачу.

Задача

На тарілці 10 черешень. 3 них — червоні, а решта — жовті.

Скільки жовтих черешень?

8 Мама-зайчиха принесла з городу кабачки, капусту та моркву. Усім своїм зайченятам вона роздала по два різні овочі. У кожного зайченяти набір овочів відрізнявся від інших наборів. Скільки зайченят може бути в зайчихи?

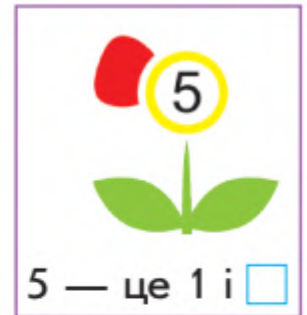
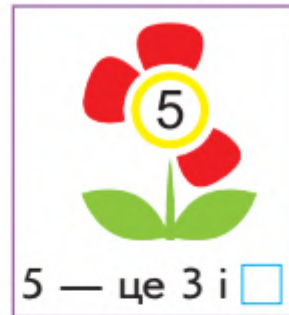
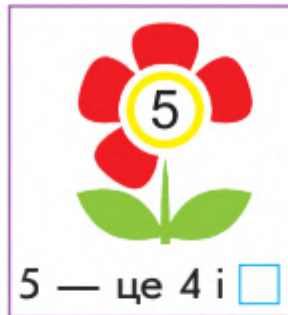
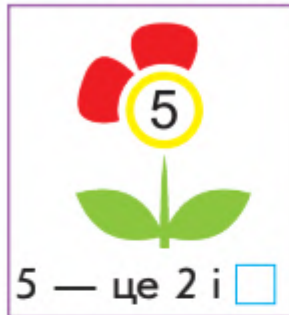

ВІДКРИВАЄМО СПОСІБ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 5

- $+5 \rightarrow +4+1; +1+4$
- $+5 \rightarrow +3+2; +2+3$
- $-5 \rightarrow -4-1; -1-4$
- $-5 \rightarrow -3-2; -2-3$

1 Домалюй пелюстки так, щоб у кожній квіточці їх було по 5. Запиши у віконця відповідні числа.

2

Розглянь вирази в кожному стовпчику. Знайди значення першого виразу. Згадайся, яким буде значення другого виразу.

$3+3+2$

$2+4+1$

$7-2-3$

$10-1-4$

$3+5$

$2+5$

$7-5$

$10-5$

Додавання і віднімання числа 5

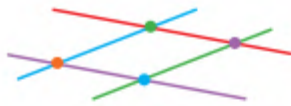

$+5 \rightarrow +4 +1$	$\begin{array}{r} 5 \\ 4 \ 1 \end{array}$	$-5 \rightarrow -1 -4$
$+5 \rightarrow +3 +2$	$\begin{array}{r} 3 \ 2 \end{array}$	$-5 \rightarrow -2 -3$
$+5 \rightarrow +2 +3$	$\begin{array}{r} 2 \ 3 \end{array}$	$-5 \rightarrow -3 -2$
$+5 \rightarrow +1 +4$	$\begin{array}{r} 1 \ 4 \end{array}$	$-5 \rightarrow -4 -1$

3 Прокоментуй розв'язування. Як по-іншому можна додати і відняти 5?

$$\begin{array}{l} 5+5 = 5+4+1 = \square + 1 = \square \square \\ \quad \swarrow \quad \searrow \\ \quad 4+1 \\ 5+5 = 5+3+2 = \square + 2 = \square \square \\ \quad \swarrow \quad \searrow \\ \quad 3+2 \\ 5+5 = 5+2+3 = \square + 3 = \square \square \\ \quad \swarrow \quad \searrow \\ \quad 2+3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 10-5 = 10-4-1 = \square - 1 = \square \\ \quad \swarrow \quad \searrow \\ \quad 4+1 \\ 10-5 = 10-3-2 = \square - 2 = \square \\ \quad \swarrow \quad \searrow \\ \quad 3+2 \\ 10-5 = 10-2-3 = \square - 3 = \square \\ \quad \swarrow \quad \searrow \\ \quad 2+3 \end{array}$$

4 Чи треба виконувати арифметичну дію, щоб відповісти на запитання? Зміни запитання так, щоб одержати задачу. Запропонуй сусіду чи сусідці по парті розв'язати твою задачу.

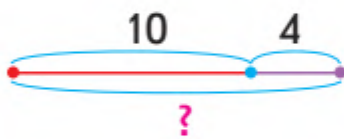
У Петра 5 , а в Сашка — на 3 більше.

На скільки менше у Петра, ніж у Сашка?

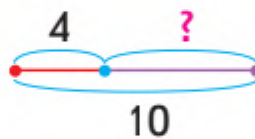

5 Добери до задачі відповідні схему та вираз.

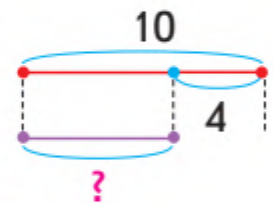
У наборі 10 цукерок — шоколадні та карамельки. Скільки в наборі шоколадних цукерок, якщо карамельок 4?

$$10 + 4$$

$$10 - 4$$

$$4 + 10$$

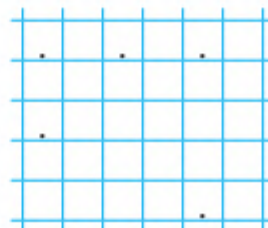
6 Доповни умову. Розв'яжи задачу.

Задача

Котові наснилися
2 сірі мишки
і білі мишки.

Скільки всього мишок наснилося котові?

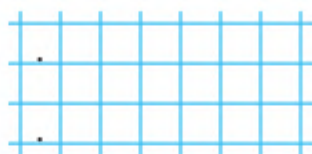
ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 5

1 Знайди значення сум зручним способом. З кожної рівності на додавання склади по дві рівності на віднімання.

$5 + 4 = \square$

$2 + 5 = \square$

$5 + 3 = \square$

2 Добери до умови задачі запитання. Розв'яжи задачу.

Бабуся збирала 6 лисичок і 3 сиріжки.

- 1) Скільки лисичок збирала бабуся?
- 2) На скільки більше лисичок, ніж сиріжок, збирала бабуся?
- 3) Скільки сиріжок збирала бабуся?
- 4) Скільки всього грибів збирала бабуся?
- 5) Скільки лисичок сиділо біля нори?

3 Добери до запитання умову так, щоб одержати задачу; розв'яжи її.

Скільки всього істот грілися на сонці?

- 1) На сонці грілися 5 істот, із них 4 ящірки.
- 2) На сонці грілися 5 сонечок, а ящірок — на 4 менше.
- 3) На сонці грілися 5 сонечок і 4 ящірки.

4 Послухай задачу. Що незвичайного в тексті задачі? Де містяться числові дані? Переформулюй задачу так, щоб запитання йшло за умовою. Поясни схему. Усно розв'яжи задачу.

У зайця було 8 морквин. Скільки морквин залишилось у зайця після того, як він згриз 5 морквин?

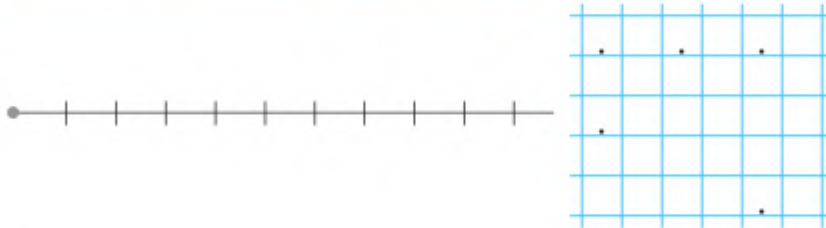
5

Доповни умову. Розв'яжи задачу.

Задача

Борсучок припас яблук і 4 груші.

Скільки всього фруктів припас борсучок?

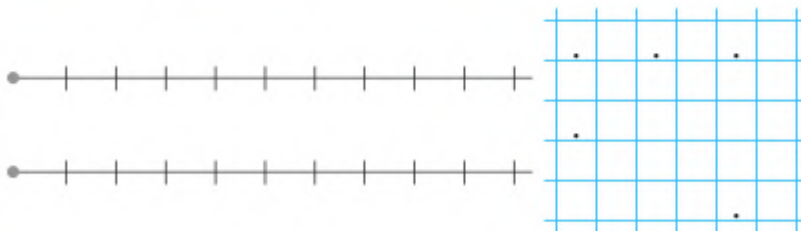
6

Доповни умову. Зістав подану задачу із задачею у завданні 5. Що в них спільне? Чим вони відрізняються? Чи вплине ця відмінність на розв'язання задачі? Розв'яжи задачу.

Задача

Борсучок припас яблук і 4 груші.

На скільки менше груш, ніж яблук?

7

На лісовій галявині свято. Жук, павук, коник-стрибунець, бабка і гусениця зібралися танцювати в парах. Які пари можуть утворитися?

ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 5

1 Знайди значення сум за схемами, скориставшись переставним законом додавання.

$$1 + 5 = \square + \square = \square$$

$$2 + 5 = \square + \square = \square$$

$$3 + 5 = \square + \square = \square$$

2

Склади таблиці додавання і віднімання числа 5. Який компонент змінюється? Як ця зміна впливає на результат?

1
2
3
4
5

$$+ 5 =$$

5
6
7
8
9
10

$$- 5 =$$

3

Розглянь рівності в кожному стовпчику. Який компонент змінюється? На скільки? Як це вплине на результат? Доповни рівності.

$$-2 \begin{cases} 5 + 5 = 10 \\ 3 + 3 = \square \end{cases} ?$$

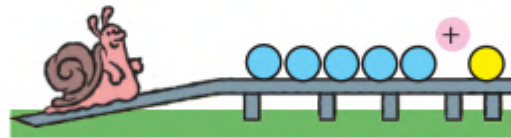
$$+1 \begin{cases} 3 + 5 = 8 \\ 4 + 5 = \square \end{cases} ?$$

$$+2 \begin{cases} 7 - 5 = 2 \\ 9 - 5 = \square \end{cases} ?$$

$$-2 \begin{cases} 10 - 5 = 5 \\ 8 - 5 = \square \end{cases} ?$$

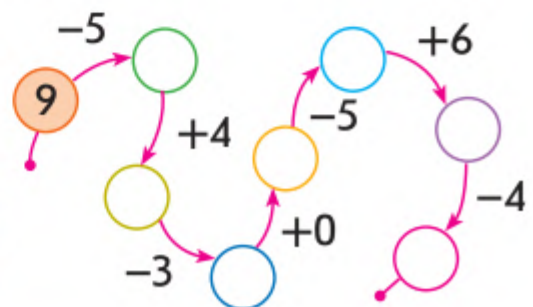
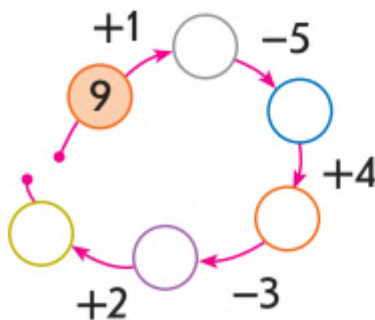
$$+3 \begin{cases} 1 + 5 = 6 \\ 4 + 5 = \square \end{cases} ?$$

$$+3 \begin{cases} 6 - 5 = 1 \\ 9 - 5 = \square \end{cases} ?$$

4

Виконай арифметичні дії за стрілками.

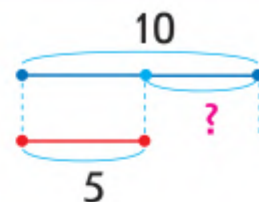

5

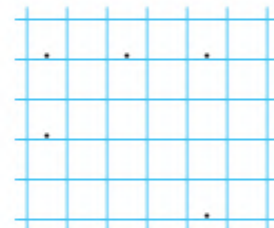
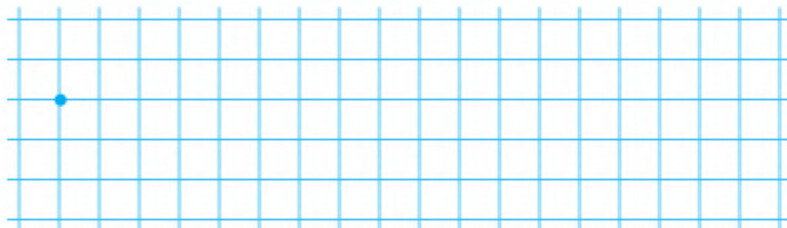
Розглянь схему. Доповни умову задачі числовим даним. Назви запитання. Розв'яжи задачу усно.

В учня 10 зошитів у клітинку і зошитів у лінію.
На скільки більше зошитів у клітинку, ніж у лінію?

6

Розглянь малюнок. Що можна запитати про кількість лижників? Склади задачу. Виконай схему та розв'яжи задачу.

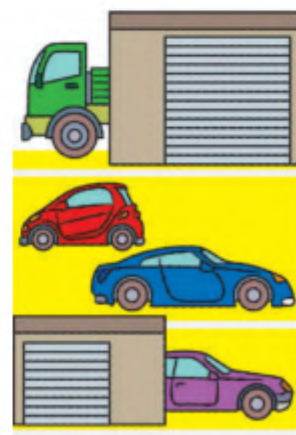
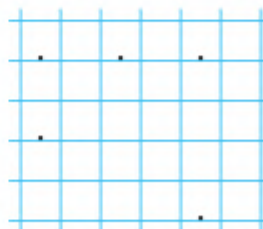
7

Доповни умову. Розв'яжи задачу.

Задача

У гаражі було легкових автомобілів, а вантажівок — на 4 менше.

Скільки вантажівок було в гаражі?

8

Учителька взяла 4 квадрати: червоний, синій, білий і жовтий — і запропонувала дітям скласти набір із двох квадратів. Поміркуй, скільки наборів може бути.

ВЧИМОСЯ ВИКОНУВАТИ АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ З ВЕЛИЧИНАМИ

➤ величини

➤ $5 \text{ см} + 4 \text{ см} = 9 \text{ см}$

➤ $7 \text{ см} - 4 \text{ см} = 3 \text{ см}$

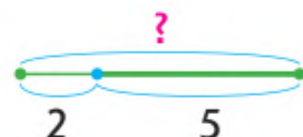
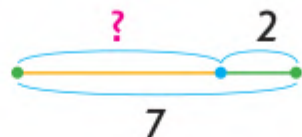
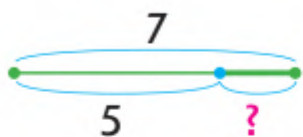
1

Прочитай рівності з назвами компонентів і результатів. До кожної рівності добери схему. Знайди невідомий компонент.

+ 2 = 7

7 - = 5

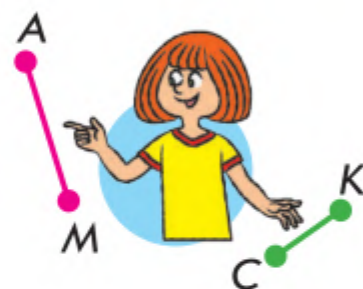
- 5 = 2

2

Накресли один відрізок завдовжки 7 см, а інший — завдовжки 5 см.

Марійка пропонує для розрізнення відрізків позначити їх буквами. Наприклад, перший відрізок — AM , а другий — CK . Познач відрізки буквами.

3

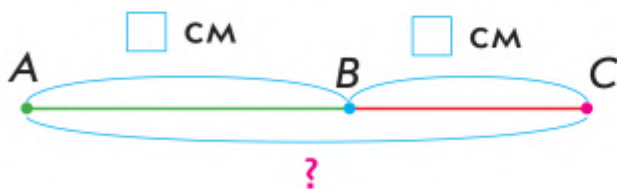
Запиши в порядку збільшення величини:

5 см, 3 см, 1 см, 9 см.

4

Виміряй і запиши довжину відрізка AB ; довжину відрізка BC . Обчисли довжину відрізка AC , скориставшись підказками.

$4 + 3 = \square$

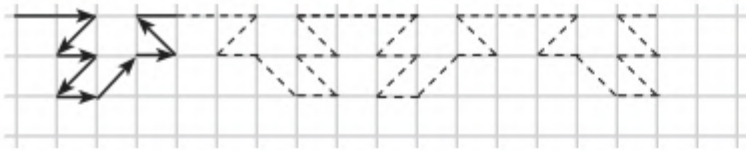
$\square \text{ см} + \square \text{ см} = \square \text{ см}$

5

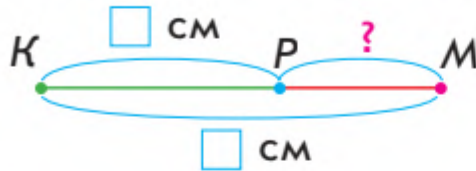
Виміряй і запиши довжину відрізка CK ; довжину відрізка KO . Обчисли довжину відрізка CO .

$\square \text{ см} + \square \text{ см} = \square \text{ см}$

- 6 Виміряй і запиши довжину відрізка KP ; довжину відрізка KM . Обчисли довжину відрізка PM , скориставшись підказками.

$$5 - 3 = \square$$

$$\square \text{ см} - \square \text{ см} = \square \text{ см}$$

- 7 Виконай арифметичні дії, скориставшись підказками.

$$4 + 4 = \square$$

$$8 - 3 = \square$$

$$4 \text{ см} + 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$8 \text{ см} - 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$5 - 4 = \square$$

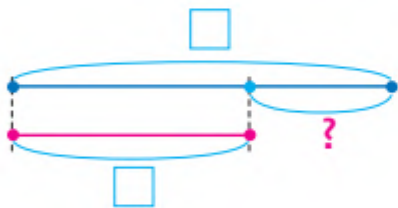
$$6 \text{ см} - 5 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$5 \text{ см} - 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$9 \text{ см} - 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

- 8 Прочитай задачу. Переформулюй її так, щоб спочатку була умова, а за нею — запитання. Доповни схему. Дай відповідь на запитання задачі.

На скільки менше літачків у Максима, ніж у Тараса, якщо в Тараса 9 літачків, а в Максима — 5?

- 9 Оля запланувала купити олівець, ручку, наклейку та повітряну кульку. У понеділок вона вирішила купити тільки дві речі. Що могла купити Оля? Розглянь різні варіанти.

- 10 У мішечку лежать 2 червоні та 2 сині кубики.

- 1) Хлопчик дістав 1 кубик. Поміркуй, якого кольору може бути цей кубик.
- 2) Хлопчик дістав 2 кубики. Якого кольору вони можуть бути?
- 3) Хлопчик дістав 3 кубики. Якого кольору вони можуть бути?

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА ЧАСТИНАМИ. ПОРІВНЮЄМО ВЕЛИЧИНИ

$$\begin{aligned} > 5 > 3 \\ & 5 \text{ см} > 3 \text{ см} \\ > 4 < 7 \\ & 4 \text{ см} < 7 \text{ см} \end{aligned}$$

1

Запиши пропущені числа. Які ще варіанти можливі?

$4 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$3 = \square + \square$

$2 = \square + \square$

2

Згадай, як можна додавати числа 2, 3, 4, 5 частинами. Знайди значення виразів.

$7 + 2 = 7 + 1 + \square = \square$

$6 + 3 = 6 + 2 + \square = \square$

$5 + 4 = 5 + 2 + \square = \square$

$4 + 5 = 4 + 4 + \square = \square$

Пам'ятка

Додавання чисел 2, 3, 4, 5 частинами

1. **Заміную** другий доданок **сумою двох чисел**.
2. **Додаю перше** число.
3. До одержаного результату **додаю друге** число.
4. **Називаю** результат.

3

Згадай, як можна віднімати числа 2, 3, 4, 5 частинами. Знайди значення виразів.

$9 - 2 = 9 - 1 - \square = \square$

$7 - 3 = 7 - 1 - \square = \square$

$9 - 4 = 9 - 3 - \square = \square$

$8 - 5 = 8 - 4 - \square = \square$

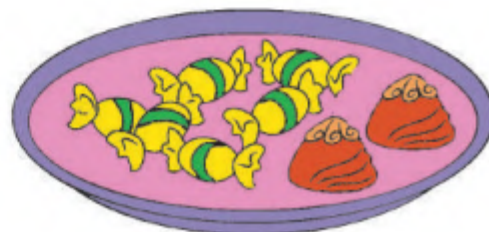
Пам'ятка

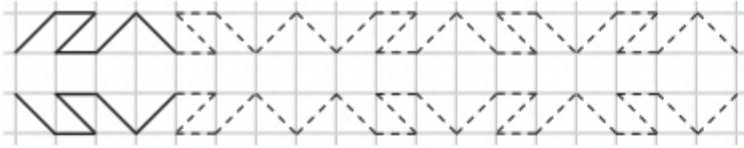
Віднімання чисел 2, 3, 4, 5 частинами

1. **Заміную** від'ємник **сумою двох чисел**.
2. **Віднімаю перше** число.
3. Від одержаного результату **віднімаю друге** число.
4. **Називаю** результат.

4

У Софійки 3 цукерки, у Катрусі 5 цукерок, а в Сергійка 6 цукерок. У кого цукерок більше? У кого цукерок менше? Усно порівняй пари чисел.

- 5 Тамара накреслила відрізок AB , Сергій — відрізок KP , Тимур — відрізок CM . Виміряй і запиши довжини відрізків. Чий відрізок довший? Чий коротший? Склади відповідні нерівності. Поцікався, які нерівності склали твої однокласники.

A см B

K см P

см $>$ см

C см M

см $<$ см

- 6 Порівняй числа та величини, скориставшись підказками.

$4 \bigcirc 7$

$7 \bigcirc 3$

$8 \bigcirc 9$

4 см $\bigcirc$ 7 см

7 см $\bigcirc$ 3 см

8 см $\bigcirc$ 9 см

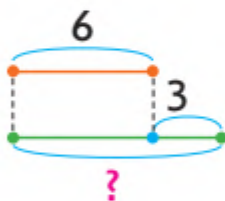
5 см $\bigcirc$ 6 см

9 см $\bigcirc$ 9 см

6 см $\bigcirc$ 3 см

- 7 Доповни запитання задачі. Поясни схему. Добери відповідний вираз і усно знайди його значення.

Єнот зібрав 6 ананасів, а бананів — на 3 більше. Скільки...

$$6 + 3 + 3$$

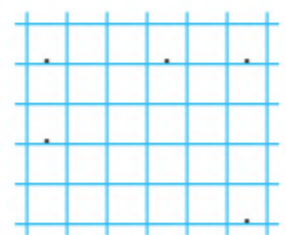
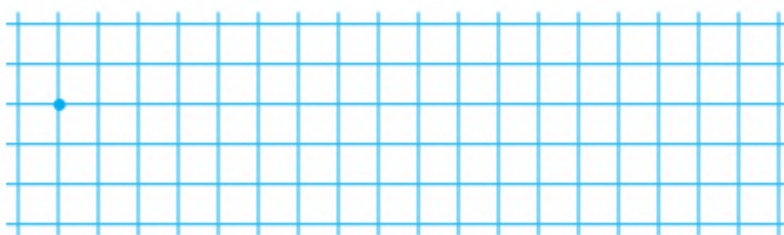
$$6 + 3$$

$$6 - 3$$

- 8 Доповни умову задачі. Розв'яжи задачу.

У мавпи було 10 бананів. Вона з'їла банани. Скільки бананів у неї залишилося?

- 9 У мішечку лежать 3 червоні та 3 жовті яблука. Дівчинка дістала 3 яблука. Якого кольору вони можуть бути? Розглянь різні варіанти.

ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ ЧИСЕЛ ДРУГОЇ П'ЯТІРКИ

1

Порівняй перший і другий доданки в кожній сумі. Яке число менше? Яке більше? Обчисли зручним способом. Запиши результати.

$3 + 6 = .$	$1 + 6 = .$	$1 + 7 = .$	$1 + 9 = .$
$3 + 7 = .$	$2 + 7 = .$	$1 + 8 = .$	$4 + 6 = .$

2

Склади таблиці додавання. Як зміна доданка впливає на значення суми?

1	+ 6 =	
2		
3		
4		

1	+ 7 =	
2		
3		

1	+ 8 =	
2		

1	+ 9 =	
---	-------	--

3

Розглянь рівності в кожному стовпчику. Досліди, як зміна одного із компонентів впливає на значення виразу. Доповни рівності.

+2	$\left(\begin{array}{l} 2 + 6 = 8 \\ 4 + 6 = \square \square \end{array} \right) ?$	-1	$\left(\begin{array}{l} 4 + 6 = 10 \\ 3 + 6 = \square \end{array} \right) ?$	+2	$\left(\begin{array}{l} 6 - 5 = 1 \\ 8 - 5 = \square \end{array} \right) ?$
----	--	----	---	----	--

-1	$\left(\begin{array}{l} 4 + 5 = 9 \\ 3 + 5 = \square \end{array} \right) ?$	+3	$\left(\begin{array}{l} 2 + 5 = 7 \\ 5 + 5 = \square \square \end{array} \right) ?$	+4	$\left(\begin{array}{l} 5 - 4 = 1 \\ 9 - 4 = \square \end{array} \right) ?$
----	--	----	--	----	--

4

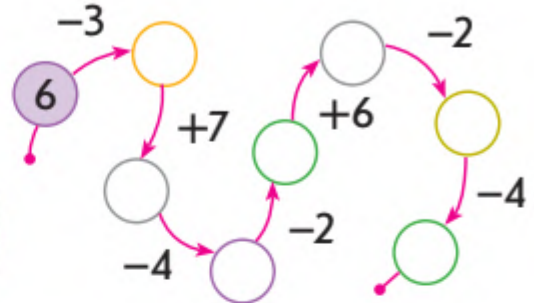
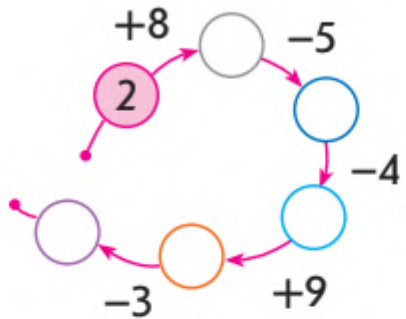
Знайди значення виразів.

$3 + 7 = .$	$4 + 5 = .$	$8 - 3 = .$	$3 + 5 = .$
$1 + 9 = .$	$9 - 2 = .$	$2 + 5 = .$	$6 - 4 = .$
$7 - 4 = .$	$3 + 4 = .$	$3 + 6 = .$	$2 + 7 = .$
$2 + 8 = .$	$8 - 4 = .$	$7 - 5 = .$	$4 + 6 = .$

5

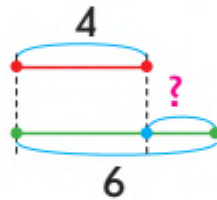
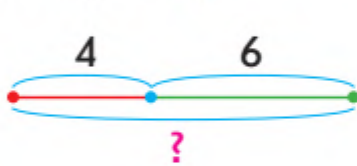
Виконай арифметичні дії за стрілками.

6

Постав запитання до умови задачі, використавши одну з поданих схем. Поцікався, які запитання поставили інші учні у класі.

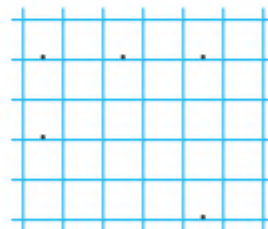
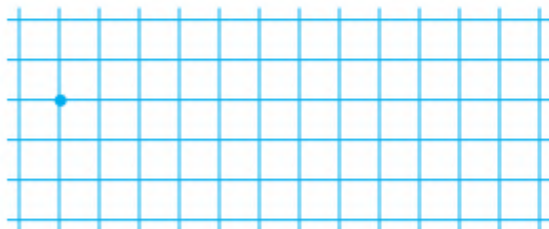
В одному акваріумі 4 рибки, а в іншому — 6.

7

Доповни умову. Розв'яжи задачу.

На піску грілися крабів. Потім 5 крабів полізли у воду. Скільки крабів залишилося на піску?

8

Впиши пропущені числа в істинних рівностях.

$$6 - 4 = 7 - \square$$

$$5 + 2 = 6 + \square$$

$$6 - 5 = 8 - \square$$

$$5 + 3 = 4 + \square$$

$$10 - 5 = 9 - \square$$

$$3 + 6 = 2 + \square$$

9

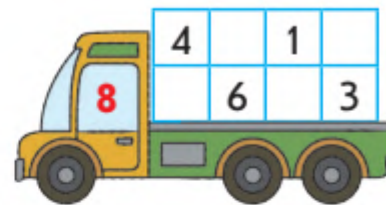
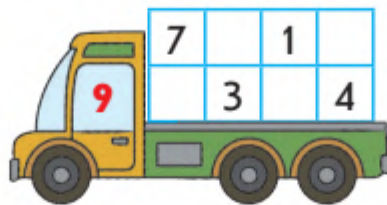
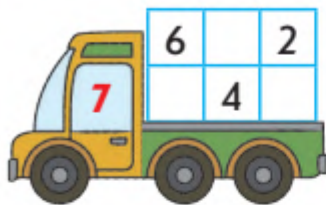
Катрусі подарували коробку з кольоровими кульками. У коробці 5 червоних і 5 синіх кульок. Поміркуй, яку найменшу кількість кульок треба дістати з коробки, щоб узяти кульки різних кольорів.

ГОТУЄМОСЯ ДО ВИВЧЕННЯ ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ 6, 7, 8, 9

1

Запиши склад чисел. Доповни рівності.

$9 = \dots + 6$	$7 = \dots + 5$	$8 = \dots + 2$	$7 = \dots + 2$
$8 = \dots + 3$	$9 = \dots + 3$	$8 = \dots + 6$	$9 = \dots + 4$
$7 = \dots + 4$	$8 = \dots + 4$	$9 = \dots + 2$	$9 = \dots + 5$

2

Знайди значення сум. Із двох будь-яких рівностей на додавання склади по дві рівності на віднімання.

$3 + 7 = \dots$	$2 + 5 = \dots$	$4 + 6 = \dots$	$3 + 5 = \dots$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$

3

Поміркуй, що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти число, яке дорівнює одному із доданків.

$7 + 2 - 2$	$6 + 3 - 6$	$4 + 5 - 5$	$5 + 3 - 5$
-------------	-------------	-------------	-------------

4

Обчисли за схемами.

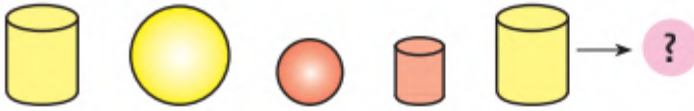
$5 + 4 - 4 = \dots$	$8 + 6 - 6 = \dots$	$3 + 6 - 6 = \dots$
$2 + 7 - 7 = \dots$	$5 + 7 - 5 = \dots$	$7 + 2 - 7 = \dots$

5

Чи зручно до меншого числа додавати більше? Яким законом додавання слід скористатися? Обчисли, запиши результати.

$3 + 6 = \dots$	$4 + 6 = \dots$	$1 + 9 = \dots$	$2 + 7 = \dots$
$2 + 5 = \dots$	$3 + 7 = \dots$	$2 + 8 = \dots$	$3 + 5 = \dots$

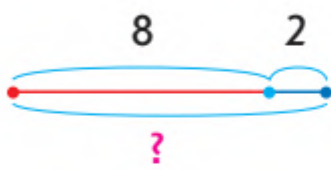

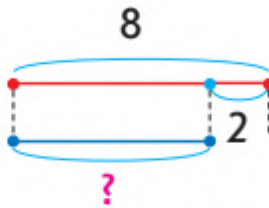
6

Добери до задачі відповідні схему і вираз.

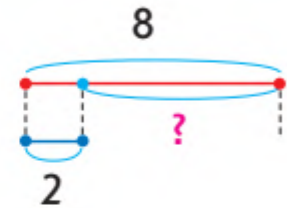
На стоянці 8 жовтих таксі, а чорних — на 2 менше. Скільки на стоянці чорних таксі?

$$8 + 2$$

$$8 + 2 - 2$$

$$8 - 2$$

7

Постав запитання до кожної умови. Усно розв'яжи одержані задачі.

- В автобусі було 9 пасажирів. Вийшли 2 пасажери. Скільки... ?
- В автобусі було 7 пасажирів. Зайшли 2 пасажери. Скільки... ?

8

У класі 5 дівчаток і 5 хлопчиків. На екскурсію поїхали 6 дітей. Скільки могло бути серед них хлопчиків і скільки — дівчаток? Назви всі можливі варіанти.

9

Виміряй довжини відрізків AC , CK , KM . Запиши результати вимірювань. З яких відрізків складається відрізок AM ? Знайди його довжину.

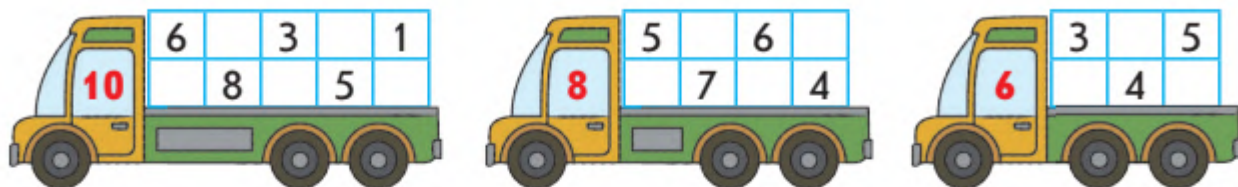
$AC = . \text{ см}$ $CK = . \text{ см}$ $KM = . \text{ см}$
 $AM = .$

ГОТУЄМОСЯ ДО ВИВЧЕННЯ ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ 6, 7, 8, 9

1

Запиши склад чисел.

2

Запиши числа у вигляді суми двох доданків.

$10 = \dots + 7$	$8 = \dots + 4$	$6 = \dots + 5$	$8 = \dots + 3$
$10 = 8 + \dots$	$8 = 6 + \dots$	$10 = 5 + \dots$	$6 = 2 + \dots$
$10 = \dots + 1$	$6 = \dots + 1$	$10 = 4 + \dots$	$8 = \dots + 7$
$8 = 2 + \dots$	$7 = 3 + \dots$	$9 = \dots + 5$	$9 = 6 + \dots$

3

Знайди значення сум. Із двох будь-яких рівностей на додавання склади по дві рівності на віднімання.

$2 + 8 = \dots$	$3 + 5 = \dots$	$4 + 6 = \dots$	$3 + 7 = \dots$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$

4

Обчисли за схемами.

$3 + 4 - 4 = \dots$	$5 + 6 - 6 = \dots$	$4 + 6 - 6 = \dots$
$1 + 7 - 7 = \dots$	$4 + 7 - 4 = \dots$	$7 + 6 - 7 = \dots$

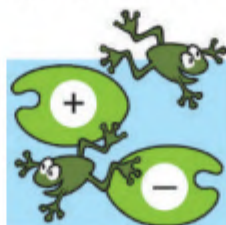
5

Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних рівностях.

$5 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 4$

$5 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 10$

$5 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 6$

$7 \bigcirc 3 \bigcirc 4 = 6$

$7 \bigcirc 3 \bigcirc 4 = 0$

$5 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 0$

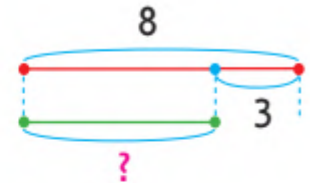

6

До схеми добери задачу і вираз для розв'язання задачі.

1) Хлопчик написав 8 слів, а його брат — на 3 слова більше. Скільки слів написав брат?

2) Хлопчик написав 8 слів, а його брат — на 3 слова менше. Скільки слів написав брат?

8 + 3

8 + 2 - 3

8 - 3

7

Постав запитання до умови. Добери вираз для розв'язання одержаної задачі.

Дідусь зробив запас із 10 банок варення: 3 банки з вишневим варенням, а решта банок — зі сливовим. Скільки... ?

10 + 3

10 - 3

7 + 3

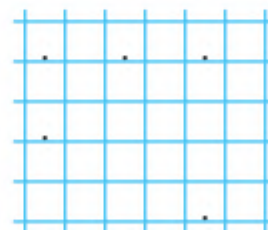
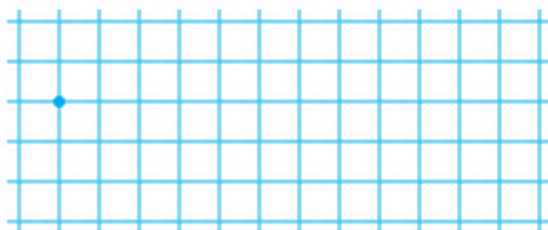
3 + 7

7 - 3

8

Прочитай задачу. Що відомо в задачі? Що треба дізнатися? Розв'яжи задачу.

На столі було 7 ватрушок. Карлсон з'їв 4 ватрушки. Скільки ватрушок залишилось?

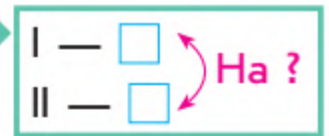
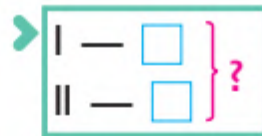

9

Знайди значення виразів, скориставшись підказками.

$3\text{ см} + 7\text{ см} = .$	$1\text{ см} + 2\text{ см} + 3\text{ см} = .$
$9\text{ см} - 5\text{ см} = .$	$9\text{ см} - 1\text{ см} - 2\text{ см} = .$
$2\text{ см} + 5\text{ см} = .$	$2\text{ см} + 6\text{ см} - 4\text{ см} = .$

Складаємо короткий запис задачі

1 Обчисли зручним способом. Запиши результат.

$3 + 6 = .$ $1 + 7 = .$ $4 + 5 = .$ $2 + 7 = .$

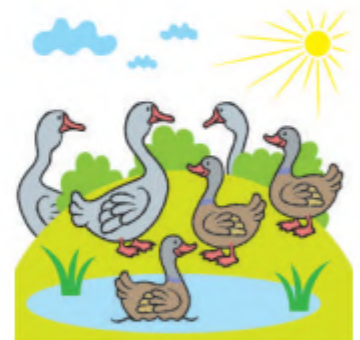
2 Згадай пам'ятку «Працюю над задачею». Закінчи розв'язання задачі.

В Олі 2 груші і 1 яблуко.	Умова	→ Мені відомо: ...
Скільки всього фруктів?	Запитання	→ Треба дізнатися: ... Складаю схему: ...
$2 \square + 1 = \square$	Розв'язання	→ Пояснюю розв'язання: ... Розв'язую: ...
Усього $\square$ фрукти.	Відповідь	→ Відповідаю: ...

3 Прочитай кожну задачу. Про що або про кого йдеться в задачі? Розглянь короткий запис. Поясни схему.

1) У бабусі 4 качки і 3 гуски. Скільки всього птахів у бабусі?

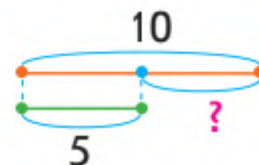
Качки — 4 пт.	} ?
Гуски — 3 пт.	

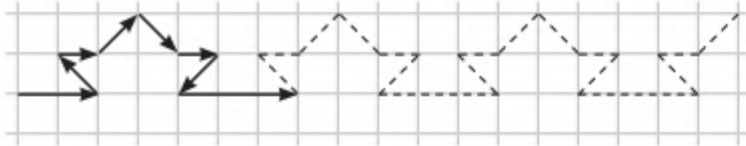
2) У двох коробках лежать олівці.

У першій коробці 10 олівців, а в другій — 5 олівців. На скільки менше олівців у другій коробці, ніж у першій?

I коробка — 10 ол.	} На ?
II коробка — 5 ол.	

Об'єкти, про які йдеться в задачі, — це **ключові слова**.

4 У кожній задачі назви ключові слова. Доповни короткий запис. Розв'яжи задачі.

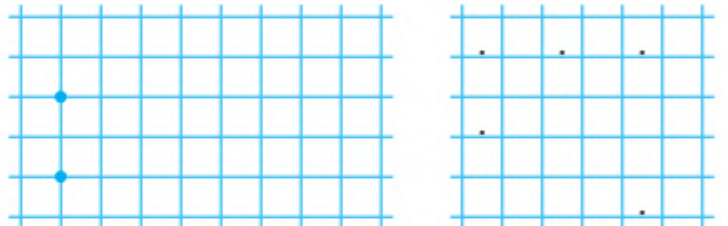
1) У класі було **5 дівчаток** і **4 хлопчики**. **Скільки всього** дітей було в класі?

Дівчатка — д.
Хлопчики — д. } ?

2) У класі було **5 дівчаток** і **4 хлопчики**. **На скільки** хлопчиків **менше**, ніж дівчаток?

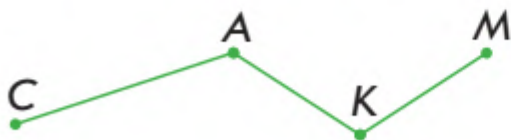
Дівчатка — д.
Хлопчики — д. } На ?

5 Обчисли за схемами.

$3 + 7 - 7 = .$ $9 + 6 - 6 = .$ $8 + 6 - 6 = .$
 $9 + 5 - 9 = .$ $3 + 7 - 3 = .$ $9 + 6 - 9 = .$

6 Назви кожний відрізок. Визнач довжину ламаної САКМ.

см + см + см = см

7 У кошику 6 абрикосів і 2 сливи. Не дивлячись із кошика беруть 4 фрукти. Які це можуть бути фрукти?

1 Заміни число сумою чисел.

$$\begin{array}{c} 6 \\ \swarrow \searrow \\ \square + 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 \\ \swarrow \searrow \\ \square + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 \\ \swarrow \searrow \\ \square + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 7 \\ \swarrow \searrow \\ \square + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 5 \\ \swarrow \searrow \\ \square + 3 \end{array}$$

2 Заміни зменшуване сумою чисел. Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти число, яке дорівнює одному з доданків? Знайди значення різниць за схемами.

$$\begin{array}{c} 9 - 7 = \boxed{2 + 7} - 7 = \square \\ \swarrow \searrow \\ 2 + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 8 = \boxed{\square + 8} - 8 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + 8 \end{array}$$

Від'ємник «підказує», якою сумою замінити зменшуване.

$$\begin{array}{c} 8 - 5 = \boxed{3 + 5} - 5 = 3 \\ \swarrow \searrow \\ 3 + 5 \end{array}$$

Сума зручних доданків

3 Назви від'ємник. Заміни зменшуване сумою двох доданків, один із яких дорівнює від'ємнику. Знайди значення виразів за схемами.

$$\begin{array}{c} 10 - 9 = \dots + \dots - 9 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 9 \\ \dots + 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9 - 6 = \dots + \dots - 6 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 6 \\ \dots + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 8 = \dots + \dots - 8 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 8 \\ \dots + 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 - 7 = \dots + \dots - 7 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 7 \\ \dots + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 7 = \dots + \dots - 7 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 7 \\ \dots + 7 \end{array}$$

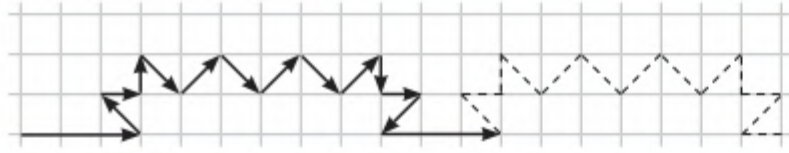
$$\begin{array}{c} 9 - 7 = \dots + \dots - 7 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 7 \\ \dots + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 7 - 5 = \dots + \dots - 5 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 5 \\ \dots + 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 7 - 6 = \dots + \dots - 6 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9 - 8 = \dots + \dots - 8 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 - 6 = \dots + \dots - 6 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array}$$

Графічна вправа

4 Добери до задачі короткий запис. Потім зміни запитання задачі так, щоб їй відповідав інший короткий запис.

Пінгвін **Пік** зловив **6** рибин, а пінгвін **Рік** — **4** рибини.

Скільки всього рибин зловили пінгвіни?

Пік — 6 р.
Рік — 4 р. } ?

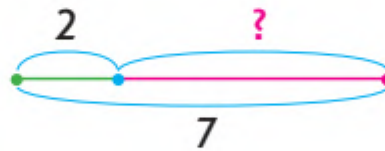
Пік — 6 р.
Рік — 4 р. } На ?

5 Про що або про кого йдеться в задачі? Назви ключові слова. Поясни, як склали короткий запис; що позначають відрізки на схемі. Розв'яжи задачу усно.

В акваріумі **всього 7** рибок, із них **2 соми**, а решта — **гуппі**. **Скільки гуппі** в акваріумі?

Соми — 2 р.
Гуппі — ? } 7 р.

6 Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних рівностях.

$$8 \bigcirc 1 \bigcirc 1 = 10$$

$$8 \bigcirc 1 \bigcirc 1 = 8$$

$$8 \bigcirc 1 \bigcirc 1 = 6$$

$$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 2$$

$$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 10$$

$$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 8$$

$$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 4$$

$$5 \bigcirc 2 \bigcirc 4 = 3$$

$$5 \bigcirc 2 \bigcirc 4 = 7$$

7 У вазі лежать 3 шоколадні цукерки і 5 карамельок. Не дивлячись Іван бере з вази 4 цукерки. Поміркуй, які це можуть бути цукерки.

ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 6, 7, 8, 9

I — □

II — ?, на □ більше (менше)

1

Заміни числа сумою двох доданків.

$$\begin{array}{c} 7 \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9 \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

2

Поясни розв'язання, користуючись пам'яткою «Віднімання чисел 6, 7, 8, 9». Закінчи обчислення за схемами.

$$\begin{array}{c} 8 - 7 = 1 + 7 - 7 = \square \\ \swarrow \searrow \\ 1 + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9 - 8 = \square + 8 - 8 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 6 = \square + 6 - 6 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 7 = \square + \square - \square = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

Пам'ятка

Віднімання чисел 6, 7, 8, 9

1. Подаю зменшуване у вигляді суми зручних доданків.
2. Від суми віднімаю число, що дорівнює одному з доданків; залишається інший доданок.
3. Називаю результат.

3

Заміни зменшуване сумою двох доданків. Закінчи обчислення за схемами.

$$\begin{array}{c} 8 - 6 = \dots + 6 - 6 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 9 = \dots + 9 - 9 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 7 - 6 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 8 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

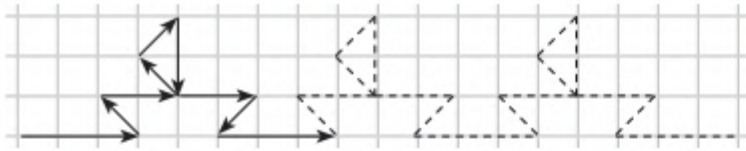
$$\begin{array}{c} 9 - 7 = \dots + \dots - 7 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 6 = \dots + \dots - 6 = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 - 7 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9 - 6 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \swarrow \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

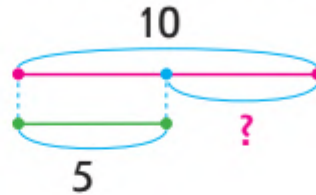

4

Поясни, як склали короткий запис і схему до кожної задачі.

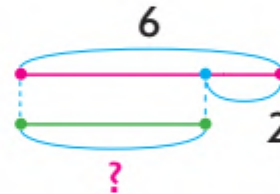
- 1) У першій квочці 10 курчат, а в другій — 5.
На скільки менше курчат у другій квочці, ніж у першій?

I квочка — 10 к.
II квочка — 5 к. На ?

- 2) У кролиці народилося 6 сірих кроленят, а білих — на 2 менше. Скільки білих кроленят народилось у кролиці?

Сірі — 6 кр.
Білі — ?, на 2 кр. менше

5

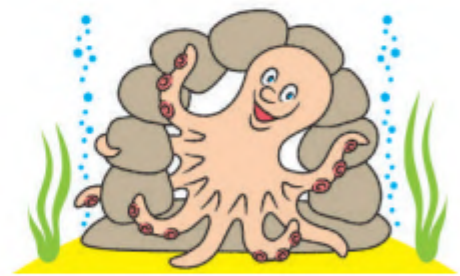
Добери до задачі короткий запис. Розв'яжи задачу усно.

Щоб побудувати собі хатку, восьминіг збирав камінці:

- першого дня він зібрав 7 камінців,
а другого дня — 3 камінці. На скільки більше камінців зібрав восьминіг першого дня, ніж другого?

I день — 7 к.
II день — 3 к. На ?

I день — 7 к.
II день — 3 к. } ?

6

На березі океану лежали 5 моржів і 7 тюленів. Поплавати в океані рушили 6 тварин. Чи міг серед них бути хоча б один морж? Чи міг серед них бути хоча б один тюлень?

СКЛАДАЄМО КОРОТКИЙ ЗАПИС ЗАДАЧІ

Було —
Дали —
Стало — ?

Було —
Віддали —
Залишилось — ?

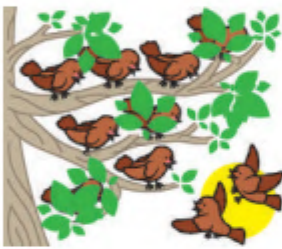
1

Визнач, про кого йдеться в кожній задачі. Що відбувалося з птахами? Назви ключові слова. Розглянь короткий запис. Усно розв'яжи задачі.

- 1) На дереві було 8 горобців. Від них полетіли 2 горобці. Скільки горобців залишилося на дереві?

Було — 8 г.
Полетіли — 2 г.
Залишилось — ?

- 2) На дереві було 8 горобців. До них прилетіли 2 горобці. Скільки горобців стало на дереві?

Було — 8 г.
Прилетіли — 2 г.
Стало — ?

Слова, які розкривають, що відбувалося в задачі, — це **ключові слова**.

2

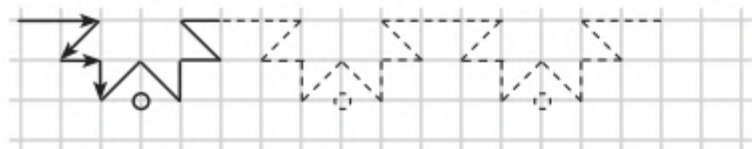
З'єднай лінією малюнок і відповідний короткий запис. Доповни короткі записи.

Було — тв.
Пішли — тв.
Залишилося — ?

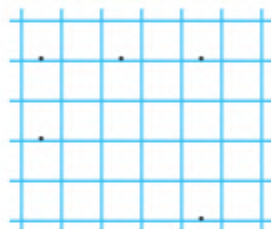
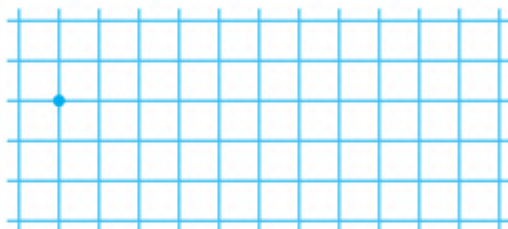
Було — тв.
Прийшли — тв.
Стало — ?

3 Закінчи виконання короткого запису до кожної задачі. Розв'яжи задачі.

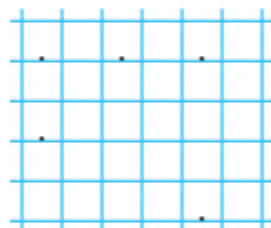
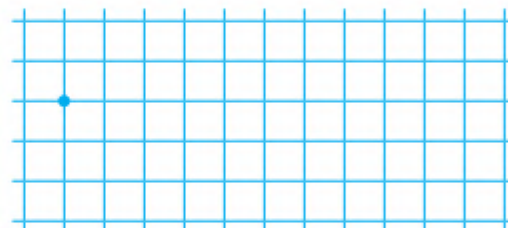
- 1) У Дениса було 5 кактусів. Дідусь подарував йому ще 4 кактуса. Скільки кактусів стало в Дениса?

Було — к.
Подарував — к.
Стало — ?

- 2) В Юлі було 8 фіалок. Вона віддала подрузі 2 фіалки. Скільки фіалок залишилось у Юлі?

Було — ф.
Віддала — ф.
Залишилось — ?

4 Знайди значення виразів, користуючись схемами.

$$\begin{array}{r} 6 - 5 = \dots + \dots - 5 = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 - 8 = \dots + \dots - 8 = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 - 6 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 - 7 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 - 7 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 - 9 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 - 5 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 - 7 = \dots + \dots - \dots = \dots \\ \wedge \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

5 На дереві було 6 горобців і 8 синиць. Потім 7 пташок полетіли. Поміркуй, чи могла серед них бути хоча б одна синиця.

ЗНАХОДИМО НЕВІДОМІ ЗМЕНШУВАНЕ І ВІД'ЄМНИК

$$\begin{aligned} > a - b = c \\ > c + b = a \\ > a - c = b \end{aligned}$$

1 На схемах наведи відрізки: відрізок, що ілюструє перший доданок, — червоним олівцем; відрізок, що ілюструє другий доданок, — зеленим; зменшуване — синім; від'ємник — жовтим. Покажи дужками суму; різницю. Доповни рівності.

$$2 + 5 = \square$$

$$6 - 3 = \square$$

2 Прокоментуй ситуацію. Скільки сніжинок було спочатку? Скільки сніжинок розтануло? Скільки залишилося? Прочитай першу рівність; назви компоненти. Як ці компоненти показано на схемі? Поміркуй, як знайти невідоме зменшуване; невідомий від'ємник.

$$\begin{aligned} 7 - 3 &= 4 \\ 4 + 3 &= \square \\ 7 - 4 &= \square \end{aligned}$$

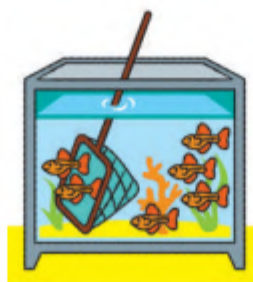

Щоб знайти **зменшуване**, треба до різниці **додати** від'ємник.
Щоб знайти **від'ємник**, треба від зменшуваного **відняти** різницю.

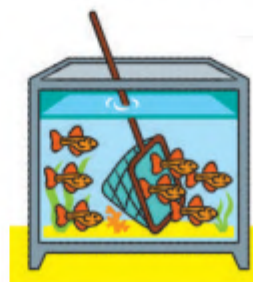
3 Прочитай рівності з назвами компонентів і результатів. Що невідомо? Як знайти невідоме в кожному випадку? Доповни рівності.

$$3 + 4 = \square$$

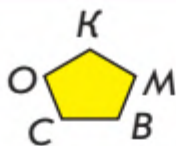
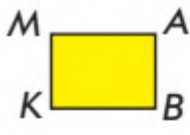
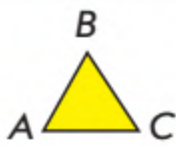
$$6 - 2 = \square$$

$$\square - 4 = 3$$

$$6 - \square = 2$$

4

Знайди невідомі компоненти. Запиши відповідні рівності.

$3 + \dots = 6$	$\dots - 4 = 6$	$\dots + 3 = 5$	$\dots - 2 = 1$
$9 - \dots = 2$	$\dots - 5 = 3$	$6 - \dots = 5$	$\dots + 5 = 7$

5

Прочитай задачі. Поясни, як склали короткий запис кожної задачі.

- 1) В Оленки **було 8** олівців.
 Подруги **дали** їй ще **2** олівці.
Скільки олівців **стало** в Оленки?

Було — 8 ол.
 Дали — 2 ол.
 Стало — ?

- 2) В Оленки **було 6** олівців. Після того як подруги **дали** їй ще кілька олівців, в Оленки **стало 9** олівців.
Скільки олівців **дали** Оленці подруги?

Було — 6 ол.
 Дали — ?
 Стало — 9 ол.

- 3) Після того як Оленці подруги **дали 3** олівці, у неї **стало 7** олівців.
Скільки олівців **було** в Оленки спочатку?

Було — ?
 Дали — 3 ол.
 Стало — 7 ол.

6

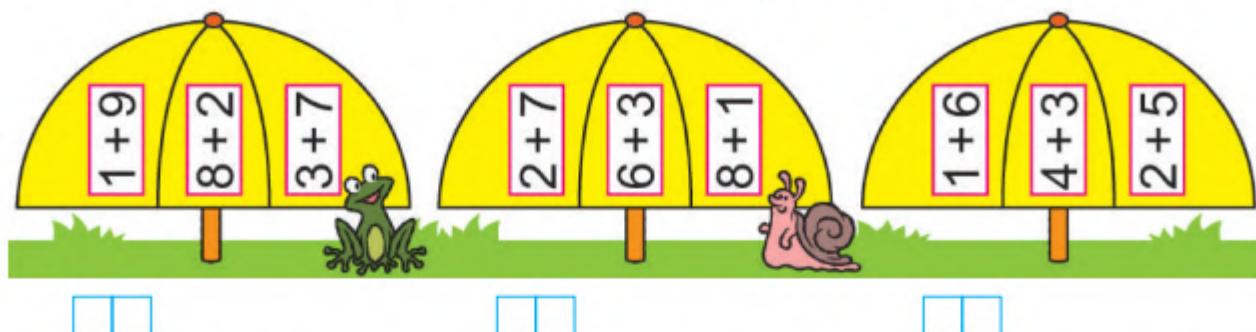
Знайди значення виразів за схемами.

$9 - 6 = \dots$	$10 - 9 = \dots$	$7 - 6 = \dots$
$\dots + \dots$	$\dots + \dots$	$\dots + \dots$
$8 - 7 = \dots$	$6 - 5 = \dots$	$10 - 8 = \dots$
$\dots + \dots$	$\dots + \dots$	$\dots + \dots$

ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА ДРУГОЇ П'ЯТІРКИ

1 Запиши числа, склад яких подано на парасольках.

2 Поясни за схемами, як можна виконати віднімання. Закінчи обчислення за схемами.

$$\begin{array}{c} 7-6 = \square + \square - \square = \square \\ \swarrow \searrow \\ 1+6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10-6 = \square + \square - \square = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8-7 = \square + \square - \square = \square \\ \swarrow \searrow \\ 1+7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9-8 = \square + \square - \square = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

3 Знайди значення виразів за схемами.

$$\begin{array}{c} 9-7 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8-6 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9-8 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

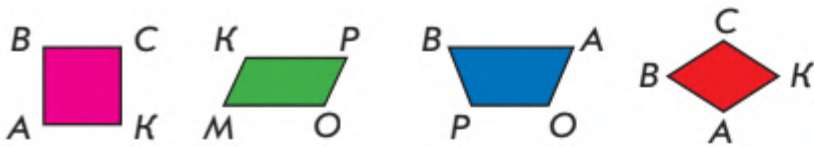
$$\begin{array}{c} 10-6 = \square \\ \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

4 Знайди невідомі компоненти. Запиши відповідні рівності.

$9 - \dots = 4$	$\dots - 4 = 3$	$8 - \dots = 5$	$\dots + 4 = 5$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$

5 Знайди невідомий компонент або результат дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	8	9		10		7		9	10
Від'ємник	4		5		2	4	6		2
Різниця		5	4	3	3		4	5	

6 Постав усі можливі запитання до умови задачі. Добери до кожної одержаної задачі короткий запис. Розв'яжи задачі усно.

Тато забив 8 цвяхів, а син — 2 цвяхи.

Тато — 8 цв.
Син — 2 цв. } ?

Тато — 8 цв.
Син — 2 цв. } На ?

Тато — 8 цв.
Син — ?, на 2 цв. менше

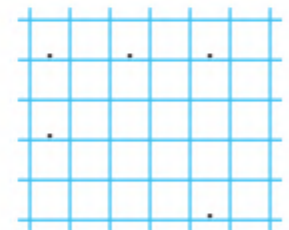
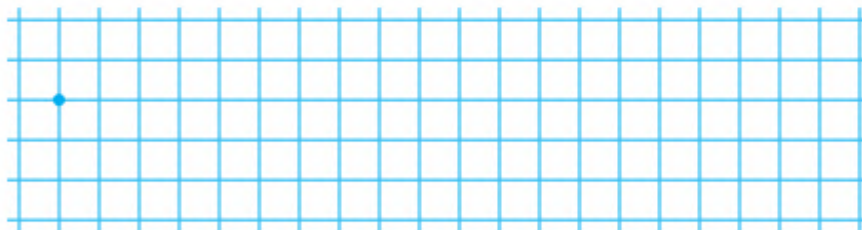
7 Склади до запитання умову задачі із числами 6 і 4. Добери до одержаної задачі короткий запис. Розв'яжи задачу.

Скільки дітей стало в класі?

Було — 6 д.
Вийшли — 4 д.
Стало — ?

Було — 4 д.
Прийшли — ?
Стало — 6 д.

Було — 6 д.
Прийшли — 4 д.
Стало — ?

8 Встав пропущені знаки арифметичних дій.

$6 \bigcirc 3 = 9$

$6 \bigcirc 3 < 9$

$8 \bigcirc 5 = 3$

$8 \bigcirc 5 > 3$

$5 \bigcirc 4 < 9$

$8 \bigcirc 2 > 8$

9 За тиждень учень відвідав 9 занять у гуртках, причому він відвідував заняття щодня. Поміркуй, чи був у тижні такий день, коли учень відвідав хоча б 2 заняття.

ПОРІВНЮЄМО ЧИСЛО І МАТЕМАТИЧНИЙ ВИРАЗ

1 Порівняй числа. Усно визнач, на скільки в кожній парі одне число більше або менше за інше.

2 Порівняй числа в першому рядку стовпчика. Згадайся, як одержана нерівність допоможе порівняти вираз і число в другому рядку стовпчика.

$$6 \bigcirc 3$$

$$4 + 2 \bigcirc 3$$

$$5 \bigcirc 4$$

$$7 - 2 \bigcirc 4$$

$$4 \bigcirc 7$$

$$4 \bigcirc 10 - 3$$

Пам'ятка

Щоб порівняти математичний вираз і число, слід:

- 1) **знайти** значення математичного виразу;
- 2) **порівняти** одержаний результат із даним числом;
- 3) **поставити відповідний знак** між математичним виразом і числом.

3 Порівняй числа в першому рядку стовпчика. Порівняй вираз і число у другому рядку, скориставшись підказками.

$4 \bigcirc 8$	$3 \bigcirc 5$	$7 \bigcirc 10$	$9 \bigcirc 6$
$4 \bigcirc (5 + 3)$	$3 \bigcirc (9 - 4)$	$7 \bigcirc (5 + 5)$	$9 \bigcirc (8 - 2)$

4 У кожному стовпчику спочатку знайди значення виразу, а потім виконай порівняння за схемою. Зроби висновок про результат порівняння математичного виразу та числа.

$(9 - 5) \bigcirc 3$	$(8 + 2) \bigcirc 9$	$6 \bigcirc (4 + 2)$	$8 \bigcirc (9 - 3)$
$\cdot \bigcirc 3$	$\cdot \bigcirc 9$	$6 \bigcirc \cdot$	$8 \bigcirc \cdot$

5 Встав пропущені знаки арифметичних дій.

$7 \bigcirc 2 = 9$

$6 \bigcirc 4 > 9$

$6 \bigcirc 2 > 7$

$5 \bigcirc 3 < 8$

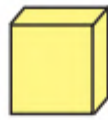
$7 \bigcirc 5 < 4$

$4 \bigcirc 3 < 8$

$4 \bigcirc 2 < 8$

$8 \bigcirc 2 < 10$

6 Добери до кожної задачі короткий запис. Розв'яжи хоча б одну задачу. Чим задачі схожі? Чим відрізняються?

- 1) В Олега було 5 цукерок. Друг дав йому ще 3 цукерки. Скільки цукерок стало в Олега?
- 2) В Олега було 5 цукерок. Після того як друг дав йому ще кілька цукерок, в Олега стало 8 цукерок. Скільки цукерок дав Олегові друг?
- 3) Після того як друг дав Олегові 3 цукерки, у нього стало 8 цукерок. Скільки цукерок було в Олега спочатку?

Було — 5 ц.

Дав — ?

Стало — 8 ц.

Було — ?

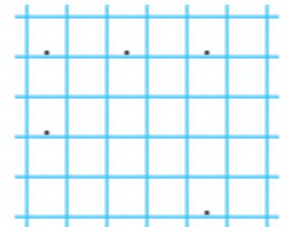
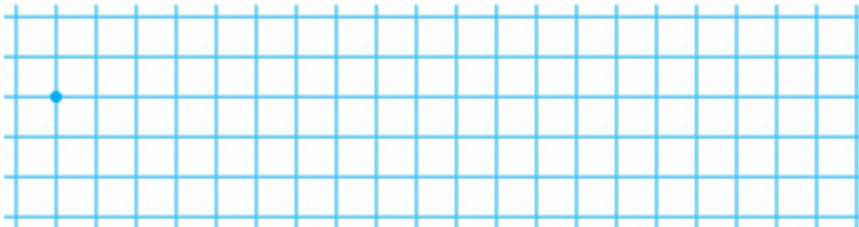
Дав — 3 ц.

Стало — 8 ц.

Було — 5 ц.

Дав — 3 ц.

Стало — ?

7 Знайди невідомі компоненти. Запиши відповідні вирази.

$$6 - \dots = 4$$

$$\dots - 5 = 3$$

$$8 - \dots = 2$$

$$\dots + 4 = 4$$

8 Знайди значення виразів за схемами.

$$\begin{array}{c} 9 - 7 = 2 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 2 + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 - 7 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 - 5 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 6 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 10 - 9 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 7 - 6 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ ДРУГОЇ П'ЯТІРКИ

1

Склади таблиці віднімання. Досліди, як змінюються зменшувані. Як ця зміна впливає на значення різниць?

5
6
7
8
9
10

 $- 5 =$

6
7
8
9
10

 $- 6 =$

7
8
9
10

 $- 7 =$

8
9
10

 $- 8 =$

9
10

 $- 9 =$

2

Досліди, як зміна компонента впливає на результат. Запиши пропущені числа.

$+3 \left(\begin{array}{l} 2+4=6 \\ \square+3=\square \end{array} \right) ?$

$+ \square \left(\begin{array}{l} 6-5=1 \\ 8-5=\square \end{array} \right) ?$

$- \square \left(\begin{array}{l} 10-6=4 \\ 7-6=\square \end{array} \right) ?$

$+1 \left(\begin{array}{l} 9-3=6 \\ \square\square-3=\square \end{array} \right) ?$

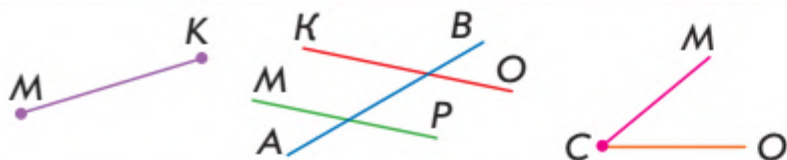
$- \square \left(\begin{array}{l} 5+4=9 \\ 4+4=\square \end{array} \right) ?$

$+ \square \left(\begin{array}{l} 6+3=9 \\ 7+3=\square\square \end{array} \right) ?$

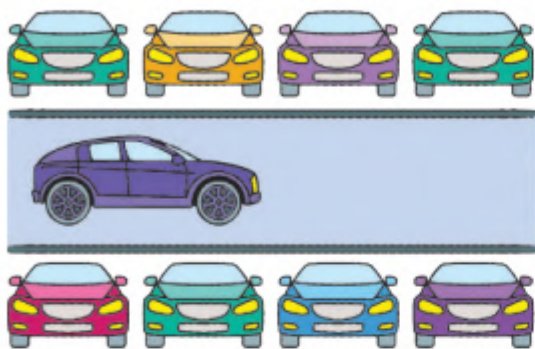
3

Знайди значення виразів у двох будь-яких стовпчиках.

$10 - 9 = .$	$7 - 6 = .$	$2 + 7 = .$	$7 - 5 = .$
$3 + 3 = .$	$8 - 3 = .$	$6 - 2 = .$	$4 + 6 = .$
$5 - 2 = .$	$3 + 5 = .$	$5 + 3 = .$	$9 - 4 = .$
$10 - 8 = .$	$9 - 7 = .$	$8 - 7 = .$	$3 + 7 = .$
$2 + 6 = .$	$3 + 6 = .$	$1 + 6 = .$	$10 - 6 = .$

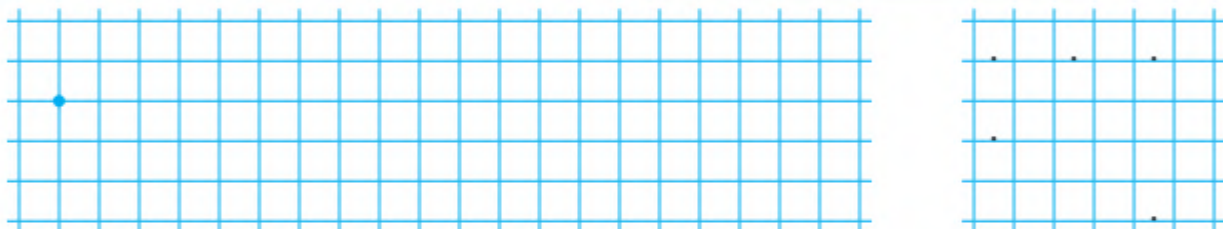

4 Склади задачі про автомобілі за короткими записами. Розв'яжи хоча б одну задачу.

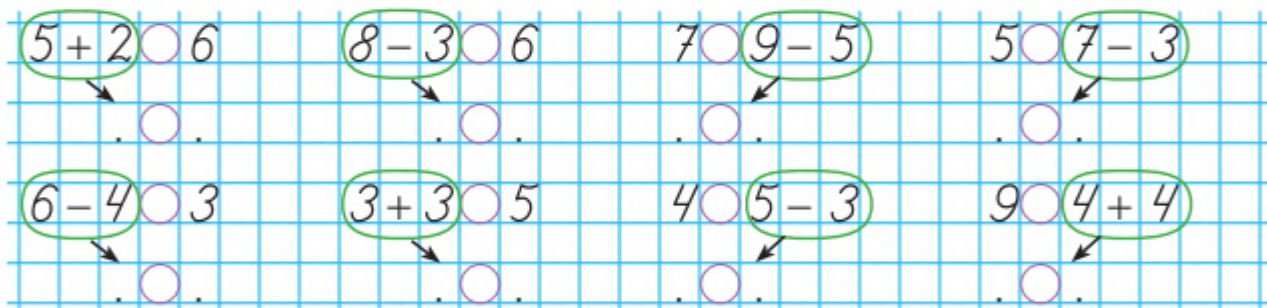

Було — 9 авт.
Поїхало — 7 авт.
Залишилось — ?

Було — 8 авт.
Приїхало — 2 авт.
Стало — ?

5 Виконай порівняння за схемами.

6 Знайди невідомий компонент або результат дії додавання. Заповни таблицю.

Доданок	3	5		3		7	3		4	5	
Доданок		4	4		5		6	8		3	5
Сума	8		6	7	10	9		10	7		9

7 Мишко вищий за Тарасика, але нижчий від Сашка. Тарасик вищий за Петрика. Хто з хлопчиків є найнижчим? найвищим?

До уроку:

ВІДКРИВАЄМО ПЕРЕСТАВНИЙ ЗАКОН ДОДАВАННЯ

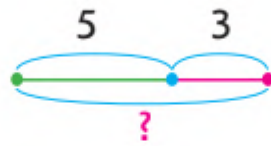
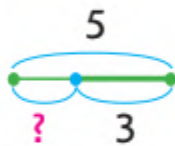
1 Добери до малюнка схему та вираз.

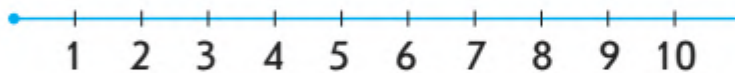
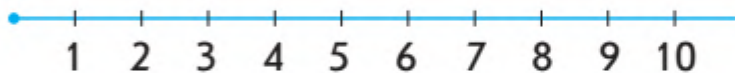
$8 - 5$

$5 - 3$

$5 + 3$

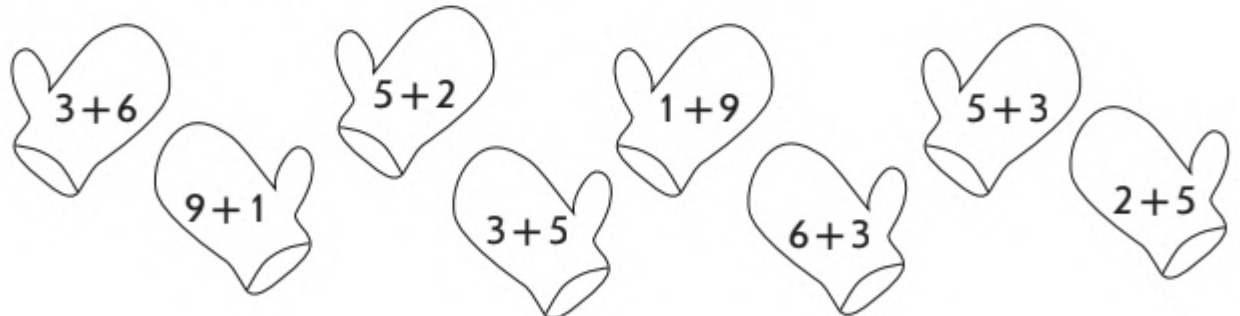
2 Виконай арифметичні дії за числовим променем.

$3 + 5 = .$

$5 + 3 = .$

3 Зафарбуй вирази, які мають рівні значення, олівцем одного кольору. Скільки утворилося пар рукавиць?

4 Згадайся, які числа закрили хмаринки, запиши їх.

$7 - \square = 6$

$4 - \square = 4$

$9 - \square = 8$

$6 - \square = 0$

$8 - \square = 8$

$1 - \square = 0$

➤➤ До уроку:
**ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК
 ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ**

1 Значення сум запиши ручкою, а значення решти виразів — простим олівцем.

$7 - 1 = \square$

$8 + 1 = \square$

$5 + 1 = \square$

$8 - 0 = \square$

$3 + 1 = \square$

$9 - 1 = \square$

$3 - 1 = \square$

$1 + 1 = \square$

2 Згадай склад числа 8. Запиши пропущені числа.

$6 + \square = 8$

$\square + 7 = 8$

$8 - 6 = \square$

$3 + \square = 8$

$\square + 5 = 8$

$8 - 4 = \square$

$4 + \square = 8$

$\square + 2 = 8$

$8 - 3 = \square$

	2	
		4
8	7	
		3

3 Знайди значення сум. Перестав доданки місцями. Яке значення матиме одержаний вираз?

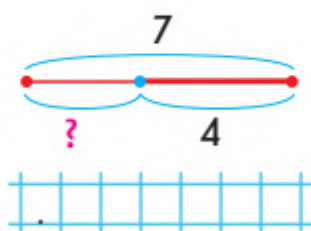
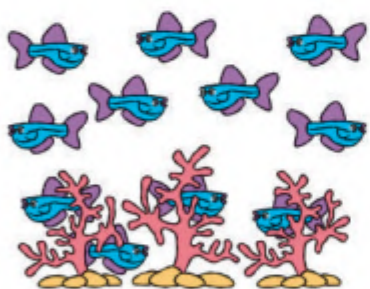
$1 + 7 = .$

$9 - 1 = .$

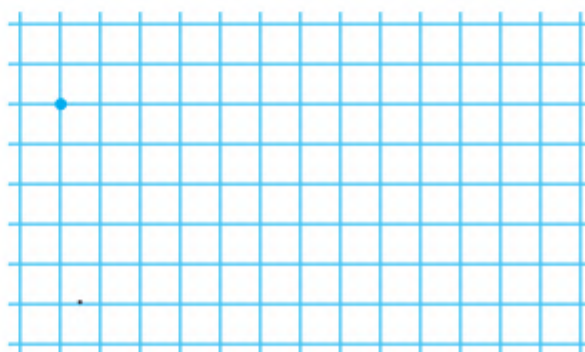
$2 + 7 = .$

$1 + 8 = .$

4 Добери малюнок до схеми. Запиши рівність.

5 Виконай схему до малюнка. Запиши відповідну рівність.

➤➤ До уроку:
ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 0, 1, 2

- 1 Знайди значення сум. Підкресли перший доданок однією рисою, другий — двома рисками, а значення суми обведи в кружок.

$4 + 1 =$	$4 - 4 =$	$9 + 1 =$	$6 - 1 =$
$8 - 1 =$	$0 + 6 =$	$5 - 1 =$	$5 + 1 =$
$7 + 1 =$	$8 - 8 =$	$8 - 0 =$	$3 + 1 =$

- 2 Знайди значення виразів за схемами.

$$\begin{array}{c} 3 - 2 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

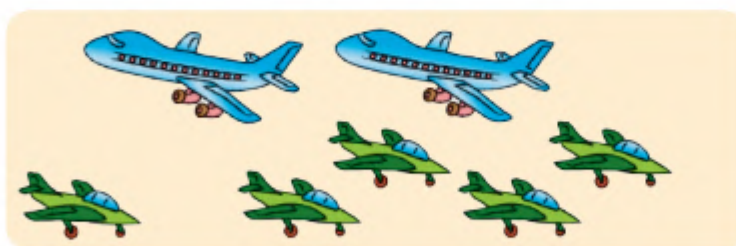
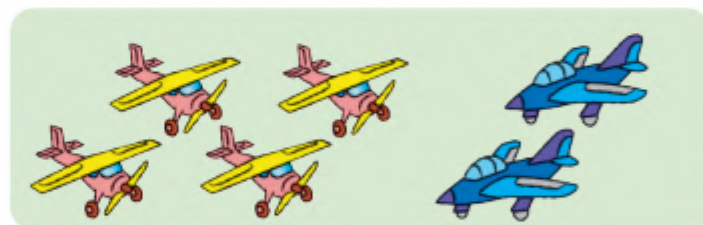
$$\begin{array}{c} 7 + 2 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 - 2 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 + 2 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

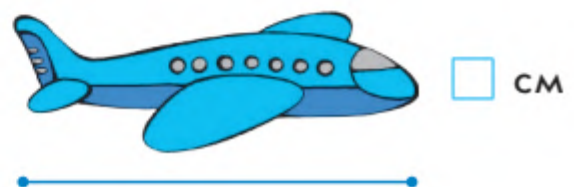
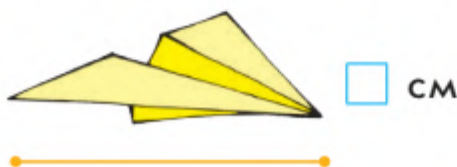
- 3 За кожним малюнком склади рівності. Що одержимо, якщо від суми двох чисел віднімемо один із доданків?

$$\begin{array}{l} 4 + 2 = \square \\ \hline \square - 2 = \square \\ \square - 4 = \square \end{array}$$

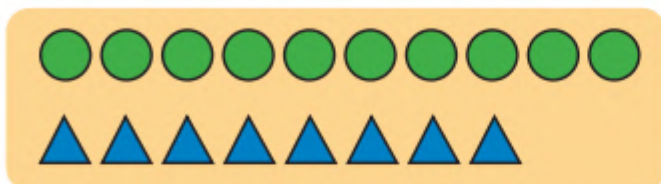
$$\begin{array}{l} \square + \square = \square \\ \hline \square - \square = \square \\ \square - \square = \square \end{array}$$

- 4 Вимірай довжину кожного літачка.

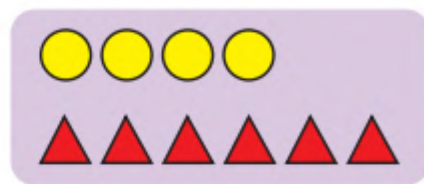

➤➤ До уроку:
ДОСЛІДЖУЄМО РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

- 1 До кожного малюнка склади нерівності. Дізнайся, на скільки більше чи менше фігур.

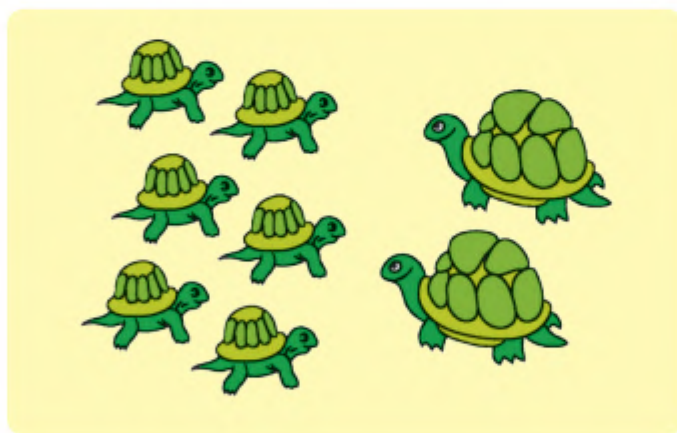

на
 на

на
 на

- 2 Обведи вираз, щоб дізнатися, на скільки маленьких черепашок більше, ніж великих; на скільки великих черепашок менше, ніж маленьких.

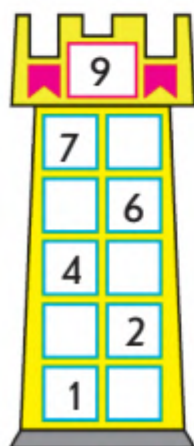

$6 + 2$

$6 - 2$

$2 + 6$

- 3 Запиши склад числа 9. У рівностях встав пропущені числа.

$6 + \square = 9$

$\square + 3 = 9$

$9 - 2 = \square$

$9 - 6 = \square$

$5 + \square = 9$

$\square + 4 = 9$

$9 - 3 = \square$

$9 - 4 = \square$

$7 + \square = 9$

$\square + 2 = 9$

$9 - 5 = \square$

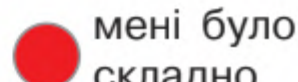
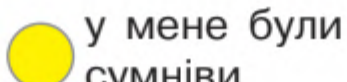
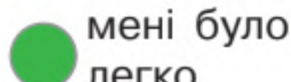
$9 - 1 = \square$

$1 + \square = 9$

$\square + 8 = 9$

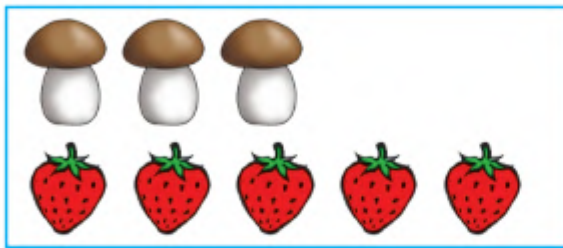
$9 - 7 = \square$

$9 - 9 = \square$

До уроку:
МОДЕЛЮЄМО РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

- 1 Порівняй кількості плодів на кожному малюнку способом утворення пар. Обведи плоди, що залишилися без пари. Склади рівності, щоб дізнатися, наскільки більше або менше плодів у другому рядку, ніж у першому.

- 2 Знайди значення виразів.

$5 + 1 = \square$

$9 + 1 = \square \square$

$7 - 1 = \square$

$4 - 2 = \square$

$3 - 1 = \square$

$5 + 2 = \square$

$8 - 1 = \square$

$3 + 2 = \square$

$7 + 2 = \square$

$6 + 2 = \square$

$10 - 1 = \square$

$5 - 2 = \square$

$8 + 2 = \square \square$

- 3 Знайди значення сум. З кожної рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

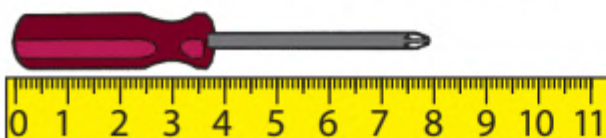
$7 + 2 = \square$
 $\square - 7 = \square$
 $\square - 2 = \square$

$7 + 1 = \square$
 $\square - 7 = \square$
 $\square - 1 = \square$

$3 + 2 = \square$
 $\square - 3 = \square$
 $\square - 2 = \square$

$6 + 2 = \square$
 $\square - 6 = \square$
 $\square - 2 = \square$

- 4 Визнач, на скільки сантиметрів викрутка довша, ніж цвях.

$\square \text{ см} - \square \text{ см} = \square \text{ см}$

На $\square$ см

➤➤ До уроку:
**ЗБІЛЬШУЄМО АБО ЗМЕНШУЄМО
 НА КІЛЬКА ОДИНИЦЬ**

1 Знайди значення виразів.

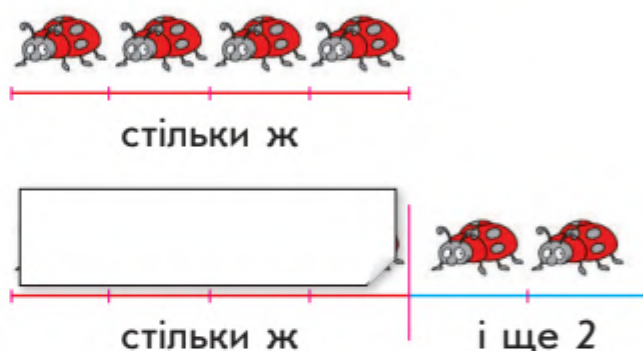
$2 + 2 = .$	$3 - 2 = .$	$7 + 2 = .$	$9 - 1 = .$
$8 - 2 = .$	$5 + 0 = .$	$9 + 1 = .$	$5 + 2 = .$

2 На дереві 8 яблук — зелених і стиглих. Скільки з них може бути зелених, а скільки стиглих?

8	Зелені	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Стигли	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3 Було 4 сонечка. Прилетіли ще 2. Як змінилася кількість сонечок? Поясни, що позначають схема та рівність. Що означає збільшити на 2? Запиши вираз.

4 Збільш кожне число на 1.

Зменш кожне число на 1.

○

7	5	9	3	4
↓	↓	↓	↓	↓
○	○	○	○	○

7	5	9	3	4
↓	↓	↓	↓	↓
○	○	○	○	○

5 До кожного числа біля бджілки добери таке число на квітці, щоб воно було на 2 більше. Створи відповідні пари чисел за зразком.

● мені було легко

● у мене були сумніви

● мені було складно

До уроку:

ДІЗНАЄМОСЯ ПРО МАТЕМАТИЧНИЙ ВИРАЗ «РІЗНИЦЯ»

- 1** Числа в першому стовпчику збільш на 1; у другому — зменш на 1; у третьому — збільш на 2; у четвертому — зменш на 2.

$4 \rightarrow \square$

$6 \rightarrow \square$

$6 \rightarrow \square$

$10 \rightarrow \square$

$9 \rightarrow \square \square$

$10 \rightarrow \square$

$4 \rightarrow \square$

$3 \rightarrow \square$

$1 \rightarrow \square$

$3 \rightarrow \square$

$5 \rightarrow \square$

$2 \rightarrow \square$

- 2** Порівняй числа.

$6 \bigcirc 2 \text{ на.}$

$1 \bigcirc 7 \text{ на.}$

$5 \bigcirc 2 \text{ на.}$

$1 \bigcirc 4 \text{ на.}$

$6 \bigcirc 1 \text{ на.}$

$9 \bigcirc 1 \text{ на.}$

- 3** Запиши склад числа 7. Склади відповідні рівності на додавання. З кожної рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

7	5		1
		3	

$\square + \square = \square$

$\square + \square = \square$

$\square + \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

- 4** Запиши склад чисел. Встав у рівності пропущені числа.

10	5		1		8		2		9
		3		7		6		4	

9	5		2		4	7		
		3		1			6	8

$5 + \square = 10$

$10 - 5 = \square$

$5 + \square = 9$

$9 - 5 = \square$

$\square + 3 = 10$

$10 - \square = 3$

$\square + 3 = 9$

$9 - \square = 3$

$1 + \square = 10$

$10 - 1 = \square$

$2 + \square = 9$

$9 - 2 = \square$

$\square + 7 = 10$

$10 - \square = 7$

$\square + 1 = 9$

$9 - \square = 1$

$8 + \square = 10$

$10 - 8 = \square$

$4 + \square = 9$

$9 - 4 = \square$

$\square + 6 = 10$

$10 - \square = 6$

$7 + \square = 9$

$9 - 7 = \square$

$2 + \square = 10$

$10 - 2 = \square$

$\square + 6 = 9$

$9 - \square = 6$

$\square + 4 = 10$

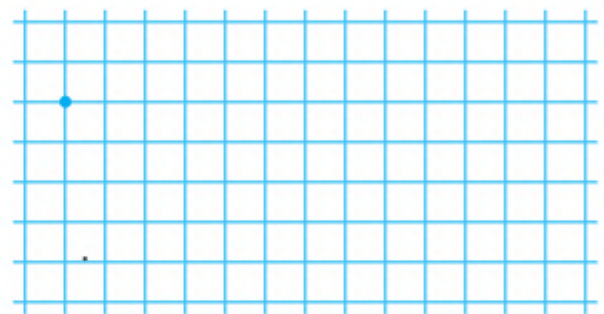
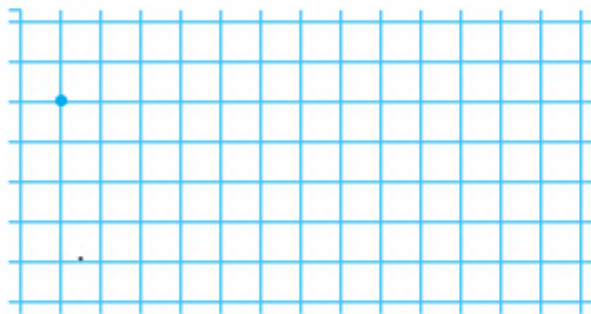
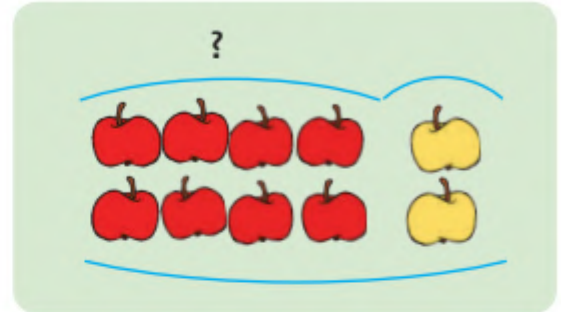
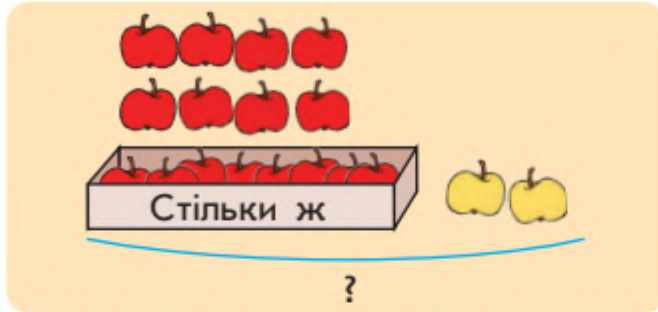
$10 - \square = 4$

$\square + 8 = 9$

$9 - 8 = \square$

➤➤ До уроку:
ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

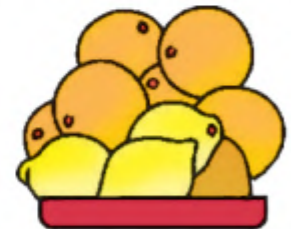
1 До кожного малюнка виконай схему та запиши рівність.

2 Покажи на схемі дужкою перший доданок; другий доданок; значення суми. Запиши рівність.

3 У вазі 8 фруктів. Із них 2 лимони, а решта — апельсини. Покажи на схемі, скільки апельсинів. Як дізнатися, скільки апельсинів? Запиши рівність.

4 Знайди невідомий доданок, за потреби користуючись схемою.

$$9 + \square = 10$$

$$5 + \square = 10$$

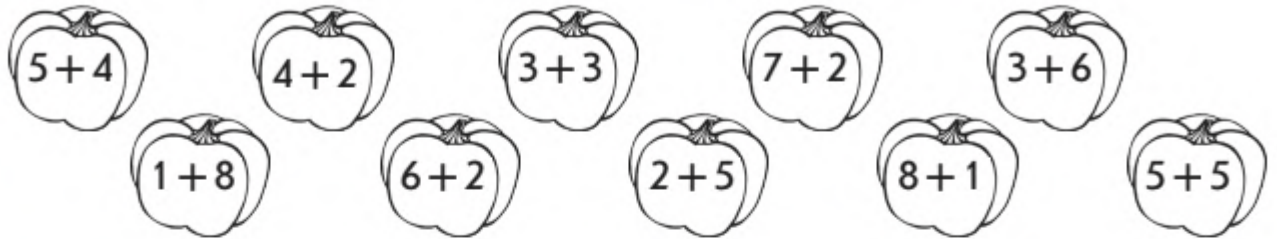
мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

До уроку:
ВИМІРЮЄМО ДОВЖИНИ ВІДРІЗКІВ

1 Зафарбуй вирази, які ілюструють склад числа 9.

2 Виміряй довжину кожної смужки.

см

см

см

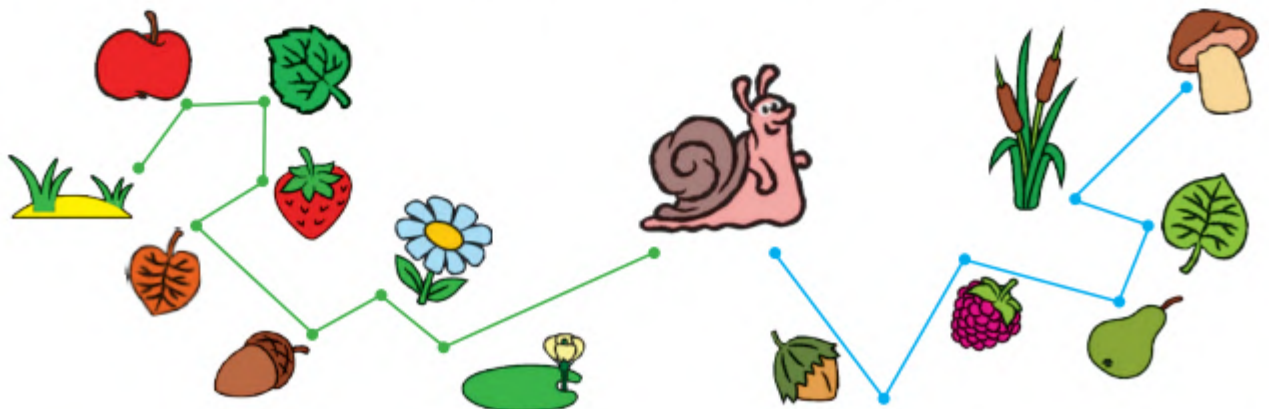
см

3 Підкресли перший доданок однією рисою, а другий доданок — двома рисками. Склади рівності, щоб знайти невідомі доданки.

2 + . = 5	.
1 + . = 3	.
. + 2 = 9	.
1 + . = 6	.

1 + . = 7	.
. + 2 = 8	.
2 + . = 6	.
. + 1 = 9	.

4 Равлик зібрався в мандрівку. Виміряй обидва можливі шляхи. Знайди доріжку, якою равлику варто рухатися, щоб менше втомитися.

➤➤ До уроку:
БУДУЄМО ВІДРІЗКИ

1 Знайди значення виразів за схемами.

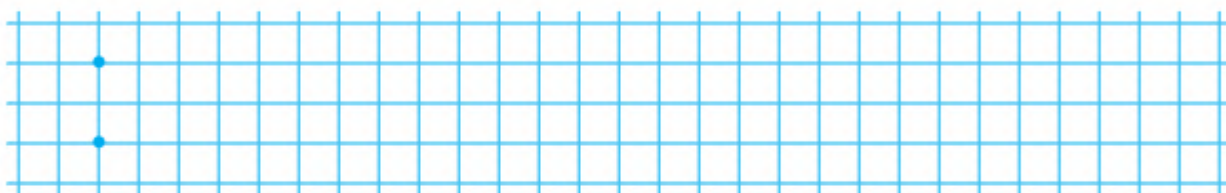
$$7 + 1 - 0 = . - 0 = .$$

$$8 - 1 + 2 = . + 2 = .$$

$$4 + 0 + 2 = .$$

$$5 - 2 - 3 = .$$

2 Побудуй два відрізки різної довжини.

3 Знайди значення виразів двома способами за схемами.

$$5 + 3 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$5 + 3 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$5 - 3 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$5 - 3 = 5 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

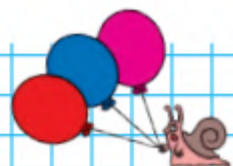
4 Знайди суму чисел зручним способом за зразком.

$$2 + 8 = 8 + 2 = 10$$

$$2 + 7 = .$$

$$1 + 9 = .$$

$$1 + 8 = .$$

До уроку:

ДІЗНАЄМОСЯ ПРО СКЛАДОВІ ЗАДАЧІ

1

Зафарбуй вирази, які мають значення 10.

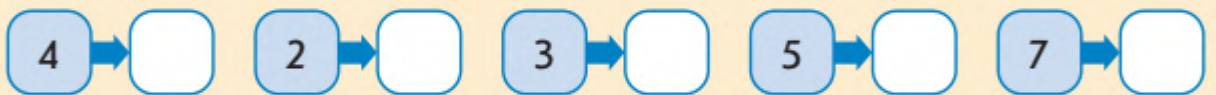

2

Виконай обчислення у двох будь-яких рядках, запиши результати.

Збільш на 2

Зменш на 2

Збільш на 3

Зменш на 3

➤➤ До уроку:
ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1 Здогадайся, як знайшли число 9 і число 5.

За знайденим правилом запиши числа на будиночках.

 мені було легко

 у мене були сумніви

 мені було складно

До уроку:

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 0, 1, 2, 3, 4

1

Обчисли, запиши результати. Зафарбуй стільки ж клітинок поряд.

8 - 2 =

5 + 3 =

7 - 1 =

4 + 2 =

9 - 3 =

6 + 1 =

➤➤ До уроку:
**ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ
ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 5**

1 Обчисли. Яким є результат? Зафарбуй відповідну кількість клітинок.

$8 - 4$

$1 + 4$

$6 - 4$

$5 - 4$

$2 + 4$

● мені було легко

● у мене були сумніви

● мені було складно

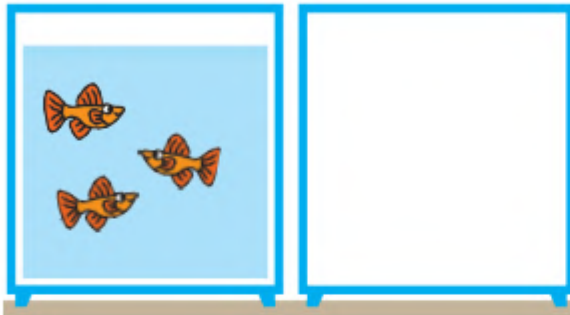

До уроку:

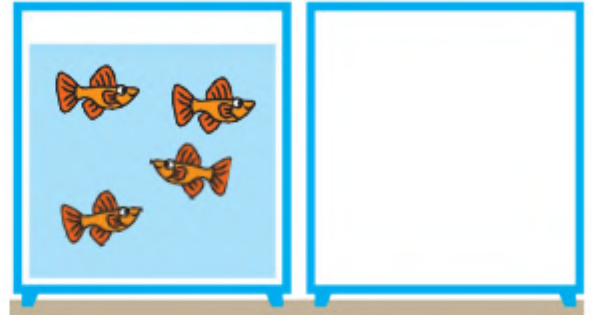
ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ ЧИСЕЛ ДРУГОЇ П'ЯТІРКИ

1

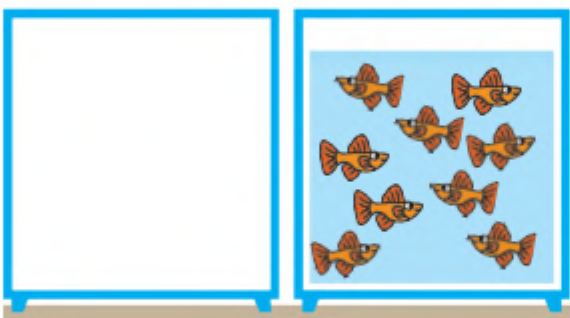
Склади істинну рівність або нерівність. Намалюй відповідну кількість трикутників.

$3 = \square$

$4 > \square$

$\square < 9$

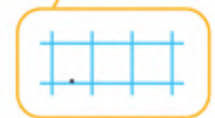
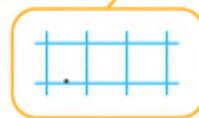
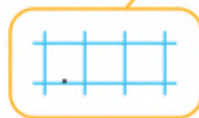
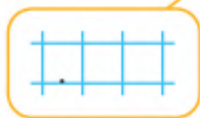
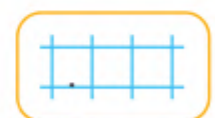
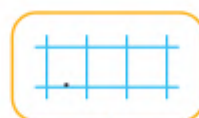
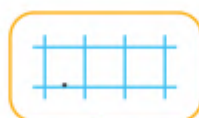
$\square > 2$

2

Склади вирази, скориставшись підказкою.

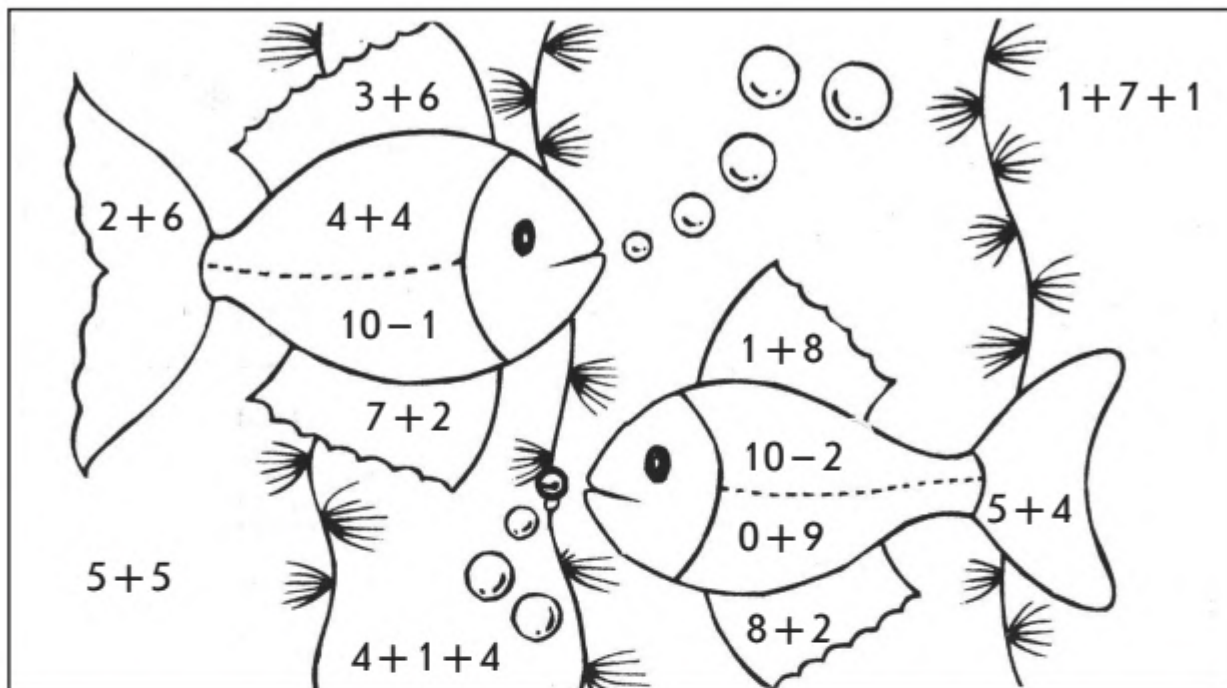

$5 - 3$

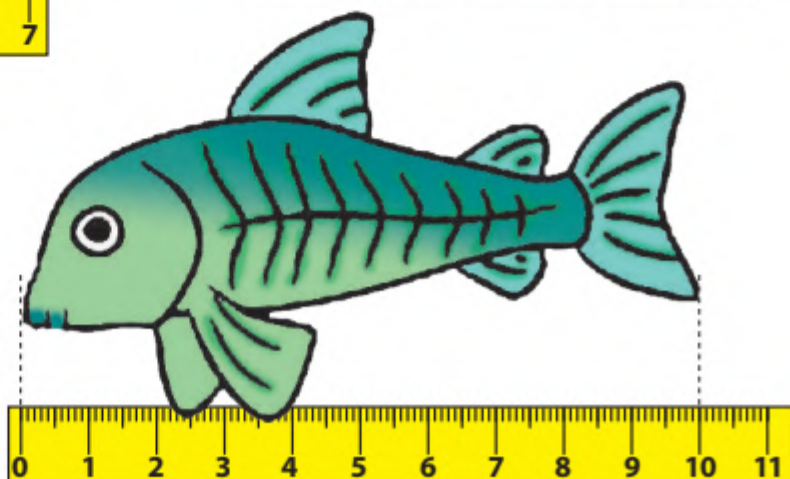
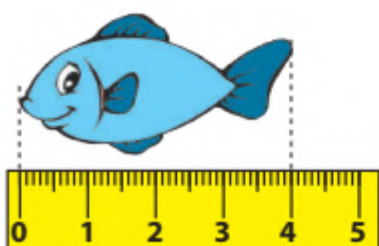
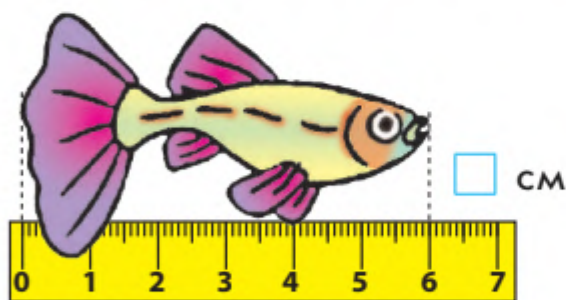

До уроку:
ГОТУЄМОСЯ ДО ВИВЧЕННЯ ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ 6, 7, 8, 9

1 Зафарбуй вирази, які мають значення 9.

2 Визнач за малюнком і запиши довжину кожної риби.

● мені було легко

● у мене були сумніви

● мені було складно

До уроку:

СКЛАДАЄМО КОРОТКИЙ ЗАПИС ЗАДАЧ

1

Визнач довжини олівців, скориставшись лінійкою. Запиши результати. Зафарбуй відповідну кількість клітинок.

см

см

см

см

2

Доповни до 10 см.

$$5 \text{ см} + \square \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$8 \text{ см} + \square \text{ см} = 10 \text{ см}$$

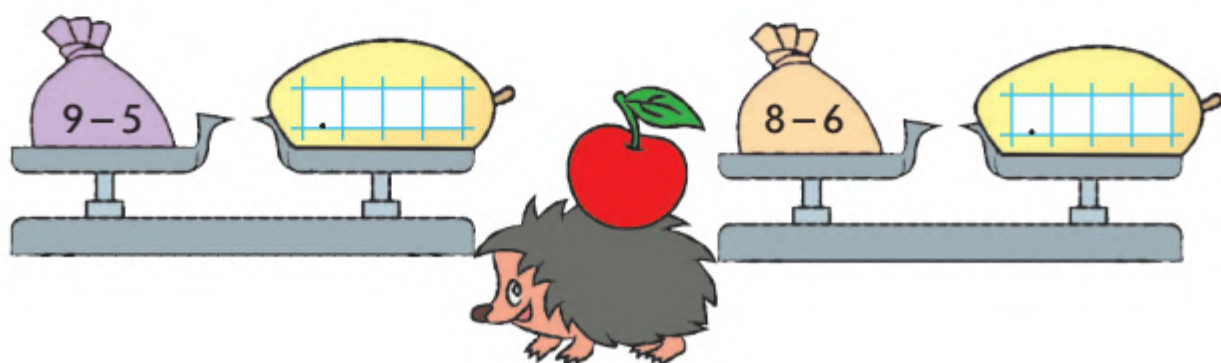
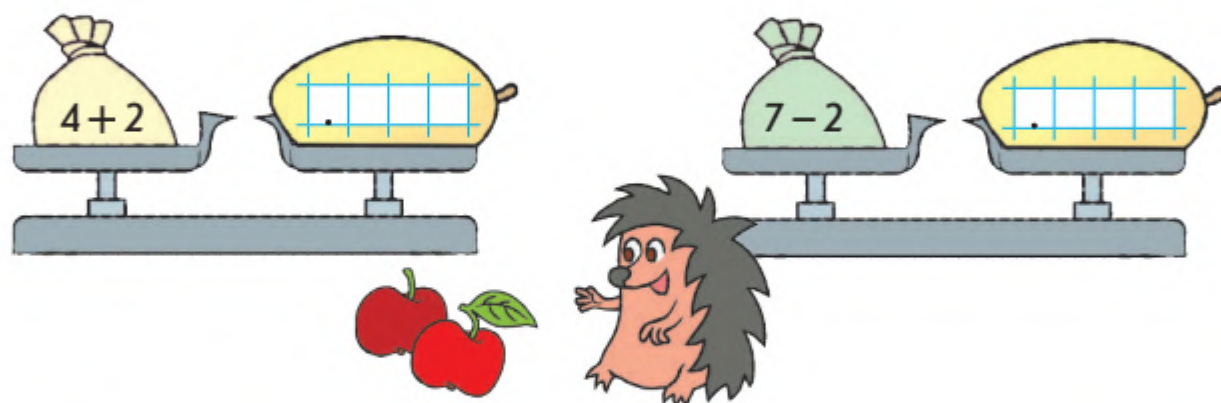
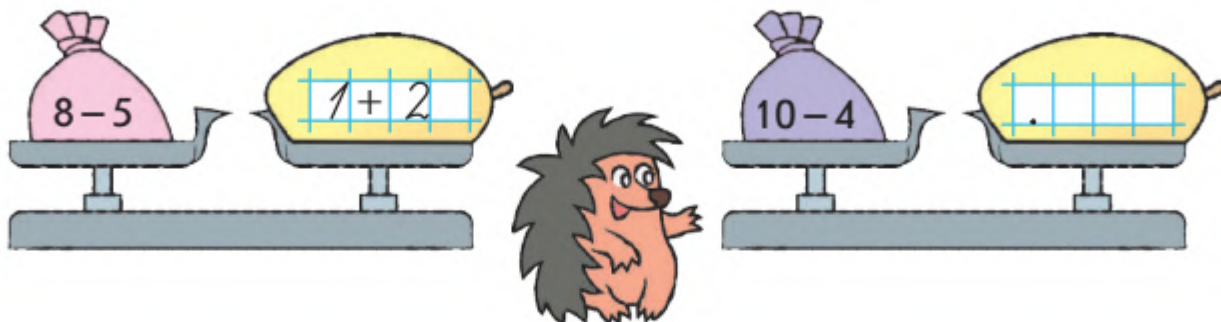
$$6 \text{ см} + \square \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$9 \text{ см} + \square \text{ см} = 10 \text{ см}$$

До уроку:
ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА 6, 7, 8, 9

1 Обчисли вираз зліва. Справа запиши вираз, який має те саме значення. Скористайся зразком.

● мені було легко

● у мене були сумніви

● мені було складно

До уроку:

СКЛАДАЄМО КОРОТКИЙ ЗАПИС ЗАДАЧ

1

За допомогою лінійки визнач висоту кожного морозива. Запиши результат і зафарбуй відповідну кількість клітинок.

см
  см
  см

2

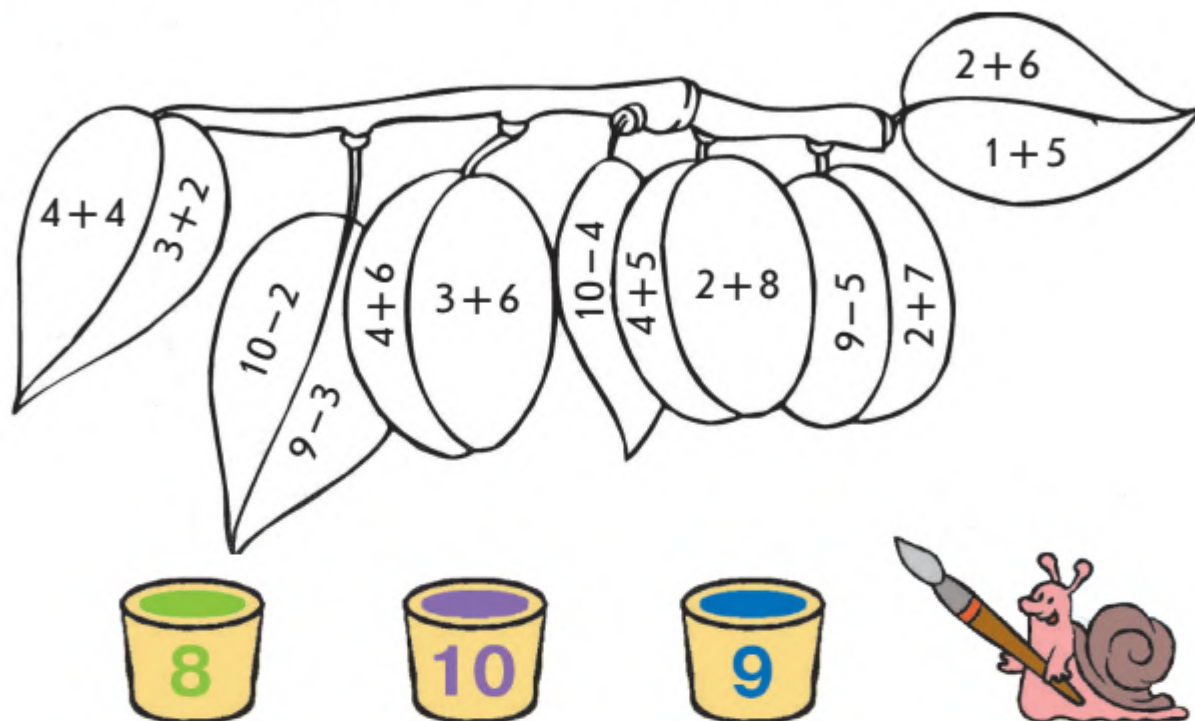
Доповни до 10.

4, 3, 3, 3, 5, 2, 6, 8, 1

➤➤ До уроку:
ЗНАХОДИМО НЕВІДОМІ ЗМЕНШУВАНЕ І ВІД'ЄМНИК

1 Обчисли усно. Зафарбуй вирази відповідно до їх значень.

2 Розглянь таблицю. Запиши, скільки плодів у кожному рядку, за зразком.

					<input type="text" value="3"/>
					<input type="text"/>
					<input type="text"/>
					<input type="text"/>

 мені було легко

 у мене були сумніви

 мені було складно

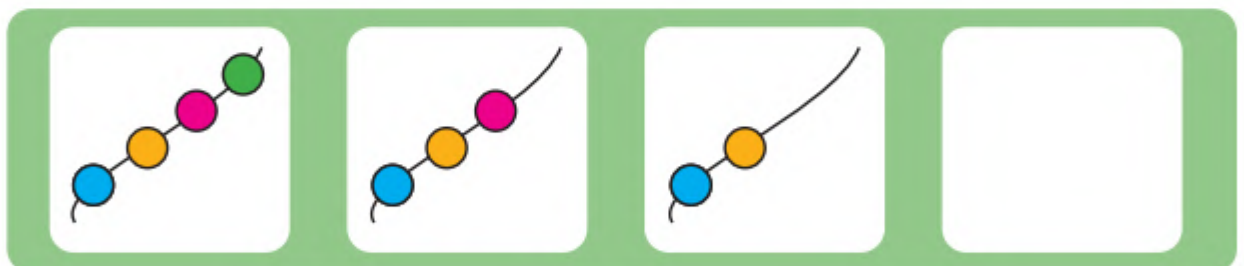
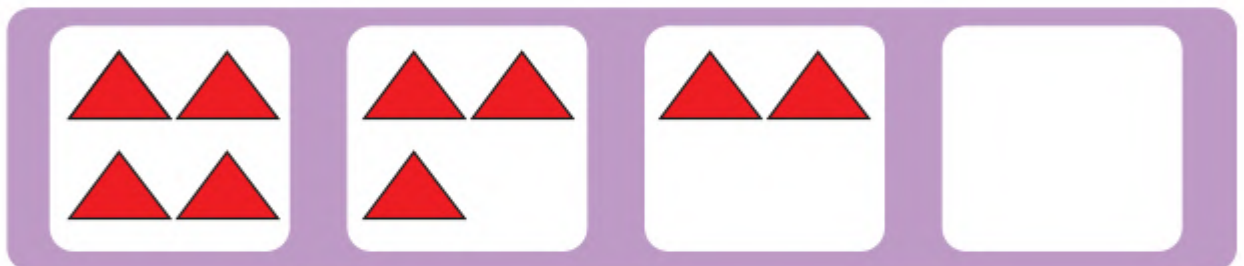
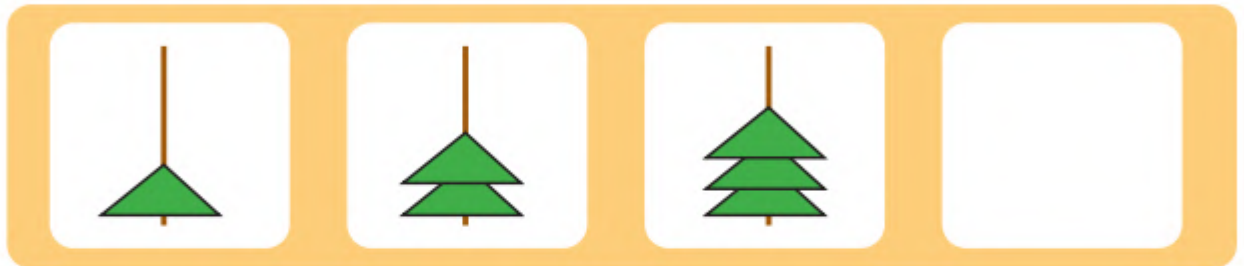
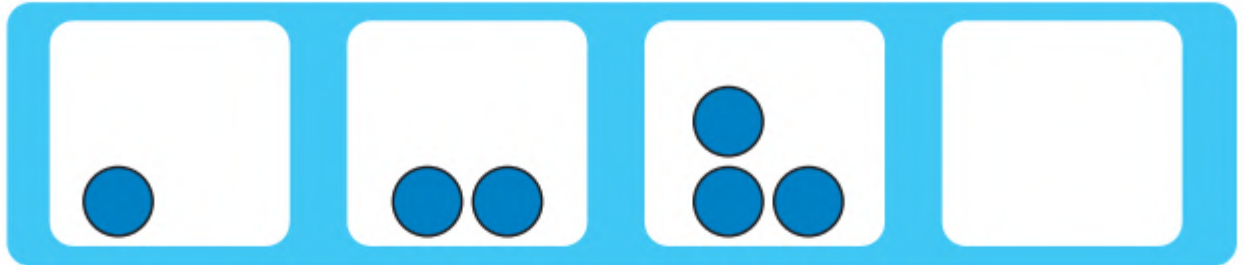

До уроку:

ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА ДРУГОЇ П'ЯТІРКИ

1

Продовж послідовності.

2

Встав пропущені числа в істинних рівностях.

$8 - \square = 2$ $9 - \square = 3$

$1 + \square = 7$ $10 - \square = 4$

$8 - \square = 3$ $7 - \square = 1$

$2 + \square = 7$ $4 + \square = 10$

➤➤ До уроку:
ПОРІВНЮЄМО ЧИСЛО І МАТЕМАТИЧНИЙ ВИРАЗ

1 Знайди значення виразів за схемами.

$10 - 8 = \square$
 $\square + \square$

$8 - 7 = \square$
 $\square + \square$

$7 - 6 = \square$
 $\square + \square$

$10 - 6 = \square$
 $\square + \square$

$10 - 9 = \square$
 $\square + \square$

$8 - 6 = \square$
 $\square + \square$

2 Розглянь таблицю. Визнач, скільки горнят кожного кольору. Результати запиши у відповідних віконцях справа.

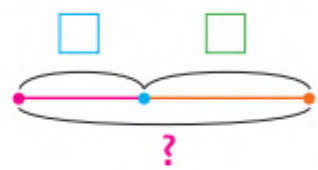
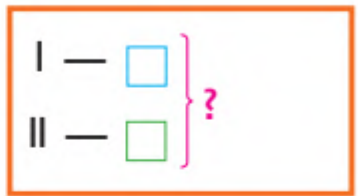
					<input type="text"/>
					<input type="text"/>
					<input type="text"/>
					<input type="text"/>

Задачі на знаходження суми

Додали
Досипали
Долили
Прийшли
...

Було — □
_____ — □
Стало — ?

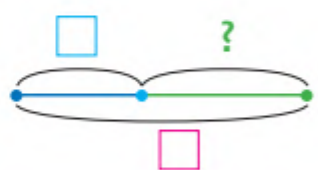
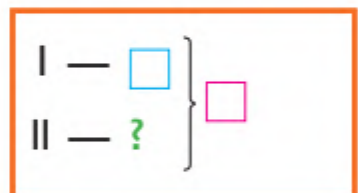

Задачі на знаходження невідомого доданка

Додали   Долили
Досипали   Прийшли ...

Було — ?
_____ — □
Стало — □

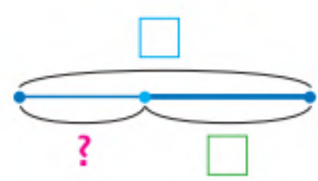
Було — □
_____ — ?
Стало — □

Задачі на знаходження різниці

Прибрали
Витратили
Відлили
Пішли
...

Було — □
_____ — □
Залишилось — ?

Задачі на знаходження невідомого зменшуваного

Було — ?

— □

Залишилось — □

Прибрали

Витратили

Відлили

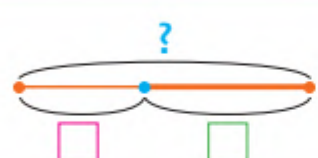
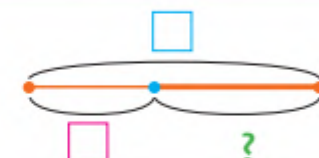
Пішли

...

Було — □

— ?

Залишилось — □

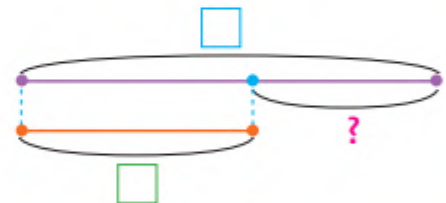

Задачі на різницеве порівняння

I — □

II — □

На ?

Задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць

I — □

II — ?, на □ б.

I — □

II — ?, на □ м.

Передмова	1
-----------------	---

Розділ 2. Прийоми додавання і віднімання чисел у межах 10

Відкриваємо переставний закон додавання	2
Вимірюємо довжини відрізків	4
Досліджуємо взаємозв'язок додавання і віднімання	6
Досліджуємо взаємозв'язок додавання і віднімання	8
Додаємо і віднімаємо число 2	10
Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2	12
Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 2	14
Досліджуємо різницеве порівняння	16
Моделюємо різницеве порівняння	18
Збільшуємо або зменшуємо на кілька одиниць	20
Збільшуємо або зменшуємо на кілька одиниць	22
Дізнаємося про математичний вираз «різниця»	24
Відкриваємо способи додавання і віднімання числа 3	26
Додаємо і віднімаємо число 3	28
Відкриваємо правило знаходження невідомого доданка	30
Називаємо компоненти та результат дії віднімання	32
Додаємо і віднімаємо числа	34
Вимірюємо довжини відрізків	36
Будуємо відрізки	38
Вивчаємо вирази на дві дії	40
Додаємо і віднімаємо число 3	42
Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 3	44
Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3	46
Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3	48
Готуємося до вивчення задач	50

Розділ 3. Додаємо і віднімаємо в межах 10. Задача

Додаємо і віднімаємо число 4	52
Додаємо і віднімаємо число 4	54
Знайомимося із задачею	56
Дізнаємося про складові задачі	58
Досліджуємо задачі	60
Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 4	62
Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3, 4	64
Відкриваємо спосіб додавання і віднімання числа 5	66
Додаємо і віднімаємо число 5	68

Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 5	70
Вчимося виконувати арифметичні дії з величинами	72
Додаємо і віднімаємо числа частинами. Порівнюємо величини	74
Досліджуємо таблиці додавання чисел другої п'ятірки	76
Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9	78
Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9	80
Складаємо короткий запис задачі	82
Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9	84
Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9	86
Складаємо короткий запис задачі	88
Знаходимо невідомі зменшуване і від'ємник	90
Віднімаємо числа другої п'ятірки	92
Порівнюємо число і математичний вираз	94
Досліджуємо таблиці віднімання чисел другої п'ятірки	96
До уроку: Відкриваємо переставний закон додавання	98
До уроку: Досліджуємо взаємозв'язок додавання і віднімання	99
До уроку: Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2	100
До уроку: Досліджуємо різницеве порівняння	101
До уроку: Моделюємо різницеве порівняння	102
До уроку: Збільшуємо або зменшуємо на кілька одиниць	103
До уроку: Дізнаємося про математичний вираз «різниця»	104
До уроку: Додаємо і віднімаємо числа	105
До уроку: Вимірюємо довжини відрізків	106
До уроку: Будуємо відрізки	107
До уроку: Дізнаємося про складові задачі	108
До уроку: Досліджуємо задачі	109
До уроку: Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3, 4	110
До уроку: Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 5	111
До уроку: Досліджуємо таблиці додавання чисел другої п'ятірки	112
До уроку: Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9	113
До уроку: Складаємо короткий запис задачі	114
До уроку: Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9	115
До уроку: Складаємо короткий запис задачі	116
До уроку: Знаходимо невідомі зменшуване і від'ємник	117
До уроку: Віднімаємо числа другої п'ятірки	118
До уроку: Порівнюємо число і математичний вираз	119
Опорні схеми простих задач	120

МАТЕМАТИКА

1 КЛАС

Частина 2

Навчальний матеріал посібника:

- допоможе учням пізнавати й розуміти навколишній світ
- сприятиме розвитку в учнів математичного мислення
- забезпечить організацію навчання в діяльності
- розкриє зв'язок математики з іншими освітніми галузями та реальним життям

Електронний інтерактивний додаток до навчального посібника дозволить:

- виконати завдання в онлайн режимі
- здійснити інтерактивне онлайн тестування за темами уроків
- ознайомитись із рекомендаціями щодо виконання завдань, додатковими завданнями

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

